

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ

Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Επιστήμες της Αγωγής: Εκπαίδευση Ενηλίκων, Ειδική Αγωγή»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Οι αντιλήψεις των αποφοίτων της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας» των Ι.Ε.Κ. σχετικά με τον βαθμό προετοιμασίας τους ως επαγγελματίες του κλάδου, βάσει του προγράμματος σπουδών τους.

Δραγούμη Σοφία

(Α.Μ. 11s20002)

Θεσσαλονίκη, 2022

Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής: Εκπαίδευση Ενηλίκων, Ειδική Αγωγή»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Οι αντιλήψεις των αποφοίτων της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας» των Ι.Ε.Κ. σχετικά με τον βαθμό προετοιμασίας τους ως επαγγελματίες του κλάδου, βάσει του προγράμματος σπουδών τους.

The perceptions of the graduates of the specialty “Expert in Tourism & Hospitality Industry” of Vocational Training Institutes, on their degree of preparation as professionals in the field, based on their curriculum.

Δραγούμη Σοφία

Εξεταστική επιτροπή

Παπαδήμα Γενοβέφα, Δρ. ΕΚΠ (Επιβλέπουσα)

Βαλκάνος Ευθύμιος, Καθηγητής

Σιπητάνου Αθηνά, Καθηγήτρια

Θεσσαλονίκη, 2022

Η συγγραφέας βεβαιώνει ότι το περιεχόμενο του παρόντος έργου είναι αποτέλεσμα προσωπικής εργασίας και ότι έχει γίνει η κατάλληλη αναφορά στην εργασία τρίτων, όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας.

.....(υπογραφή).....

Δραγούμη Σοφία

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται την καταλληλότητα και χρησιμότητα του οδηγού σπουδών της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας» των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) με βάση τις αντιλήψεις των αποφοίτων. Συγκεκριμένα, επιχειρεί να διαπιστώσει, πόσο ικανοποιημένοι νιώθουν οι απόφοιτοι από τη μαθησιακή διαδικασία, από την προετοιμασία τους για την είσοδό τους στον χώρο εργασίας, και κατά πόσο διαφέρουν οι αντιλήψεις αυτές σε σχέση με το φύλο, την ηλικία και το ΙΕΚ αποφοίτησής τους (δημόσιο ή ιδιωτικό). Πρόκειται για μία ποσοτική έρευνα, που πραγματοποιήθηκε με τυχαίο δείγμα και με τη βοήθεια δομημένου ερωτηματολογίου ως ερευνητικό εργαλείο. Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το πρόγραμμα στατιστικής ανάλυσης SPSS, και συγκεκριμένα με την έκδοση IBM SPSS Statistics 27.

Τα αποτελέσματα έδειξαν, ότι οι απόφοιτοι της συγκεκριμένης ειδικότητας παρουσιάζουν αρκετά υψηλό βαθμό ικανοποίησης από τη μαθησιακή διαδικασία, δεν είναι όμως τόσο ικανοποιημένοι από τον βαθμό απόκτησης γνώσεων και ετοιμότητας ως επαγγελματίες. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι οι αντιλήψεις αυτές δε διαφοροποιούνται με βάση το φύλο και το επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων. Υπάρχουν όμως διαφοροποιήσεις με βάση την ηλικία, όπου παρατηρήθηκε ότι οι απόφοιτοι ηλικίας πάνω των 40 ετών δηλώνουν περισσότερο ικανοποιημένοι τόσο από τη μαθησιακή διαδικασία, όσο και από τον βαθμό ετοιμότητας. Επίσης σημαντική διαφοροποίηση παρατηρήθηκε ως προς τον φορέα αποφοίτησης. Διαπιστώθηκε, ότι οι απόφοιτοι ιδιωτικών ΙΕΚ παρουσιάζουν σημαντικά υψηλότερο βαθμό ικανοποίησης τόσο στη μαθησιακή διαδικασία, όσο και στον βαθμό ετοιμότητας για την είσοδό τους στον επαγγελματικό χώρο. Σύμφωνα με τις αντιλήψεις των αποφοίτων, αλλά και με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία, ο οδηγός σπουδών της ειδικότητας χρειάζεται ανανέωση, προσεκτικό σχεδιασμό, και ειδική προσαρμογή στις εκπαιδευτικές και τουριστικές ανάγκες της ελληνικής πραγματικότητας.

Λέξεις-κλειδιά: Οδηγός σπουδών, Ι.Ε.Κ., Μαθησιακή Διαδικασία, Επαγγελματική Ετοιμότητα.

ABSTRACT

This paper deals with the suitability and usefulness of the curriculum of the specialty “Expert in Tourism & Hospitality Industry” of Vocational Training Institutes based on the perceptions of graduates. Specifically, it attempts to find out how satisfied the graduates feel with their learning process, how satisfied they feel with their preparation for entering their workplace, and how different these perceptions are in relation to gender, age, and training institute of graduation (public or private). This is a quantitative survey, conducted with a random sample and with the help of a structured questionnaire as a research tool. Data analysis was performed with SPSS statistical analysis program, and specifically with the IBM SPSS Statistics 27 version.

Results showed that the graduates of this specialty show a fairly high degree of satisfaction with the learning process, but are not so satisfied with the degree of knowledge and readiness as professionals. In addition, it was found that these perceptions do not differ based on the gender and level of education of the participants. However, there are age differences, where it has been observed that graduates over the age of 40 state that they are more satisfied with both the learning process and the degree of readiness. Also a significant difference was observed with respect to the graduation school. It was found that graduates of private institutes show significantly higher degree of satisfaction both in the learning process and in the degree of readiness for entering the professional field. According to the perceptions of the graduates, and based on the international literature as well, the curriculum of the specialty needs renewal, careful planning and special adaptation to the educational and tourist needs of the Greek reality.

Keywords: Curriculum, Vocational Training Institute, Learning Process, Professional Readiness

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	3
Εισαγωγή	12

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Θεωρητική Θεμελίωση

Κεφάλαιο 1^ο: Εκπαίδευση Ενηλίκων

1.1. Βασικά Χαρακτηριστικά - Εμπόδια	14
1.2. Εκπαίδευση και Αγορά Εργασίας	15
1.3. Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ)	17
1.4. Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)	20

Κεφάλαιο 2^ο: Ο Οδηγός Σπουδών

2.1. Ορισμός	25
2.2. Σχεδιασμός Οδηγών Σπουδών	25
2.3. Χαρτογράφηση Οδηγών Σπουδών	28
2.4. Οι Οδηγοί Σπουδών των ΙΕΚ	29

Κεφάλαιο 3^ο: Οι Οδηγοί Σπουδών των Τουριστικών Επαγγελματών

3.1. Ιστορική αναδρομή	31
3.2. Προβλήματα των Οδηγών Σπουδών Τουριστικών Επαγγελματών	31
3.3. Μαθήματα των Οδηγών Σπουδών Τουριστικών Επαγγελματών	34
3.4. Οι Παράγοντες <i>Βιωσιμότητα</i> και <i>Παγκοσμιοποίηση</i> στους Οδηγούς Σπουδών Τουριστικών Επαγγελματών	36
3.5. Συμπεράσματα σχετικά με τους Οδηγούς Σπουδών Τουριστικών Επαγγελματών	39

Κεφάλαιο 4^ο: Ο Οδηγός Σπουδών της Ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας»

4.1. Κατηγοριοποίηση του Οδηγού Σπουδών	41
4.2. Επαγγελματικές Προοπτικές και Επαγγελματικά Προσόντα	41
4.3. Μαθησιακοί Στόχοι	42
4.4. Επαγγελματικά Καθήκοντα	43
4.5. Ωρολόγιο Πρόγραμμα και Μαθήματα	44

4.6. Πρακτική Άσκηση	48
4.7. Μέθοδοι Διδασκαλίας και Διδακτικά Μέσα	49
4.8. Εργαστήρια και Εξοπλισμός	50
4.9. Αξιολόγηση και Εξετάσεις Πιστοποίησης	50
4.10. Εκπαιδευτές	51
Β΄ ΜΕΡΟΣ: Έρευνα	
Κεφάλαιο 5^ο: Μεθοδολογία της Έρευνας	
5.1. Αναγκαιότητα και Σημασία της Έρευνας	52
5.2. Μελέτη Συναφών Ερευνών	52
5.3. Σκοπός και Στόχοι	58
5.4. Ερευνητικά Ερωτήματα	58
5.5. Εργαλείο Συλλογής Δεδομένων	59
5.6. Πληθυσμός Αναφοράς και Δείγμα Έρευνας	60
5.7. Ανάλυση Δεδομένων	60
5.8. Εγκυρότητα και Αξιοπιστία	61
Κεφάλαιο 6^ο: Αποτελέσματα της Έρευνας	
6.1. Στατιστικές σχέσεις	62
6.2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος	63
6.3. Μεταβλητές του ερωτηματολογίου	68
6.4. Έλεγχος ερευνητικών ερωτημάτων και συσχετίσεων	110
Κεφάλαιο 7^ο: Συζήτηση - Συμπεράσματα	
7.1. Περιορισμοί της Έρευνας	122
7.2. Εκπαιδευτικές Εφαρμογές	122
7.3. Προτάσεις για μελλοντική έρευνα	123
Βιβλιογραφία	125
Παράρτημα	133

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Ωρολόγιο Πρόγραμμα	45
Πίνακας 2: Φύλο των συμμετεχόντων στην έρευνα	64
Πίνακας 3: Ηλικία των συμμετεχόντων στην έρευνα	64
Πίνακας 4: Επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων στην έρευνα	65
Πίνακας 5: ΙΕΚ φοίτησης των συμμετεχόντων στην έρευνα	66
Πίνακας 6: Χρόνια προϋπηρεσίας σε ξενοδοχείο των συμμετεχόντων στην έρευνα	67
Πίνακας 7: Απάντηση στην ερώτηση 1 του ερωτηματολογίου	69
Πίνακας 8: Απάντηση στην ερώτηση 2 του ερωτηματολογίου	70
Πίνακας 9: Απάντηση στην ερώτηση 3 του ερωτηματολογίου	71
Πίνακας 10: Απάντηση στην ερώτηση 4 του ερωτηματολογίου	72
Πίνακας 11: Απάντηση στην ερώτηση 5 του ερωτηματολογίου	73
Πίνακας 12: Απάντηση στην ερώτηση 6 του ερωτηματολογίου	74
Πίνακας 13: Απάντηση στην ερώτηση 7 του ερωτηματολογίου	74
Πίνακας 14: Απάντηση στην ερώτηση 8 του ερωτηματολογίου	75
Πίνακας 15: Απάντηση στην ερώτηση 9 του ερωτηματολογίου	76
Πίνακας 16: Απάντηση στην ερώτηση 10 του ερωτηματολογίου	77
Πίνακας 17: Απάντηση στην ερώτηση 11 του ερωτηματολογίου	78
Πίνακας 18: Ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία	79
Πίνακας 19: Απάντηση στην ερώτηση 12 του ερωτηματολογίου.....	81
Πίνακας 20: Απάντηση στην ερώτηση 13 του ερωτηματολογίου	82
Πίνακας 21: Απάντηση στην ερώτηση 14 του ερωτηματολογίου	83
Πίνακας 22: Απάντηση στην ερώτηση 15 του ερωτηματολογίου	84
Πίνακας 23: Απάντηση στην ερώτηση 16 του ερωτηματολογίου	84
Πίνακας 24: Απάντηση στην ερώτηση 17 του ερωτηματολογίου	85
Πίνακας 25: Απάντηση στην ερώτηση 18 του ερωτηματολογίου	86
Πίνακας 26: Απάντηση στην ερώτηση 19 του ερωτηματολογίου	87
Πίνακας 27: Ικανοποίηση από το βαθμό ετοιμότητας	88
Πίνακας 28: Απάντηση στην ερώτηση 20.1. του ερωτηματολογίου	90
Πίνακας 29: Απάντηση στην ερώτηση 20.2. του ερωτηματολογίου	91

Πίνακας 30: Απάντηση στην ερώτηση 20.3. του ερωτηματολογίου	91
Πίνακας 31: Απάντηση στην ερώτηση 20.4. του ερωτηματολογίου	92
Πίνακας 32: Απάντηση στην ερώτηση 20.5. του ερωτηματολογίου	93
Πίνακας 33: Απάντηση στην ερώτηση 20.6. του ερωτηματολογίου	94
Πίνακας 34: Απάντηση στην ερώτηση 20.7. του ερωτηματολογίου	95
Πίνακας 35: Απάντηση στην ερώτηση 20.8. του ερωτηματολογίου	96
Πίνακας 36: Απάντηση στην ερώτηση 20.9. του ερωτηματολογίου	97
Πίνακας 37: Απάντηση στην ερώτηση 20.10. του ερωτηματολογίου	98
Πίνακας 38: Απάντηση στην ερώτηση 20.11. του ερωτηματολογίου	99
Πίνακας 39: Απάντηση στην ερώτηση 20.12. του ερωτηματολογίου	100
Πίνακας 40: Απάντηση στην ερώτηση 20.13. του ερωτηματολογίου	101
Πίνακας 41: Απάντηση στην ερώτηση 20.14. του ερωτηματολογίου	102
Πίνακας 42: Απάντηση στην ερώτηση 20.15. του ερωτηματολογίου	103
Πίνακας 43: Απάντηση στην ερώτηση 20.16. του ερωτηματολογίου	104
Πίνακας 44: Συνδρομή του ΠΣ στο βαθμό ετοιμότητας.....	105
Πίνακας 45: Απάντηση στην ερώτηση 21 του ερωτηματολογίου	106
Πίνακας 46: Απάντηση στην ερώτηση 22 του ερωτηματολογίου	107
Πίνακας 47: Απάντηση στην ερώτηση 23 του ερωτηματολογίου	108
Πίνακας 48: Περεταίρω ζητήματα μελέτης	109
Πίνακας 49: Μήτρα συσχετίσεων κατά Pearson	110
Πίνακας 50: Έλεγχοι t για ανεξάρτητα δείγματα με βάση το φύλο	111
Πίνακας 51: Έλεγχοι ANOVA με βάση την ηλικία	112
Πίνακας 52: Έλεγχοι ANOVA με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης	112
Πίνακας 53: Έλεγχοι t για ανεξάρτητα δείγματα με βάση τον φορέα αποφοίτησης	113
Πίνακας 53: Έλεγχοι ANOVA με βάση τα έτη προϋπηρεσίας	114

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Φύλο των συμμετεχόντων στην έρευνα	64
Διάγραμμα 2: Ηλικία των συμμετεχόντων στην έρευνα	65
Διάγραμμα 3: Επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων στην έρευνα	66
Διάγραμμα 4: ΙΕΚ φοίτησης των συμμετεχόντων στην έρευνα	67
Διάγραμμα 5: Χρόνια προϋπηρεσίας σε ξενοδοχείο των συμμετεχόντων στην έρευνα	68
Διάγραμμα 6: Απάντηση στην ερώτηση 1 του ερωτηματολογίου	69
Διάγραμμα 7: Απάντηση στην ερώτηση 2 του ερωτηματολογίου	70
Διάγραμμα 8: Απάντηση στην ερώτηση 3 του ερωτηματολογίου	71
Διάγραμμα 9: Απάντηση στην ερώτηση 4 του ερωτηματολογίου	72
Διάγραμμα 10: Απάντηση στην ερώτηση 5 του ερωτηματολογίου	73
Διάγραμμα 11: Απάντηση στην ερώτηση 6 του ερωτηματολογίου	74
Διάγραμμα 12: Απάντηση στην ερώτηση 7 του ερωτηματολογίου	75
Διάγραμμα 13: Απάντηση στην ερώτηση 8 του ερωτηματολογίου	76
Διάγραμμα 14: Απάντηση στην ερώτηση 9 του ερωτηματολογίου	77
Διάγραμμα 15: Απάντηση στην ερώτηση 10 του ερωτηματολογίου	78
Διάγραμμα 16: Απάντηση στην ερώτηση 11 του ερωτηματολογίου	79
Διάγραμμα 17: Απάντηση στην ερώτηση 12 του ερωτηματολογίου	81
Διάγραμμα 18: Απάντηση στην ερώτηση 13 του ερωτηματολογίου	82
Διάγραμμα 19: Απάντηση στην ερώτηση 14 του ερωτηματολογίου	83
Διάγραμμα 20: Απάντηση στην ερώτηση 15 του ερωτηματολογίου	84
Διάγραμμα 21: Απάντηση στην ερώτηση 16 του ερωτηματολογίου	85
Διάγραμμα 22: Απάντηση στην ερώτηση 17 του ερωτηματολογίου	86
Διάγραμμα 23: Απάντηση στην ερώτηση 18 του ερωτηματολογίου	87
Διάγραμμα 24: Απάντηση στην ερώτηση 19 του ερωτηματολογίου	88
Διάγραμμα 25: Απάντηση στην ερώτηση 20.1. του ερωτηματολογίου	90
Διάγραμμα 26: Απάντηση στην ερώτηση 20.2. του ερωτηματολογίου	91
Διάγραμμα 27: Απάντηση στην ερώτηση 20.3. του ερωτηματολογίου	92
Διάγραμμα 28: Απάντηση στην ερώτηση 20.4. του ερωτηματολογίου	93
Διάγραμμα 29: Απάντηση στην ερώτηση 20.5. του ερωτηματολογίου	94

Διάγραμμα 30: Απάντηση στην ερώτηση 20.6. του ερωτηματολογίου	95
Διάγραμμα 31: Απάντηση στην ερώτηση 20.7. του ερωτηματολογίου	96
Διάγραμμα 32: Απάντηση στην ερώτηση 20.8. του ερωτηματολογίου	97
Διάγραμμα 33: Απάντηση στην ερώτηση 20.9. του ερωτηματολογίου	98
Διάγραμμα 34: Απάντηση στην ερώτηση 20.10. του ερωτηματολογίου	99
Διάγραμμα 35: Απάντηση στην ερώτηση 20.11. του ερωτηματολογίου	100
Διάγραμμα 36: Απάντηση στην ερώτηση 20.12. του ερωτηματολογίου	101
Διάγραμμα 37: Απάντηση στην ερώτηση 20.13. του ερωτηματολογίου	102
Διάγραμμα 38: Απάντηση στην ερώτηση 20.14. του ερωτηματολογίου	103
Διάγραμμα 39: Απάντηση στην ερώτηση 20.15. του ερωτηματολογίου	104
Διάγραμμα 40: Απάντηση στην ερώτηση 20.16. του ερωτηματολογίου	105
Διάγραμμα 41: Απάντηση στην ερώτηση 21 του ερωτηματολογίου	107
Διάγραμμα 42: Απάντηση στην ερώτηση 22 του ερωτηματολογίου	108
Διάγραμμα 43: Απάντηση στην ερώτηση 23 του ερωτηματολογίου	109

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται το περιεχόμενο του οδηγού σπουδών της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας (Υπηρεσία Υποδοχής – Υπηρεσία Ορόφων – Εμπορευματογνωσία)» των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης. Συγκεκριμένα, διερευνώνται οι αντιλήψεις των αποφοίτων ΙΕΚ της συγκεκριμένης ειδικότητας, προκειμένου να διαπιστωθεί η καταλληλότητα του υπάρχοντος οδηγού σπουδών ως προς τη μαθησιακή διαδικασία των σπουδών και ως προς τον βαθμό ετοιμότητας που αποκτούν οι απόφοιτοι από τις σπουδές τους, και πριν την είσοδό τους στον επαγγελματικό στίβο.

Τόσο η ελληνική, όσο και η διεθνής βιβλιογραφία έχουν ασχοληθεί σε μεγάλο βαθμό με τους οδηγούς σπουδών. Έτσι, βρίσκουμε αρκετά εύκολα ορισμούς (Cooper, 2002; Taba, 1962; Harden, 2001 κ.α.), προτάσεις και τρόπους σχεδιασμού ενός οδηγού σπουδών (Arafteh, 2016; Prideaux, 2003; Tribe, 2006), τα συνήθη προβλήματα (Χατζηγεωργίου, 2004), και τέλος υπάρχει διαθέσιμο άφθονο υλικό που αναφέρεται στην χαρτογράφηση των οδηγών σπουδών (Al-Eyd et al., 2018; Harden, 2001; Rawle et al., 2017; Rahimi et al., 2010). Όσον αφορά τους οδηγούς σπουδών των τουριστικών επαγγελματιών, διαπιστώνουμε την ύπαρξη επίσης μεγάλης πληθώρας σε ξένους συγγραφείς, οι οποίοι μιλάνε για προτεινόμενα μαθήματα (Wang et al., 2010; Renfors et al., 2020), για το πρόβλημα χάσματος μεταξύ εκπαίδευσης και αναγκών της τουριστικής βιομηχανίας (Jugmohan, 2010; Zehrer & Mössenlechner, 2009; Cecil & Krohn, 2012, Felisitas & Clotildah, 2012 κ.α.) και άλλα χαρακτηριστικά τους, όπως η βιωσιμότητα (Boley, 2011; Sharpley, 2014. Boyle et al., 2014) και η παγκοσμιοποίηση (Smith & Cooper, 2018; Collins et al., 2021; Go, 2012). Δυστυχώς όμως, διαπιστώνουμε και την παντελή έλλειψη άρθρων και δημοσιεύσεων στην ελληνική βιβλιογραφία.

Τα αποτελέσματα της παρούσης έρευνας αναμένεται να συμβάλουν στην κάλυψη μέρους του κενού αυτού, να μας δώσουν μια εικόνα για την καταλληλότητα και χρησιμότητα του υπάρχοντος οδηγού σπουδών, και να συνδράμουν στην

αναδιαμόρφωση ενός νέου, επικαιροποιημένου και σύγχρονου οδηγού σπουδών για την ειδικότητα των τουριστικών επαγγελμάτων των ΙΕΚ.

Η εργασία χωρίζεται σε θεωρητικό και ερευνητικό μέρος. Στο πρώτο μέρος γίνεται σύντομη αναφορά στην εκπαίδευση ενηλίκων, στη σχέση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, και περιγράφεται ο θεσμός των ΙΕΚ. Ακολουθεί η ανάλυση των οδηγών σπουδών, και δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στους οδηγούς σπουδών που αφορούν στα τουριστικά επαγγέλματα. Στη συνέχεια αναλύεται διεξοδικά ο οδηγός σπουδών της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας» των ΙΕΚ.

Αμέσως μετά ακολουθεί το ερευνητικό μέρος της εργασίας. Αφού περιγραφεί η μεθοδολογία της έρευνας, παρατίθενται όλα τα αποτελέσματα της έρευνας (στατιστικές σχέσεις, δημογραφικά χαρακτηριστικά, απαντήσεις ερωτηματολογίου, έλεγχος ερευνητικών ερωτημάτων και συσχετίσεων). Ακολουθεί η συζήτηση και τα συμπεράσματα, ενώ δεν παραλείπονται να αναφερθούν και οι περιορισμοί της έρευνας. Τέλος, ο αναγνώστης μπορεί να διαβάσει για τις εκπαιδευτικές εφαρμογές που προσφέρουν τα αποτελέσματα της έρευνας, καθώς και προτάσεις για περαιτέρω έρευνες.

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Θεωρητική Θεμελίωση

Κεφάλαιο 1^ο: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

1.1. Βασικά Χαρακτηριστικά – Εμπόδια

Από τα μέσα της δεκαετίας του '90, η εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί κομμάτι της ευρύτερης έννοιας της Δία Βίου Εκπαίδευσης. Πρόκειται για ένα αντικείμενο, το οποίο έχει απασχολήσει πολλούς ερευνητές τα τελευταία χρόνια, οι οποίοι έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα, ότι η εκπαίδευση ενηλίκων διαφοροποιείται σημαντικά από την τυπική εκπαίδευση, και πρέπει να προσεγγίζεται με πιο εμπειριστατωμένο τρόπο.

Κάνοντας μία επισκόπηση στη βιβλιογραφία, ανακαλύπτει κανείς γρήγορα τα χαρακτηριστικά, που έχουν συγκεντρώσει οι συγγραφείς, τα οποία διακρίνουν τους ενήλικες εκπαιδευομένους, και συνοψίζονται στα εξής. Οι ενήλικες σε αντίθεση με τους ανήλικους μαθητές, έρχονται στο μάθημα, φέρνοντας μαζί τους ένα σύνολο αξιών και εμπειριών, συγκεκριμένες προθέσεις και προσδοκίες και ανταγωνιστικά ενδιαφέροντα, βρίσκονται σε συνεχή διεργασία ανάπτυξης, έχουν διαμορφώσει συγκεκριμένα μοντέλα μάθησης, και επιδιώκουν να έχουν πρωτοβουλία στη μάθησή τους (Rogers, 1999). Όσον αφορά τις ακόμη μεγαλύτερες ηλικίες εκπαιδευομένων, πρέπει να αναφερθεί, ότι η πληθώρα εμπειριών και βιωμάτων που κουβαλούν μαζί τους (Mezirow, 2007), αντισταθμίζει τον μειωμένο χρόνο αντίδρασης, που οφείλεται στη μείωση των αντανακλαστικών τους (Λαζαρίδου, 2010). Τέλος, παρατηρείται ότι σε αντίθεση με τους ανήλικους εκπαιδευομένους, οι ενήλικες διακρίνονται πολύ έντονα για τη συνέπειά τους (Chaffin & Harlow, 2005).

Πέρα από τα χαρακτηριστικά αυτής της κατηγορίας εκπαιδευομένων, θα πρέπει να γίνει αναφορά και στα εμπόδια που συναντούν κατά τη διαδικασία της εκπαίδευσής τους, τα οποία επίσης διαφέρουν απ'αυτά που συναντούν οι εκπαιδευόμενοι της τυπικής εκπαίδευσης. Ένα απ'αυτά είναι η κακή οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας (κακή στοχοθεσία, έλλειψη συντονισμού, υποδομής κ.α.), γεγονός που οδηγεί στην απογοήτευση των εκπαιδευομένων, καθώς το ενδιαφέρον

τους μειώνεται, και τη θέση του παίρνει η άρνηση και η αδιαφορία (Κόκκος, 2008). Άλλο σημαντικό εμπόδιο που συναντάμε συχνά στην εκπαίδευση ενηλίκων, είναι παράγοντες που έχουν να κάνουν με το περιβάλλον (δίψα, κούραση, προβλήματα υγείας, οικονομικά κλπ), με φυσικές αλλαγές (π.χ. επιδείνωση όρασης ή ακοής), ή με προβλήματα στην επικοινωνία μεταξύ του εκπαιδευόμενου και του εκπαιδευτή (Rogers, 1999). Τέλος, υπάρχουν και τα εσωτερικά εμπόδια. Πρόκειται για εμπόδια, που έχουν να κάνουν με προϋπάρχουσες γνώσεις και αξίες των εκπαιδευομένων, στις οποίες αυτοί έχουν προσκολληθεί επίμονα, με αποτέλεσμα να μην μπορούν εύκολα να δεχτούν τη νέα γνώση, και επιπλέον σε περίπτωση επιμονής του εκπαιδευτή να νοιώθουν οι εκπαιδευόμενοι, ότι αμφισβητείται η προσωπικότητά τους, μια και συχνά βλέπουμε ότι έχουν επενδύσει συναισθηματικά σ'αυτές τις γνώσεις και αξίες (Κόκκος, 2008). Στα εσωτερικά εμπόδια ανήκουν και τα προβλήματα που συνδέονται με ψυχολογικούς παράγοντες. Συγκεκριμένα η χαμηλή αυτοεκτίμηση ή η έλλειψη αυτοπεποίθησης, καθώς και το άγχος, ότι δε θα μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις, μπορούν να οδηγήσουν στην παραίτηση του εκπαιδευομένου από το πρόγραμμα, αν δεν αντιμετωπιστούν έγκαιρα και σωστά (Κόκκος, 2008).

Σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση ενηλίκων παίζει, όπως αναφέρθηκε λίγο πιο πάνω, η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτή-εκπαιδευόμενου. Θα πρέπει να υπάρχει ουσιαστική σχέση, όπου θα εφαρμόζεται η συμβουλευτική, και όταν χρειάζεται, θα γίνεται διαχείριση των συναισθημάτων, εμφύχωση των εκπαιδευομένων κλπ. (Κέδρακα & Φίλλιπς, 2017). Για το λόγο αυτό, ο εκπαιδευτής θα πρέπει να διαθέτει συναισθηματική νοημοσύνη, και μάλιστα αναπτυγμένη σε υψηλό επίπεδο.

Απώτερος στόχος είναι μέσα από την μαθησιακή διαδικασία, οι εκπαιδευόμενοι να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητές τους, να αποκτήσουν αυτονομία και κριτική σκέψη (Κέδρακα & Φίλλιπς, 2017).

1.2. Εκπαίδευση και Αγορά Εργασίας

Η σωστή αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού με τον πλέον κατάλληλο τρόπο αποτελεί αρχή μείζονος σημασίας στην αγορά εργασίας, προκειμένου ο εργαζόμενος να νιώθει την ικανοποίηση, ότι ασχολείται με το αντικείμενο που τον

ενδιαφέρει, και κατ' επέκταση να επιτευχθεί αύξηση της αποδοτικότητας (Κανελλόπουλος κ.α., 2004).

Η μετάβαση από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας έχει χρονική διάρκεια και αποτελείται από δύο περιόδους. Η πρώτη αφορά στο σχολείο, και αναφέρεται στην προετοιμασία για την επαγγελματική αποκατάσταση, εννοώντας μ' αυτή την έννοια, το σύνολο της εκπαίδευσης μετά την υποχρεωτική. Η δεύτερη περίοδος αναφέρεται στο διάστημα που μεσολαβεί από την έξοδο από το σχολείο μέχρι την έναρξη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας (Κανελλόπουλος κ.α., 2004).

Η θέση των νέων στην αγορά εργασίας τις τελευταίες δεκαετίες παρουσιάζει μια εικόνα, που δυστυχώς ολοένα επιδεινώνεται. Η ένταξή τους σ' αυτήν είναι όλο και πιο δύσκολη και προβληματική. Σύμφωνα με την κυρίαρχη σήμερα στους διεθνείς οργανισμούς άποψη για τις δυσκολίες ένταξης των νέων στην αγορά εργασίας, την ευθύνη φέρει η αναντιστοιχία των γνώσεων, ειδικεύσεων και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού με τις ανάγκες της παραγωγής και τις απαιτήσεις των θέσεων εργασίας (Παμπούρη, 2016).

Οι Κανελλόπουλος κ.α. (2004) ισχυρίζονται, ότι το θέμα της μετάβασης από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας μπορεί να αντιμετωπιστεί με τρεις βασικές ομάδες - δέσμες μέτρων:

- α. Με αλλαγές και μεταρρυθμίσεις σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια, δια βίου εκπαίδευση). Συγκεκριμένα θα πρέπει να εκσυγχρονιστεί το περιεχόμενο σπουδών, να ενισχυθούν τα κίνητρα που έχουν οι εκπαιδευόμενοι για μάθηση, να δοθεί βαρύτητα και να αναπτυχθεί η συμβουλευτική και η πληροφόρηση όσον αφορά θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού, και τέλος να υπάρξει κατάλληλη διασύνδεση της εκπαίδευσης με την εργασία.
- β. Με μέτρα που αφορούν τη μείωση (μέσω επιδότησης) του κόστους πρόσληψης και απασχόλησης των νέων.
- γ. Με μέτρα και προγράμματα που θα βρουν εφαρμογή στην αγορά εργασίας, μέσω των οποίων θα υποστηριχθούν οι νέοι άνεργοι, και θα αποκτήσουν έτσι εργασιακή εμπειρία.

Σε πολλούς ερευνητές συναντάμε τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας ως βασικό μέσο αντιμετώπισης της ανεργίας, η οποία όπως υποστηρίζουν,

μπορεί να επιτευχθεί με ποικίλους τρόπους. Και σ' αυτή την περίπτωση προτείνεται πολύ συχνά ως λύση για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων, η προσαρμογή του περιεχομένου σπουδών στις απαιτήσεις της οικονομίας και της αγοράς εργασίας (Παμπούρη, 2016).

Όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς, το να γίνει η επιθυμητή μετάβαση στην αγορά εργασίας, δεν σημαίνει μόνο την κατοχύρωση κάποιας θέσης εργασίας σε σύντομο χρονικό διάστημα, αφού ολοκληρωθεί η εκπαιδευτική διαδικασία. Υπάρχουν και περαιτέρω προεκτάσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ενσωμάτωση των νέων (Κανελλόπουλος κ.α., 2004).

1.3. Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ)

Μία σημαντική στροφή που συναντούμε στα μέσα της δεκαετίας του '90 είναι ο προσανατολισμός της εκπαίδευσης ενηλίκων προς την κατάρτιση. Έκτοτε ξεκίνησε να συνδέεται στενά με την εργασιακή πορεία του ενήλικα, ο οποίος όμως πλέον χρειάζεται μέσω κάποιων προγραμμάτων είτε εκπαίδευσης, είτε κατάρτισης, είτε επιμόρφωσης, να εμπλουτίζει τα προσόντα του.

Η οργανωτική δομή της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης διαφέρει μεν από χώρα σε χώρα, κοινό χαρακτηριστικό είναι όμως, ότι στις περισσότερες χώρες θεωρείται ως δεύτερης κατηγορίας εκπαιδευτικός κλάδος, καθώς οι μαθητές που την επιλέγουν παρουσιάζουν χαμηλές σχολικές επιδόσεις ή ανήκουν σε χαμηλότερα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα (Κωτσίκης, 2007).

Τα τελευταία χρόνια συναντάμε συχνά στον ευρωπαϊκό χώρο τον όρο *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση* (ΕΕΚ). Στην ουσία πρόκειται για ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισης με σκοπό την απόκτηση δεξιοτήτων, οι οποίες καλύπτουν το τεχνικό και εργασιακό φάσμα, και γι' αυτό το λόγο τη συναντάμε συχνότερα σε κλάδους όπως αυτοί της φιλοξενίας, της μηχανικής, της λογιστικής, της λιανικής πώλησης και των εργασιών γραφείου (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

Κάνοντας μία σύντομη ιστορική αναδρομή βλέπουμε, ότι στην Ελλάδα, οι πρώτες σημαντικές αλλαγές στο σύστημα ΕΕΚ παρατηρούνται τη δεκαετία του 1990, όπου θεσπίστηκε το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.) και ιδρύθηκε ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και

Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.) (Ν. 2009/1992). Το 2010 ιδρύθηκε ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων (Ε.Ο.Π.Π.) (Ν. 3879/2010), ο οποίος ένα χρόνο μετά συγχωνεύτηκε με το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Δία Βίου Μάθησης (Ε.Κ.Ε.Π.Ι.Σ.) και το Εθνικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Κ.Ε.Π.), και πλέον μετονομάστηκε σε Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού («Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.», χ.χ.).

Το 2020 (Ν. 4763/2020) καθιερώθηκε το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΣΕΕΚ), το οποίο περιλαμβάνει τρία επίπεδα, που αντιστοιχούν στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (αντίστοιχο του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων). Τα επίπεδα αυτά είναι το τρία (3), στο οποίο εντάσσονται οι Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης (ΕΣΚ) και οι Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας (ΕΠΑΣ) του ΟΑΕΔ, το επίπεδο τέσσερα (4), στο οποίο αντιστοιχούν τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ), και το επίπεδο πέντε (5) που περιλαμβάνει τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και το Μεταλυκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας των ΕΠΑΛ.

Τα οφέλη που προκύπτουν από την ΕΕΚ είναι πολύ σημαντικά, καθώς απ'τη μια βοηθάει τους εκπαιδευόμενους να ανακαλύψουν τα ταλέντα τους να εμπλουτίσουν το βιογραφικό τους σημείωμα, και να αποκατασταθούν γρηγορότερα επαγγελματικά, από την άλλη όμως συμβάλλει και στην ικανοποιητική κάλυψη των αναγκών των επιχειρήσεων, μια και καταρτίζει εργαζόμενους, που θα μπορούν ν' ανταποκρίνονται ακριβώς στις ανάγκες αυτές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

Το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) (2021) αναφερόμενο στα αποτελεσματικά συστήματα ΕΕΚ, αναφέρει ότι μέσω αυτών αποφεύγεται η περιθωριοποίηση οποιασδήποτε κατηγορίας σπουδαστών, αποκτούν βασικές δεξιότητες, υποστηρίζουν ευπαθείς ομάδες, ικανοποιούν ανάγκες του προσωπικού τοπικών επιχειρήσεων με συγκεκριμένα πρόσωπα, παρέχουν κίνητρα οικονομικής φύσης για συμμετοχή στα εκπαιδευτικά προγράμματα, και παρέχουν έτσι ένα περιβάλλον ασφάλειας και υποστήριξης στους σπουδαστές, τη δυνατότητα αυτονομίας στη λήψη αποφάσεων, και τους δίνουν το αίσθημα εμπιστοσύνης στο σύστημα.

Η συμβολή της ΕΕΚ είναι ιδιαίτερα σημαντική και στις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες, καθώς παρέχει και σ' αυτές σημαντικά επαγγελματικά προσόντα, εκτός από

τον γενικό πληθυσμό. Έτσι εντάσσονται κι αυτοί στο εκπαιδευτικό σύστημα και επιτυγχάνεται έτσι απ'τη μια η μείωση της ανεργίας, και από την άλλη η κοινωνική ένταξη των ατόμων αυτών (IOBE, 2021).

Προϋπόθεση για μια επιτυχημένη ΕΕΚ είναι να υπάρχει ευελιξία των προγραμμάτων, προκειμένου να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ενηλίκων και να υλοποιείται συνεχής επιμόρφωση των εκπαιδευτών, οι οποίοι θα πρέπει επίσης να έρχονται σε στενότερη επαφή με την παραγωγική διαδικασία, καθώς και να αναβαθμίζονται συνέχεια τα προσφερόμενα μαθήματα και να τροποποιούνται ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας κάθε φορά, και να γίνεται συλλογή δεδομένων για την αξιολόγηση των συστημάτων και να αποφευχθεί τυχόν πρόωρη αποχώρηση των σπουδαστών (IOBE, 2021).

Για τον σχεδιασμό, τον συντονισμό, την παρακολούθηση, προώθηση και διαμόρφωση των προτάσεων πολιτικής για την επαγγελματική εκπαίδευση, κατάρτιση και Δία βίου μάθησης, αρμόδιος φορέας είναι η Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Δία Βίου Μάθησης και Νεολαίας (Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν.), η οποία ανήκει στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (Ν. 4763/2020).

Άλλοι φορείς που υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, και αφορούν την ΕΕΚ είναι ο ΕΟΠΠΕΠ, καθώς και το Ίδρυμα Νεολαίας και Δία Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ), το οποίο υλοποιεί δράσεις για τη δια βίου μάθηση, καθώς επίσης και προγράμματα κινητικότητας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας για τη νεολαία (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ, 2016).

Ο ΕΟΠΠΕΠ απ'την άλλη έχει ως στόχο («ΕΟΠΠΕΠ», χ.χ.): α. τη στενή σύνδεση μεταξύ της εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, β. την αναβάθμιση των επαγγελματικών προσόντων του εργατικού δυναμικού, γ. την ενίσχυση των προοπτικών απασχόλησης, και δ. την έντονη καλλιέργεια της κοινωνικής συνοχής, προκειμένου να προκύψει μία ανταγωνιστική οικονομία και συνεκτική κοινωνία.

Οι κύριοι άξονες δράσης του ΕΟΠΠΕΠ περιλαμβάνουν («ΕΟΠΠΕΠ», χ.χ.):

α. Φορείς και εκπαιδευτικό πλαίσιο: αδειοδότηση ιδιωτικών δομών εκπαίδευσης και κατάρτισης, διατύπωση γνώμης προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων σχετικά με τις κτιριολογικές εγκαταστάσεις ιδιωτικών σχολείων,

κολλεγίων, ΙΕΚ και ΚΔΒΜ, πιστοποίηση επαγγελματικών περιγραμμάτων, πιστοποίηση προγραμμάτων.

- β. Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (ΕΠΠ): ανάπτυξη και εφαρμογή και αντιστοίχιση με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF).
- γ. Ισοτιμίες & Επαγγελματικά Δικαιώματα: Αναγνώριση ισοτιμίας εκπαιδευτικών τίτλων τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθορισμός των επαγγελματικών δικαιωμάτων διπλωματούχων της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- δ. Πιστοποίηση Προσόντων: Ανάπτυξη Εθνικού Συστήματος Πιστοποίησης Προσόντων, Πιστοποίηση επαγγελματικής κατάρτισης αποφοίτων ΙΕΚ και άλλων ειδικοτήτων, Πιστοποίηση εκπαιδευτικής επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων μη-τυπικής εκπαίδευσης και αδειοδότηση φορέων πιστοποίησης προσόντων.
- ε. Επαγγελματικός Προσανατολισμός και Συμβουλευτική: Υποστήριξη (επιστημονική, τεχνική) υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής, υποστήριξη σταδιοδρομίας νέων και ενηλίκων, κ.α.
- στ. Διασφάλιση ποιότητας στη Δία Βίου Μάθηση: Εθνικό σημείο αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EQAVET)

1.4. Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.)

Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) ανήκουν στους φορείς παροχής της Δία Βίου Μάθησης, οι οποίοι μαζί με άλλους Φορείς Παροχής και τους Φορείς Διοίκησης αποτελούν το Εθνικό Δίκτυο Δία Βίου Μάθησης, και σκοπό έχουν *"την παροχή κάθε είδους επαγγελματικής κατάρτισης, αρχικής ή συμπληρωματικής, που συμπληρώνει το εκπαιδευτικό σύστημα και συμβάλλει αποφασιστικά στην ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας"* (Κωτσίκης, 2007:403). Αυτό σημαίνει, ότι στοχεύουν στο να συμβάλουν δραστικά στην αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων, αποσκοπώντας εκτός από την ένταξη τους στην αγορά εργασίας, και στην ανάπτυξη της παραγωγικής διαδικασίας (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, 2013).

Τα ΙΕΚ ιδρύθηκαν με τον Ν. 2525/97 ως φορείς μη-τυπικής εκπαίδευσης, γεγονός που άλλαξε εδώ και δύο περίπου χρόνια με τον Ν. 4763/2020, ο οποίος

ορίζει ξεκάθαρα, ότι τα ΙΕΚ ανήκουν πλέον στους φορείς τυπικής εκπαίδευσης, και αντιστοιχούν στο επίπεδο πέντε (5) του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων.

Την εποπτεία των ΙΕΚ είχε αναλάβει αρχικά ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.), ο οποίος στη συνέχεια καταργήθηκε, και τη θέση του πήρε για λίγο το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ). Στη συνέχεια και μέχρι πρόσφατα την εποπτεία είχε αναλάβει η ΓΓΔΒΜ, στην οποία υπάγεται το ΙΝΕΔΙΒΙΜ, το οποίο είναι αρμόδιο για: α. την έγκριση των ειδικοτήτων, β. τα προγράμματα σπουδών, γ. το πλαίσιο ορισμού των Διευθυντών των ΙΕΚ (ΥΑ 5954/ΦΕΚ1807). Σύμφωνα με πιο πρόσφατο νόμο (Ν. 4763/2020) την εποπτεία τους έχει πλέον η Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν., όπως έχει μετονομαστεί πλέον η ΓΓΔΒΜ.

Τα δημόσια ΙΕΚ στεγάζονται κυρίως σε κτίρια που ανήκουν σε σχολικές μονάδες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και χρησιμοποιούν τα σχολικά εργαστήρια για τα μαθήματά τους (Ν. 4763/2020), με αποτέλεσμα πολλές φορές αυτά να θεωρούνται ελλιπή και πεπερασμένα

Εκτός από τα δημόσια ΙΕΚ, λειτουργούν και ιδιωτικά, τα οποία ακολουθούν και εφαρμόζουν τους ίδιους κανόνες λειτουργίας με τα δημόσια ΙΕΚ. Εποπτεύονται και αυτά από το Υπουργείο Παιδείας μέσω Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν. για θέματα λειτουργίας και διαχείρισης διοικητικών και εκπαιδευτικών θεμάτων, αλλά και από τον ΕΟΠΠΕΠ για θέματα πιστοποίησης και ελέγχου κτιριολογικών υποδομών, προκειμένου για χορήγηση, μεταβίβαση και επικαιροποίηση άδειας (Παπαευαγγέλου, 2015).

Η αναφορά του ΙΟΒΕ (2021) μας δίνει αρκετά ενδιαφέροντα στοιχεία σχετικά με την πορεία των ΙΕΚ τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι παρατηρείται σημαντική ανοδική πορεία τους, ως προς τις εγγραφές σπουδαστών, ενώ αυξήθηκε και το ποσοστό λειτουργίας ιδιωτικών ΙΕΚ.

Ως προς τις ειδικότητες που προτιμούν οι «σπουδαστές», όπως ονομάζονται οι καταρτιζόμενοι στα ΙΕΚ, η αναφορά μας ενημερώνει, ότι σχεδόν το 1/3 επιλέγουν ειδικότητες προσωπικών υπηρεσιών (τουρισμός, εστίαση, καλλωπισμός), ένας στους έξι προτιμούν τον τομέα της υγείας, και στη συνέχεια συναντάμε ειδικότητες που αφορούν τεχνολογίες της πληροφορικής και επικοινωνίας, τη διοίκηση επιχειρήσεων, τις τέχνες, τη μηχανική και κοινωνική πρόνοια.

Παρόμοια είναι και η κατανομή ειδικοτήτων για τους σπουδαστές των ιδιωτικών ΙΕΚ. Τους συναντάμε κυρίως ως υπάλληλους γραφείου, τεχνολόγους-τεχνικούς βοηθούς, και στην παροχή υπηρεσιών (Κανελλόπουλος κ.α., 2004), σε μικρότερο όμως ποσοστό απ'ότι στα δημόσια ΙΕΚ.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση των ΙΕΚ, αυτή πραγματοποιείται από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας μέσω (Μπίτης, 2019):

- α. της Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν (κόστος ανθρώπινου δυναμικού, και λειτουργικές δαπάνες),
- β. κοινοτικών πόρων (Ε.Σ.Π.Α.), ή
- γ. άλλων πηγών και πόρων.

Οι διάφορες πηγές χρηματοδότησης πραγματοποιούν και την αντίστοιχη κάθε φορά εποπτεία, παρακολούθηση και λογοδοσία.

Οι σπουδαστές των ΙΕΚ είναι άτομα άνω των 18 ετών, που επιθυμούν να λάβουν αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση, προκειμένου να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, ή είναι απόφοιτοι Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων, που θέλουν να αποκτήσουν συμπληρωματική κατάρτιση, ή είναι μεγαλύτερης ηλικίας, και λόγω των μεταβαλλόμενων συνθηκών εργασίας, χρειάζονται να αναβαθμίσουν τα προσόντα τους, προκειμένου να παραμείνουν και οι ίδιοι ανταγωνιστικοί (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, 2013).

Δικαίωμα εγγραφής στα ΙΕΚ έχουν απόφοιτοι οποιουδήποτε είδους Λυκείου, ενώ σε συγκεκριμένες μόνο ειδικότητες μπορούν να εγγραφούν και με απολυτήριο Γυμνασίου. Για την επιλογή των υποψηφίων, λαμβάνονται υπόψη ο βαθμός του τίτλου σπουδών και η οικογενειακή κατάσταση (ΥΑ Κ5/160259/2021).

Οι ώρες λειτουργίας των ΙΕΚ καθορίζονται από τις 13:00 έως τις 21:00, ενώ οι ώρες μαθημάτων δεν επιτρέπεται να ξεπεράσουν τις οχτώ (8) ανά ημέρα (ΥΑ Κ5/160259/2021).

Η φοίτηση στα ΙΕΚ είναι δωρεάν, και διαρκεί τέσσερα εξάμηνα κατάρτισης, και ένα εξάμηνο πρακτικής άσκησης. Τα μαθήματα είναι θεωρητικά και εργαστηριακά, ενώ η φοίτηση είναι υποχρεωτική. Οι προβλεπόμενες ώρες διδασκαλίας ορίζονται στις 1.200 συνολικά και στα τέσσερα εξάμηνα, οι οποίες αντιστοιχούν σε 300 ώρες ανά εξάμηνο (Ν. 4186/2013). Οι καταρτιζόμενοι, προκειμένου να μη χαρακτηριστεί η φοίτησή τους ανεπαρκής, οφείλουν να μην ξεπεράσουν το 15% του συνόλου των

προβλεπόμενων ωρών διδασκαλίας,. Σε περίπτωση που ο σπουδαστής ξεπεράσει το ποσοστό αυτό σε απουσίες, δεν έχει δικαίωμα προσέλευσης στις τελικές εξετάσεις (ΥΑ Κ5/160259/2021).

Σχετικά με την αξιολόγηση των σπουδαστών, προβλέπεται ένας βαθμός, ο οποίος προκύπτει από:

- α. Πραγματοποίηση ατομικής/ομαδικής εργασίας (10%)
- β. Διεξαγωγή Προόδου (30%)
- γ. Διενέργεια εξετάσεων (60%)

Η κλίμακα βαθμολόγησης ορίζεται από ένα (1) ως δέκα (10), ενώ η φοίτηση του εξαμήνου κρίνεται επιτυχής, αν ο σπουδαστής συγκεντρώσει τελική βαθμολογία σε κάθε μάθημα τουλάχιστον πέντε (5), και δύναται να υστερεί σε ένα μόνο μάθημα (ΥΑ Κ5/160259/2021).

Όσον αφορά την Πρακτική τους Άσκηση, αυτή είναι υποχρεωτική, διαρκεί ένα εξάμηνο, και σύμφωνα με τον πρόσφατο Κανονισμό Λειτουργίας των ΙΕΚ (ΥΑ Κ5/160259/2021), δε δύναται να υλοποιηθεί ταυτόχρονα με τη διεξαγωγή εξαμήνου κατάρτισης.

Με την ολοκλήρωση των σπουδών, χορηγείται στους απόφοιτους των ΙΕΚ (δημοσίων και ιδιωτικών) η Βεβαίωση Επαγγελματικής Κατάρτισης (Β.Ε.Κ.), η οποία τους δίνει το δικαίωμα να συμμετάσχουν στις εξετάσεις Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης, προκειμένου να αποκτήσουν το Δίπλωμα Επαγγελματικής Κατάρτισης, επιπέδου μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, 2013). Η ΒΕΚ που χορηγείται στους αποφοίτους των ιδιωτικών ΙΕΚ έχει την ίδια ακριβώς ισχύ με την ΒΕΚ των δημοσίων.

Οι απόφοιτοι, των οποίων η συμμετοχή στις εξετάσεις Πιστοποίησης Επαγγελματικής Κατάρτισης κριθεί επιτυχής, αποκτούν Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επιπέδου πέντε (5) του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων (ΙΟΒΕ, 2021), και επιπλέον θεσμοθετημένα επαγγελματικά δικαιώματα, υψηλή πρωμοδότηση για πρόσληψη στο Δημόσιο, και δικαιώματα ίδρυσης ατομικής επιχείρησης (Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης, 2013).

Οι διδάσκοντες στα ΙΕΚ ονομάζονται εκπαιδευτές, και δεν είναι ποτέ μόνιμοι. Το ίδιο ισχύει και στην συντριπτική πλειοψηφία των ιδιωτικών ΙΕΚ. Η επιλογή εκπαιδευτών στα δημόσια ΙΕΚ πραγματοποιείται μέσω του Μητρώου

Εκπαιδευτών Επαγγελματικής Κατάρτισης των Δημοσίων ΙΕΚ, βάσει των επιλογών και της μοριοδότησης που συγκεντρώνουν οι υποψήφιοι εκπαιδευτές. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται κάθε εξάμηνο. Σύμφωνα με τον νέο Κανονισμό Λειτουργίας των ΙΕΚ (ΥΑ Κ5/160259/2021), ο οποίος κατά το τρέχον εξάμηνο της συγγραφής της παρούσας εργασίας τίθεται για πρώτη φορά σε εφαρμογή, ορίζεται και η αξιολόγηση των εκπαιδευτών από τον Διευθυντή, Υποδιευθυντή και καταρτιζομένους των ΙΕΚ μέσω ερωτηματολογίων, τα αποτελέσματα των οποίων θα λαμβάνονται κάθε φορά υπόψη στη μοριοδότηση των εκπαιδευτών για το επόμενο εξάμηνο.

Τα Ι.Ε.Κ. πέτυχαν σε μεγάλο βαθμό το σκοπό ίδρυσής τους, μιας και κατάφεραν να απορροφήσουν μεγάλο μέρος των αποφοίτων γενικών λυκείων, που δεν ήθελαν να συνεχίσουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τους προσέφεραν επαγγελματική διέξοδο και έδωσαν τη δυνατότητα σε ενήλικες εργαζόμενους ή όχι, να βελτιώσουν ή να αποκτήσουν νέες γνώσεις και δεξιότητες και να αντιμετωπίσουν με καλύτερα εφόδια τις ανάγκες της αγοράς εργασίας (Κωτσίκης, 2007).

Κεφάλαιο 2^ο: Ο ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

2.1. Ορισμός

Οι αρχικοί ορισμοί που δόθηκαν για να προσδιορίσουν τους οδηγούς σπουδών, τους περιέγραφαν ως ένα σύνολο από στόχους του μαθήματος, περιεχόμενο και παράδοση, και μερικές φορές και ως εντολές, ενώ παρέλειπαν την αξιολόγηση (Cooper, 2002). Η Tabá (1962) έδωσε τον πιο σύντομο ορισμό, ονομάζοντάς το «σχέδια μάθησης», και πρότεινε κάποιους τρόπους οργάνωσης συγκεκριμένων δραστηριοτήτων, οι οποίες θα βοηθούσαν τους να αναμένουν κάποια αποτελέσματα. Ο Harden (2001) δίνει έναν πιο λεπτομερή και εμπειριστατωμένο ορισμό, και περιγράφει τον οδηγό σπουδών ως ένα εκλεπτυσμένο μείγμα, που αποτελείται από εκπαιδευτικές στρατηγικές, μαθησιακούς στόχους, εκπαιδευτικές εμπειρίες, το περιεχόμενο του μαθήματος, την αξιολόγηση, το εκπαιδευτικό περιβάλλον, καθώς επίσης και τον τρόπο μάθησης, το προσωπικό χρονοδιάγραμμα και το πρόγραμμα εργασίας του κάθε εκπαιδευόμενου ξεχωριστά.

2.2. Σχεδιασμός Οδηγών Σπουδών

Ο Tribe (2001) αναφέρεται σε άρθρο του σε τρία μεθοδολογικά παραδείγματα που υπάρχουν και που αφορούν την έρευνα στους οδηγούς σπουδών. Αυτά είναι:

1. Η επιστημονικά θετική προσέγγιση: επικεντρώνει σε θετικά δεδομένα, δηλαδή σε δεδομένα που μπορούν να επιβεβαιωθούν και να επικρατήσουν σε προσπάθειες παραποίησης. Αποκλείονται επομένως θέματα ηθικής φύσης που δεν υπόκεινται στην παρουσίαση γεγονότων.
2. Η ερμηνευτική προσέγγιση: αναζητά κατανόηση και νόημα, και θεωρεί ότι οι ανθρώπινες πράξεις και οι κοινωνικές δομές (π.χ. ο οδηγός σπουδών) δεν μπορούν να αντιμετωπίζονται από τους ερευνητές με τον ίδιο τρόπο, όπως τα φυσικά αντικείμενα.
3. Η κριτική προσέγγιση: χρησιμοποιεί την κριτική θεωρία, η οποία αναπτύσσει από μόνη της τη σκέψη του Marx και όχι μόνο.

Για τον σχεδιασμό του οδηγού σπουδών οι σημαντικότεροι πυλώνες για τους ειδικούς είναι η ποιότητα της εκπαίδευσης, η ουσιαστική πορεία προς την αποκεντροποίηση και η μέγιστη συμμετοχή των διδασκόντων στον σχεδιασμό των οδηγιών σπουδών. Προκειμένου να γίνει χρήση τις των καλύτερων δυνατών πρακτικών στην ανάπτυξη και εφαρμογή των οδηγιών σπουδών, απαιτείται οι προϋποθέσεις ή οι απαιτήσεις που ισχύουν για κάθε ειδικότητα να ενσωματώνουν στο πρόγραμμα σπουδών και το πεδίο εφαρμογής, καθώς και τη συνέχιση του προγράμματος (Arafteh, 2016). Η διαφάνεια και η μετάδοση του οδηγού σπουδών, και ειδικά των μαθησιακών προσδοκιών (στόχοι) στη σχολή, στους φοιτητές και τους δημιουργούς του προγράμματος σπουδών, αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για έναν πετυχημένο οδηγό σπουδών που βασίζεται στους στόχους (Harden, 1999).

Ένας οδηγός σπουδών πρέπει να είναι με τέτοιο τρόπο σχεδιασμένος, ώστε εκτός του να μεταδίδεται εύκολα σε καθηγητές και μαθητές, να μπορεί και να επανεξετάζεται, να αξιολογείται και να αναθεωρείται με τρόπο αβίαστο, μόλις τεθεί σε εφαρμογή (Prideaux, 2003). Μία τυπική ακολουθία σχεδιασμού οδηγού σπουδών παρουσιάζεται ως εξής (Tribe, 2006):

- Θεμελίωση του σκεπτικού.
- Διεξαγωγή έρευνας αγοράς / διαβούλευση.
- Καθορισμός στόχων.
- Θεμελίωση της δομής των μαθημάτων, συμπεριλαμβάνοντας την εξέλιξη μεταξύ των επιπέδων και των υποχρεωτικών / επιλεγόμενων στοιχείων.
- Επιλογή των μαθημάτων.
- Θεμελίωση μαθησιακών στόχων για τα μαθήματα.
- Καθορισμός στρατηγικής αξιολόγησης.
- Καθορισμός στρατηγικής διδασκαλίας και μάθησης.
- Ανάπτυξη ενός συστήματος επικύρωσης, αξιολόγησης, ελέγχου και βελτίωσης.

Προκειμένου να μπορεί ο οδηγός σπουδών που σχεδιάστηκε, να αξιολογηθεί, θα πρέπει να οριστούν συγκεκριμένα κριτήρια, προκειμένου να διαπιστωθεί αν και σε τι βαθμό αυτά πληρούνται. Μία αντιπροσωπευτική λίστα κριτηρίων είναι η ακόλουθη (Tribe, 2006):

- Ο οδηγός σπουδών πετυχαίνει τους στόχους που καθορίστηκαν;
- Υπάρχει συνοχή (αποφυγή επαναλήψεων, πλαίσιο που συνδέει τα διάφορα μοντέλα, τα διάφορα μέρη ενώνονται σε μία ενιαία οντότητα που βγάζει νόημα);
- Παρέχει εύρος (αποφεύγει στενή εξειδίκευση);
- Είναι ισορροπημένο (περιλαμβάνει λειτουργικά και κριτικά στοιχεία);
- Ενσωμάτωση (γίνονται προσπάθειες να ενσωματωθούν διάφορα θέματα μέσα στα μαθήματα και να ενώσουν θεωρία και πράξη;).
- Πρόοδος (τα μαθήματα οδηγούν διαδοχικά το ένα στο άλλο; Υπάρχει προοδευτική πορεία στο πνευματικό περιεχόμενο καθ'όλη τη διάρκεια του μαθήματος;).

Όσον αφορά τέλος, τα συνήθη προβλήματα που συναντάμε με τους οδηγούς σπουδών, μπορούμε να τα συνοψίσουμε στα εξής (Χατζηγεωργίου, 2004):

1. «Υπερφόρτωση» των περιεχομένων.
2. Η οργάνωση του περιεχομένου.
3. Σύγκρουση σκοπών.
4. Η επίτευξη ουσιαστικών γενικών σκοπών.
5. Η εμπλοκή του εκπαιδευτικού.
6. Η αναμόρφωση του Αναλυτικού Προγράμματος.

Μπορούμε να συμπεράνουμε, ότι ο βασικός οδηγός σπουδών μπορεί να αποτελεί τον κεντρικό άξονα του παγκόσμιου εκπαιδευτικού περιεχομένου. Αποσαφηνίζει τον κοινό πυρήνα των γνώσεων και τις ηθικές αξίες, προετοιμάζει τους εκπαιδευόμενους πνευματικά για συνεχή προσαρμογή, και τους βοηθάει να κατανοήσουν το νόημα και την μη αποφυγή της Δία βίου μάθησης στις ζωές τους. Ο κοινός πυρήνας περιεχομένου προσδιορίζεται από τα συγκεκριμένα γνωστικά πεδία ή τις θεματολογίες κάθε φορά. Πρέπει όμως, όπως ήδη αναφέραμε, να λαμβάνεται πάντα υπόψη, ότι το μαθησιακό περιεχόμενο, όπως και η οργάνωσή του, θα πρέπει σε τακτά χρονικά διαστήματα να αναθεωρούνται και να επαναπροσδιορίζονται (Laanemets, 2003).

2.3. Χαρτογράφηση Οδηγών Σπουδών

Εφόσον οποιοσδήποτε οδηγός σπουδών που προκύπτει - είτε έχει καθιερωθεί εδώ και καιρό, είτε βρίσκεται σε φάση που δημιουργείται - πρέπει συνεχώς να παρακολουθείται, να επανεξετάζεται και να αξιολογείται, μπορεί να προκύψουν διάφορα στάδια μέσα από τα οποία αυτός θα διαμορφώνεται. Ένας κατά κοινή ομολογία καλά σχεδιασμένος οδηγός σπουδών μπορεί να μην είναι τόσο καλός κατά την εφαρμογή του. Αλλά ακόμα και σε έναν καλό σε εφαρμογή οδηγό σπουδών, είναι πιθανό να επιτυγχάνεται εξίσου καλά η απόκτηση γνώσεων των μαθητών (Harden, 2001). Οι λόγοι επιτυχίας ή αποτυχίας του οδηγού σπουδών μπορεί να οφείλονται σε δυσκολίες που έχουν να κάνουν με τις μαθησιακές προσδοκίες, τη επιλογή ή/και την ενσωμάτωση του περιεχομένου, τις μεθόδους παράδοσης, τους διαφορετικούς τρόπους μάθησης των μαθητών, τον συγχρονισμό, τη λογιστική οργάνωση και τις στρατηγικές αξιολόγησης. Για το λόγο αυτό, είναι σκόπιμο να χρησιμοποιείται μία επαρκής χαρτογράφηση του προγράμματος σπουδών (Al-Eyd et al., 2018).

Οι διαφορές που παρουσιάζουν οι διάφορες ειδικότητες, παίζουν ρόλο στο πως προσεγγίζουμε την χαρτογράφηση ενός οδηγού σπουδών (Rawle et al., 2017). Οι Al-Eyd et al. (2018) σε έρευνα που πραγματοποίησαν σχετικά με τη χαρτογράφηση των προγραμμάτων σπουδών σε σχολές υγείας, κατέληξαν στο συμπέρασμα, ότι τα στοιχεία που πρέπει να χαρτογραφηθούν σ'έναν οδηγό σπουδών, είναι: α. οι μαθησιακές προσδοκίες, β. η πληροφορία του μαθησιακού γεγονότος, γ. η παιδαγωγική, και δ. η αξιολόγηση.

Η συνεργασία μεταξύ διαφόρων τμημάτων για τον σχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών μπορεί επίσης να αποφέρει σημαντικές ωφέλειες. Στο συμπέρασμα αυτό κατέληξε η έρευνα των Rawle et al. (2017), οι οποίοι διαπίστωσαν, ότι μέσω της συνεργασίας διαφόρων τμημάτων στη χαρτογράφηση του οδηγού σπουδών, προκύπτει μια σειρά από οφέλη, όπως το ότι η όλη διαδικασία βοηθάει με την επιλογή και τον σχεδιασμό νέων μαθημάτων, καθώς και την ανανέωση των υπαρχόντων. Επιπλέον οδηγεί σε μια εξέλιξη με μεγαλύτερη συνοχή με το να γεφυρώνει τα κενά μεταξύ των διαφόρων επιπέδων και μαθημάτων, και πετυχαίνει να αποφεύγονται οι ανεξέλεγκτες επαναλήψεις περιεχομένων μαθημάτων, κ.α.

Η χαρτογράφηση του οδηγού σπουδών αποτελεί όμως ένα εργαλείο και για τη βελτίωση των σχέσεων των καθηγητών, αφού λάβουν υπόψη τους το περιεχόμενο, τις δεξιότητες και τις αξιολογήσεις ενός εκπαιδευτικού μαθήματος (Rahimi et al., 2010).

Όλες οι αποφάσεις που σχετίζονται με τους οδηγούς σπουδών, περιορίζονται από την καταλληλότητα εφαρμογής τους, δηλαδή τη διάρκεια ζωής τους. Αυτό σημαίνει, ότι διαφορετικές ιδέες, δομές, και προσεγγίσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, και με διαφορετικές ερμηνείες (Laanemets, 2003).

2.4. Οι Οδηγοί Σπουδών των ΙΕΚ

Για τη σύνταξη των προγραμμάτων σπουδών των ειδικοτήτων των ΙΕΚ αρμόδια είναι η Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν. Για κάθε οδηγό σπουδών λαμβάνονται κάθε φορά υπόψη τα επαγγελματικά περιγράμματα της κάθε ειδικότητας, που πιστοποιούνται από τον ΕΟΠΠΕΠ (Ν. 4186/2013), και μέσα σε κάθε οδηγό σπουδών διατυπώνονται (Ν. 4763/2020):

1. Οι διατάξεις που αφορούν την ειδικότητα.
2. Οι προϋποθέσεις εισόδου στο επάγγελμα.
3. Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα όσον αφορά τις γνώσεις, τις δεξιότητες και ικανότητες.
4. Οι πιστωτικές μονάδες του κάθε μαθήματος (όπου υπάρχουν).
5. Το ωρολόγιο πρόγραμμα.
6. Η διδακτέα ύλη για κάθε μάθημα (θεωρητικών και εργαστηριακών μαθημάτων).
7. Η εκπαιδευτική μεθοδολογία που ενδείκνυται για την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων.
8. Τα προσόντα των εκπαιδευτών.
9. Οι μέθοδοι διδασκαλίας.
10. Ο απαιτούμενος εξοπλισμός.
11. Τα μέσα διδασκαλίας.
12. Οι διαδρομές απόκτησης των προσόντων.
13. Η διαδικασία της πιστοποίησης.

14. Το πρότυπο πιστοποίησης (τράπεζα θεμάτων, αντιστοίχιση στο επίπεδο του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων κλπ).

Κεφάλαιο 3^ο: ΟΙ ΟΔΗΓΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

3.1. Ιστορική Αναδρομή

Ο τουρισμός αποτελεί μία δραστηριότητα, μέσω της οποίας άνθρωποι με διαφορετικές προσωπικότητες, ιστορίες και πολιτισμούς συναντιούνται ο ένας στον χώρο του άλλου. Δεν πρόκειται απλώς για πώληση δωματίων και αξιοθέατα, αλλά για έναν τομέα, που επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τις σχέσεις εξουσίας, και που από τη μια έχει την ικανότητα να προκαλέσει πλήθος αρνητικών επιπτώσεων, από την άλλη όμως λειτουργεί και ως ο κατάλληλος χώρος για πιθανές θετικές αλλαγές. Η αυξανόμενη αυτή αναγνώριση του τουρισμού ως παγκόσμια κινητήρια δύναμη είναι που απαιτεί τη δημιουργία ενός οδηγού σπουδών που να ξεπερνά τα στενά όρια ενός επαγγελματικού ή διοικητικού μοντέλου (Caton, 2014).

Αν ρίξουμε μια σύντομη ματιά στην εξέλιξη του οδηγού σπουδών τουριστικών επαγγελμάτων, θα διαπιστώσουμε, ότι αυτή χωρίζεται σε τρεις βασικές περιόδους (Wattanacharoensil, 2014):

1. Πριν από το 1990: οι ακαδημαϊκοί αναζητούσαν σαφείς ορισμούς για τον προσδιορισμό του τουριστικού οδηγού σπουδών, καθώς και να προσδιορίσουν σημαντικά στοιχεία προς παράδοση του τουρισμού. Επιπλέον οι ακαδημαϊκοί προσπαθούσαν να δουν το αντικείμενο του τουρισμού ως πεδίο ή κλάδο.
2. Μεταξύ 1990-2000: οι ακαδημαϊκοί συζητούσαν τον βαθμό υποστήριξης του τουρισμού σχετικά με επιχειρηματικές προοπτικές και την συμπερίληψή του φιλοσοφικού πυρήνα των κοινωνικών επιστημών στον τουρισμό.
3. Από το 2000 μέχρι σήμερα: ερευνήθηκε η χρήση διαφόρων μεθοδολογιών για να εξεταστεί η κατεύθυνση του οδηγού σπουδών.

3.2. Προβλήματα των Οδηγών Σπουδών Τουριστικών Επαγγελμάτων

Πολλοί ερευνητές αναζήτησαν τις αιτίες που εμποδίζουν τη δημιουργία ενός πλήρους και αποδοτικού οδηγού σπουδών για τα τουριστικά επαγγέλματα, που θα οδηγήσει στην κατάλληλη προετοιμασία των υποψήφιων υπαλλήλων και στελεχών της τουριστικής βιομηχανίας. Έτσι, εντοπίστηκαν σύντομα διάφοροι παράγοντες, όπως η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, καθώς και ότι οι ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων, στις οποίες συνήθως είναι οι ίδιοι και διευθυντές, διαθέτουν μόνο

μικρή εκπαίδευση και περιορισμένα προσόντα στον τομέα της διοίκησης (Becton & Graetz, 2001).

Η πιο συχνή όμως διαπίστωση, στην οποία καταλήγει κανείς πολύ εύκολα μελετώντας τη διεθνή βιβλιογραφία, είναι η σύγκλιση των απόψεων των συγγραφέων, ότι στις περισσότερες χώρες το βασικό πρόβλημα στους οδηγούς σπουδών των τουριστικών επαγγελματιών έγκειται στην αναντιστοιχία μεταξύ εκπαίδευσης και αναγκών της αγοράς εργασίας. Ως πιθανές αιτίες αυτής της αναντιστοιχίας μεταξύ τουριστικής βιομηχανίας και οδηγών σπουδών αναφέρεται κυρίως το γεγονός ότι αρκετοί εκπαιδευτές δε διαθέτουν τουριστικά προσόντα, ούτε και εμπειρία, καθώς και το ότι θέτονται διευρυμένοι στόχοι κατά τον σχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών (Jugmohan, 2010).

Οι Zehrer & Mössenlechner (2009) καταδεικνύουν επίσης το κενό αυτό που υπάρχει συχνά στους τουριστικούς οδηγούς σπουδών μεταξύ του τι παρέχει η τουριστική εκπαίδευση και τι ανάγκες έχει η τουριστική βιομηχανία, και ενώ προτείνουν την ανάπτυξη διαφόρων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, τονίζουν ότι το σημαντικό είναι, πώς αυτές θα αναπτυχθούν μέσα στον οδηγό σπουδών. Στα συμπεράσματά τους και αυτοί καταλήγουν στη σπουδαιότητα της συμμετοχής στην τουριστικής βιομηχανίας στον σχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών, ειδικά όσον αφορά τις δεξιότητες και ικανότητες που αναπτύσσονται στους αποφοίτους μέσα στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς.

Και οι Wang et al. (2010) διαπίστωσαν στην έρευνά τους στην Αυστραλία, αποκλίσεις ανάμεσα στις απόψεις των επαγγελματιών της τουριστικής βιομηχανίας και των τουριστικών εκπαιδευτικών οργανισμών και υποστηρίζουν ότι θα πρέπει να υπάρχει καλύτερη επικοινωνία μεταξύ τους, προκειμένου να γεφυρωθεί αυτό το χάσμα στον τουριστικό οδηγό σπουδών.

Το χάσμα μεταξύ της τουριστικής εκπαίδευσης που παρέχουν οι οργανισμοί και των δεξιοτήτων που απαιτούνται από την τουριστική βιομηχανία επιβεβαίωσε η έρευνα του Jugmohan (2010), επισημαίνοντάς μας έτσι, ότι μία από τις προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί είναι να αναγνωρίσουν τις ανάγκες και απαιτήσεις της τουριστικής βιομηχανίας, και να καταφέρουν να τις ενσωματώσουν στο σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών. Για

το λόγο αυτό ο Jugmoohan (2010) θεωρεί απαραίτητη τη συνεργασία μεταξύ των ακαδημαϊκών και των στελεχών της τουριστικής βιομηχανίας.

Για τη σημασία δημιουργίας δυναμικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ εκπαιδευομένων, καθηγητών, πανεπιστημιακών και της τουριστικής βιομηχανίας μιλάει στο άρθρο του και ο Milman (2001), προκειμένου να αναπτυχθούν τα κατάλληλα υποχρεωτικά και επιλεγόμενα μαθήματα του οδηγού σπουδών.

Από τα παραπάνω συμπεραίνει κανείς, ότι κατά τον σχεδιασμό ενός οδηγού σπουδών πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ποικιλομορφία και διαφορετικότητα όσων εμπλέκονται, αλλιώς η μονόπλευρη προσέγγιση θα είναι καταδικασμένη. Ο σχεδιασμός ενός οδηγού σπουδών θα πρέπει να ικανοποιεί ταυτόχρονα τις προσδοκίες και των εκπαιδευομένων, και των εργοδοτών, και των εκπαιδευτών. Αν οι εκπαιδευτικοί φορείς αγνοήσουν τις ανάγκες της βιομηχανίας, και αν η βιομηχανία δεν εκτιμήσει τη διαφορά ανάμεσα στην τουριστική εκπαίδευση και την τουριστική κατάρτιση, θα προκύψουν παρεξηγήσεις, οι οποίες μπορούν να διορθωθούν μόνο με τη συνεχή επαφή και εμπλοκή (Jugmoohan, 2010).

Οι Cecil & Krohn (2012) προτείνουν για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της εκπαίδευσης και τα βιομηχανίας, τον σχεδιασμό ενός προγράμματος σπουδών που θα βασίζεται στις ικανότητες. Στο σχετικό άρθρο τους περιγράφουν τη διαδικασία δημιουργίας του, ενώ προτείνουν και έναν τρόπο αξιολόγησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Την ανάπτυξη ενός πλαισίου ικανοτήτων πρότειναν και οι Felisitas & Clotildah (2012) προκειμένου να έχει αξία ο οδηγός σπουδών, ο οποίος θα πρέπει να καθορίζει τις αναμενόμενες δεξιότητες των πτυχιούχων τόσο από τους εργοδότες, όσο και από τους ακαδημαϊκούς. Θεωρούν επομένως απαραίτητη μία ισχυρή τριμερή σχέση μεταξύ των εμπλεκόμενων, δηλαδή εκπαιδευτών, πτυχιούχων και εργοδοτών.

Ερευνώντας τους οδηγούς σπουδών σε πανεπιστήμια της Ινδονησίας, οι Yusuf et al. (2018), καταλήγουν στο συμπέρασμα, ότι όσον αφορά την ανάπτυξη του οδηγού σπουδών, δύο παράγοντες την χαρακτηρίζουν: α. ο καθορισμός της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ του επαγγελματικού και ακαδημαϊκού πλαισίου, και β. η φιλοδοξία να μετατραπεί από διεπιστημονική σε μονοεπιστημονική διδασκαλία.

Τέλος, είναι πιθανό, μέρος του προβλήματος των οδηγών σπουδών τουριστικών επαγγελματιών, να οφείλεται επίσης στο γεγονός, ότι οι βασικές δεξιότητες και γνώσεις του εργατικού δυναμικού του τουρισμού περιγράφονται πολύ γενικά και ότι οι μαθησιακοί στόχοι δεν είναι καλά διατυπωμένοι, γιατί δεν εστιάζουν στο περιεχόμενο και στις δυνητικές εφαρμογές των γνώσεων και δεξιοτήτων (Renfors et al., 2020).

3.3. Μαθήματα των Οδηγών Σπουδών Τουριστικών Επαγγελματιών

Διάφοροι συγγραφείς προτείνουν δεξιότητες και γνώσεις, ή συγκεκριμένα μαθήματα και αντικείμενα, τα οποία θα έπρεπε να περιλαμβάνει ένας οδηγός σπουδών των τουριστικών επαγγελματιών, προκειμένου να είναι πλήρης και αποτελεσματικός.

Όσον αφορά τις γνώσεις και δεξιότητες, μπορούμε να τις ομαδοποιήσουμε, με βάση τους συγγραφείς, σε δεξιότητες marketing, πωλήσεων και εξυπηρέτησης πελατών, δεξιότητες στρατηγικού και οικονομικού management και δεξιότητες ΤΠΕ (Renfors et al., 2020). Στην παρουσίαση της δημιουργίας ενός προγράμματος σπουδών του Τουρισμού ως παράδειγμα σε τοπικό επίπεδο συνεργασίας στην κεντρική Βαλτική, οι συγγραφείς συνόψισαν τις δεξιότητες και γνώσεις σε πέντε βασικές κατηγορίες (Renfors et al., 2020): α. Ανάπτυξη προϊόντος και εμπειρίας, β. πωλήσεις πολλαπλών καναλιών και επικοινωνία marketing, γ. ύπαρξη πολλών τομέων και συνεργασία, δ. διαχείριση εμπορικών επιχειρήσεων και ε. πολιτιστική επίγνωση και διεθνοποίηση.

Ως προς τα μαθήματα που θα έπρεπε να περιλαμβάνει ένας οδηγός σπουδών τουριστικών επαγγελματιών, οι περισσότεροι συγγραφείς τείνουν σε μεγάλο ποσοστό να συμφωνούν μεταξύ τους. Έτσι βρίσκουμε συνήθως τις εξής κατηγορίες μαθημάτων (Wang et al., 2010):

1. Οικονομικά/λογιστική.
2. Διοίκηση επιχειρήσεων.
3. Marketing.
4. Τουρισμός.
5. Διοίκηση Τουρισμού.
6. Δεξιότητες απασχολησιμότητας.

7. Ερευνητικές δεξιότητες.

Μία παρόμοια λίστα μαθημάτων μας προτείνει και ο Koh (1995), και είναι η ακόλουθη:

- Θεωρίες διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού.
- Γραπτές δεξιότητες επικοινωνίας.
- Θεωρίες marketing.
- Λειτουργία ξενοδοχείου και εστιατορίου.
- Διευθυντική λογιστική.
- Τουριστική και ταξιδιωτική βιομηχανία.
- Γνώση μικροπολογιστών.
- Ηθική και κοινωνική ευθύνη.
- Επιχειρηματικότητα και καινοτομία.
- Διαχείριση της ποιότητας των υπηρεσιών.
- Δεξιότητες διαπροσωπικών σχέσεων.
- Αρχές της τουριστικής ανάπτυξης.
- Πρακτική μετά από κάθε έτος σπουδών.

Το διάγραμμα του Tribe (1997) που αναφέρεται στον επιστημολογικό τομέα του τουρισμού δείχνει, ότι η τουριστική γνώση μπορεί και θα έπρεπε να απορρέει από μία σταθερή βάση διαφορετικών επιστημών, κάθε μία από τις οποίες θα μπορεί να συμβάλει με τον δικό της τρόπο στην προσέγγιση του φαινομένου. Το διάγραμμα απεικονίζει τις τουριστικές σπουδές ως κεντρικό αντικείμενο, ενώ περιβάλλεται γύρω γύρω από μια ομάδα μαθημάτων (κοινωνιολογία, γεωγραφία, πολιτικές επιστήμες, νομική, ψυχολογία, φιλοσοφία, οικονομικά). Κανείς βέβαια αναρωτιέται, κατά πόσο αυτή η αναπαράσταση αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα του τουριστικού οδηγού σπουδών στην πράξη. Για παράδειγμα, σπάνια ακούει κανείς για φιλοσοφικά μαθήματα ή μαθήματα ψυχολογίας σε τουριστικό οδηγό σπουδών. Είναι έκδηλο λοιπόν, ότι απουσιάζουν οι ανθρωπιστικές επιστήμες. Αυτό δε σημαίνει βέβαια, ότι δεν σχετίζονται με τον τουρισμό, αντιθέτως έχουν πολλά να προσφέρουν στην προετοιμασία των αυριανών στελεχών του τουρισμού. Θα πρέπει δηλαδή να μάθουν, πώς να

υπολογίζουν τα συναισθήματα των άλλων, να τους συμπεριφέρονται δίκαια και με σεβασμό, και πώς να βλέπουν τις κοινωνίες και την πολιτιστική τους κληρονομιά ως οντότητες με σημασία για τους άλλους ανθρώπους, και όχι ως αγαθά προς εκμετάλλευση για την επίτευξη κέρδους. Επιπλέον, θα πρέπει να μάθουν να μην βλέπουν ούτε και τους υπαλλήλους, και ούτε και τον ίδιο τους τον εαυτό, ως αναλώσιμα γρανάζια μιας επιχειρηματικής μηχανής, όπου τους αρκεί ένας χαμηλός μισθός και μια μικρή ασφάλεια, αλλά ως δημιουργικά όντα, που έχουν να προσφέρουν αξία (Caton, 2014).

3.4. Οι Παράγοντες Βιωσιμότητα και Παγκοσμιοποίηση στους Οδηγούς Σπουδών Τουριστικών Επαγγελμάτων

Έναν σημαντικό όρο, που συναντάμε σε αρκετούς απ'τους συγγραφείς που ερευνούν το πρόγραμμα σπουδών των τουριστικών επαγγελμάτων, είναι αυτός της βιωσιμότητας.

Ο Boley (2011) για παράδειγμα, τονίζει στο άρθρο του τον ρόλο της βιωσιμότητας στον τουρισμό και την ανάγκη να την ενσωματώσουμε στον τουριστικό οδηγό σπουδών. Ο λόγος είναι η σπουδαιότητα που αποκτάει ολοένα και περισσότερο η βιωσιμότητα στον τουρισμό, αλλά και η ανάγκη των σπουδαστών να βρίσκουν τον καλύτερο τρόπο μεγιστοποίησης των ωφελειών του τουρισμού, ελαχιστοποιώντας παράλληλα τις αρνητικές συνέπειες. Όπως υποστηρίζει, αν και υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να επιτευχθεί αυτό, όπως π.χ. η καθιέρωση περισσότερων μαθημάτων επιλογής σχετικά με τη βιωσιμότητα, προτείνει όμως ως καλύτερη μέθοδο την πλήρη ενσωμάτωσή τους στους οδηγούς σπουδών των τουριστικών προγραμμάτων, βάσει των πολλών ωφελειών που θα επιφέρουν στους σπουδαστές. Συγκεκριμένα, αναφέρει τρεις λόγους για τους οποίους θα έπρεπε να περιλαμβάνεται η βιωσιμότητα στους οδηγούς σπουδών:

1. Η βιωσιμότητα και οι πράσινες πρωτοβουλίες αποκτούν ολοένα και μεγαλύτερη σημασία στους εργοδότες της τουριστικής βιομηχανίας.
2. Τα τουριστικά προγράμματα έχουν την ευθύνη να διαμορφώνουν πτυχιούχους ικανούς να αποφέρουν αποτελέσματα σε πολλές κατευθύνσεις. Οι φοιτητές θα γίνουν πιο αποτελεσματικοί διοικητικοί, αν διδάσκονται τη βιωσιμότητα σε πολλά περιεχόμενα του οδηγού σπουδών τους.

3. Παρέχει στους φοιτητές την ευκαιρία να μάθουν και να συζητούν παγκόσμια περίπλοκα ζητήματα.

Άλλος συγγραφέας που κάνει λόγο για την σπουδαιότητα της βιωσιμότητας στους τουριστικούς οδηγούς σπουδών, είναι ο Sharpley (2014), ο οποίος τη συγχέει και με την υπευθυνότητα, υποστηρίζοντας ότι αποτελεί απαραίτητο στοιχείο που θα πρέπει να περιέχεται στον οδηγό σπουδών. Αναγνωρίζει βέβαια, ότι η υπευθυνότητα δεν μπορεί στην πραγματικότητα να διδαχθεί με τη παραδοσιακή έννοια, ούτε είναι αρμοδιότητα των φορέων ανώτατης εκπαίδευσης να υπαγορεύσουν στους φοιτητές αξίες και συμπεριφορές. Στις υποχρεώσεις τους όμως ανήκει, το να εμπνεύσουν την κριτική και ανεξάρτητη σκέψη, και να παρέχουν μία βάση γνώσεων, που θα υποστηρίζει και θα ενθαρρύνει τον αναστοχασμό και την ανάπτυξη αξιών και συμπεριφορών που σχετίζονται με τη σύγχρονη ζωή.

Και οι Boyle et al. (2014) τέλος, ασχολήθηκαν με την εφαρμογή της βιωσιμότητας στον οδηγό σπουδών, επισημαίνοντας μάλιστα ότι η έρευνά τους έδειξε, ότι η βιωσιμότητα είναι περισσότερη επιτυχημένη, όταν κατανέμεται ολιστικά και σε όλο το πρόγραμμα, και ισομερώς σε όλους τους πυλώνες του (κοινωνικοπολιτιστικό, περιβαλλοντικό, οικονομικό και πολιτικό). Το ιδανικό θα ήταν λοιπόν τα θέματα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα να ενσωματώνονται σε όλα τα μαθήματα και επίπεδα, και να συνδυάζονται μεταξύ των μαθημάτων.

Η παγκοσμιοποίηση αποτελεί έναν ακόμη παράγοντα, που δε θα πρέπει να παραμελήσουμε κατά τον σχεδιασμό των προγραμμάτων σπουδών του τουρισμού, καθώς επηρεάζει σφοδρά τον τουριστικό τομέα. Ο ανταγωνισμός σε παγκόσμιο ή τοπικό ή εθνικό επίπεδο, αποτελεί βασική πρόκληση που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι οργανισμοί τουριστικής εκπαίδευσης, που εκπαιδεύουν το αυριανό εργατικό δυναμικό (Smith & Cooper, 2000).

Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης εξαπλώνεται ταχύτατα, φέρνοντας μαζί του την αλλαγή, η οποία θα πρέπει να γίνει αποδεκτή ως αναπόφευκτη, και όλοι οι τουριστικοί οργανισμοί θα αναγκαστούν να διαχειριστούν αυτή την αλλαγή (Heath, 2001). Εξάλλου, η παγκοσμιοποίηση επιφέρει και μία σειρά από οφέλη στον τουρισμό, όπως η απεριόριστη πρόσβαση στην πληροφορία, ανάπτυξη και συνεχή εκσυγχρονισμό των μέσων μεταφοράς, ελεύθερες αγορές και επέκταση αλυσίδων

ξενοδοχείων σε διεθνείς αγορές, σημαντική ζήτηση τουριστικών υπηρεσιών και διεθνή ανταγωνισμό (Brelík, 2018).

Η εκπαίδευση που θα περιλαμβάνει την παγκοσμιοποίηση του τουρισμού έχει καταστεί απαραίτητη, για τους εξής λόγους (Go, 2012):

- α. Τόσο οι επαγγελματίες, όσο και οι σπουδαστές, πρέπει να είναι σε θέση να κατανοούν τις βασικές ιδεολογίες του κόσμου, να γίνουν πιο ευαίσθητοι σε θέματα διαπολιτισμικών διαφορών και να βελτιώσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες, προκειμένου να καταστούν αποτελεσματικά στελέχη του τουριστικού marketing.
- β. Οι πάροχοι της τουριστικής εκπαίδευσης δε θα πρέπει πλέον να περιορίζονται στην τοπική αγορά, αλλά να προσφέρουν στους εκπαιδευόμενους εκπαιδευτικές ευκαιρίες, που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της παγκόσμιας βιομηχανίας, μια και οι επιχειρήσεις λειτουργούν όλο και περισσότερο σε παγκόσμια δίκτυα.
- γ. Η εναρμόνιση των προσόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα γίνει σύντομα πραγματικότητα.

Ως εκ τούτου η ενσωμάτωση της παγκοσμιοποίησης στους οδηγούς σπουδών έχει καταστεί αναγκαία, και τόσο οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί, όσο και οι επαγγελματίες που θα αδυνατούν να κάνουν τη μετάβαση από το εθνικό στο παγκόσμιο επίπεδο, ενδέχεται να έρθουν αντιμέτωποι με τη δυσάρεστη κατάσταση της περιθωριοποίησης (Go, 2012).

Ασφαλώς, η μετάβαση αυτή δε θα είναι εύκολη διαδικασία. Θα προκύψουν εκπαιδευτικές προκλήσεις, μερικές από τις οποίες είναι (Hallak & Poisson, 2000):

1. Η ανάγκη να εξεταστεί εκ νέου η παράδοση του περιεχομένου, ενσωματώνοντας νέες πηγές πληροφόρησης.
2. Η ανάγκη να καλλιεργηθεί η ανάπτυξη δεξιοτήτων παράλληλα με τις γνώσεις.
3. Η ανάγκη να προσαρμοστούν οι οδηγοί σπουδών στις ανάγκες διαφορετικών κοινωνικο-πολιτισμικών ομάδων, και να διατηρηθεί παράλληλα η εθνική και κοινωνική συνοχή της χώρας.

Γι' αυτό τον λόγο βασική αρχή για τους εκπαιδευτές είναι η κατανόηση της παγκόσμιας στρατηγικής των βιομηχανιών, και να λάβουν δύο παραμέτρους υπόψη τους (Go, 2012): α) οι συμβατικοί εκπαιδευτικοί τρόποι είναι πιθανό να περιορίσουν

την ατομική ανάπτυξη και πρωτοβουλία, και να επηρεάσουν κατ'επέκταση όλο το εκπαιδευτικό σύστημα, και β) οι εκπαιδευτές θα πρέπει να σκεφτούν ξανά τον τρόπο με τον οποίο οργανώνουν τη μαθησιακή διαδικασία και τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν οι εκπαιδευόμενοι.

Η παγκοσμιοποίηση απαιτεί από τις σχολές τουρισμού να δημιουργήσουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για την καλύτερη κατάρτιση των σπουδαστών (Collins et al., 2021). Εξάλλου, τα τελευταία χρόνια σημειώνεται μία σημαντική κινητικότητα φοιτητών σε όλο τον κόσμο, γεγονός που οδηγεί σε έναν είδους ανταγωνισμό μεταξύ των χωρών ως προς τις σχολές και τα προγράμματα που προσφέρουν (Collins et al., 2021).

3.5. Συμπεράσματα σχετικά με τους Οδηγούς Σπουδών Τουριστικών Επαγγελματιών

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε, ότι για τα προγράμματα σπουδών του Τουρισμού είναι σημαντικό να είναι αρκετά ευέλικτα, ώστε να ενσωματώνουν περιεχόμενα που μεταβάλλονται συνεχώς και ταχύτατα, αλλά είναι επίσης πολύ σημαντικό να αναγνωρίζεται, ότι το πρόγραμμα σπουδών πρέπει να είναι σχετικό με το αντικείμενο και όχι να δεσμεύεται απ'αυτό (Cooper, 2002).

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο σχεδιαστής του προγράμματος σπουδών του τουρισμού σήμερα είναι φοβερές. Καλείται να αντιμετωπίσει θέματα διατήρησης ισορροπιών, θέματα περιεχομένου και τις απαιτήσεις των διαφόρων εμπλεκομένων, με αποτέλεσμα να δημιουργούν όλα μία ένταση, την οποία ο σχεδιαστής πρέπει να διοχετεύσει μέσα από τον προσεκτικό σχεδιασμό του προγράμματος σπουδών (Cooper, 2002).

Η σύγχρονη τουριστική εκπαίδευση έχει μεγάλη ανάγκη από μια τέτοια μετατόπιση της προσοχής προς την σκέψη που είναι προσανατολισμένη στην παιδεία (Caton, 2014).

Έτσι θα ξεφύγουμε από τον κίνδυνο να οδηγήσουν οι υπάρχοντες οδηγοί σπουδών στη διαμόρφωση αποφοίτων με περιορισμένες προοπτικές της τουριστικής βιομηχανίας. Ο Wattanacharoensil (2014) που εκφράζει την ανησυχία αυτή, προτείνει έναν οδηγό σπουδών που στόχο έχει τη διαμόρφωση αποφοίτων, οι οποίοι θα βλέπουν την τουριστική βιομηχανία ως ένα πλήρως ενσωματωμένο

σύστημα, θα αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα της συνδεσιμότητας με την κοινωνία, και θα μπορούν να συνεισφέρουν κατάλληλα βάσει των εκάστοτε απαιτήσεων και συνθηκών. Υποστηρίζει, ότι το αποτέλεσμα θα είναι να αποκτήσει κύρος ο οδηγός σπουδών στην ανώτερη εκπαίδευση, να επιτευχθεί μία ισορροπία στην ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας, καθώς και να διαμορφωθούν απόφοιτοι που θα αποτελούν πρότυπα υπαλλήλων και πολιτών, και θα εξελίξουν την κατανόηση που έχουν για την αλληλεξάρτηση μεταξύ του τουριστικού φαινομένου και της τουριστικής γνώσης που απέκτησαν.

Αναγνωρίζοντας την αξία όλων των ανθρώπων (τουριστών, ντόπιων, εργατών στην τουριστική βιομηχανία), και λαμβάνοντας υπόψη την οπτική τους, τις ελπίδες τους για το μέλλον, και τα επιτεύγματά τους, ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει πρότυπο και για άλλες βιομηχανίες, για το πώς μπορεί να πραγματοποιείται οικονομική ανάπτυξη χρησιμοποιώντας ως κύρια πηγή τους ανθρώπους και τις σχέσεις μεταξύ τους. Οι τέχνες έχουν σ'αυτό επίσης πολλά να προσφέρουν (Caton, 2014).

Κεφάλαιο 4^ο: Ο ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ «ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ»

4.1. Κατηγοριοποίηση του Οδηγού Σπουδών

Οι ειδικότητες των ΙΕΚ ομαδοποιούνται σε Ομάδες Προσανατολισμού. Κάθε Ομάδα Προσανατολισμού περιλαμβάνει τις αντίστοιχες ειδικότητες, ή μπορεί να αποτελείται από επιμέρους τομείς, οι οποίοι με τη σειρά τους περιλαμβάνουν τις εκάστοτε ειδικότητες (Ν. 4186/2013).

Η ειδικότητα «*Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας (Υπηρεσία Υποδοχής – Υπηρεσία Ορόφων – Εμπορευματογνωσία)*» ανήκει στην ομάδα προσανατολισμού «*Επαγγελματών Τουριστικών Επιχειρήσεων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας*». Ο οδηγός σπουδών της ειδικότητας συντάχθηκε το 2017 και βρίσκεται αναρτημένος στον ιστότοπο της Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν. («Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν.», χ.χ.).

4.2. Επαγγελματικές Προοπτικές και Επαγγελματικά Προσόντα

Σύμφωνα με τον οδηγό σπουδών (Οδηγός Σπουδών, 2017), οι απόφοιτοι της ειδικότητας μπορούν ν'απασχοληθούν σ'ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων του ξενοδοχείου και της εστίασης, και μπορούν να διαχειριστούν τα εξής θέματα:

- Υποδοχή πελατών στο ξενοδοχείο και διεκπεραίωση απαραίτητων εργασιών του τμήματος.
- Διεκπεραίωση εργασιών που σχετίζονται με τα δωμάτια και τους ορόφους του ξενοδοχείου.
- Διεκπεραίωση εργασιών που αφορούν τη διαχείριση προμηθειών και αποθεμάτων εμπορεύματος και υλικών.
- Σερβίρισμα και πώληση φαγητών και κρασιών στο χώρο του εστιατορίου.
- Παρασκευή ποτών αλκοολούχων και μη, όπως και κοκτέιλ στο χώρο του μπαρ, και σερβίρισμα αυτών.

Οι απόφοιτοι της ειδικότητας, μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους, θα έχουν εφοδιαστεί με ειδικά επαγγελματικά προσόντα. Συγκεκριμένα, θα είναι σε θέση:

- Να σχεδιάζουν οι ίδιοι και να καθοδηγούν το προσωπικό και τις δραστηριότητές του.
- Να διεκπεραιώνουν από μόνοι τους απογραφή μιας αποθήκης και των πρώτων υλών.
- Να βελτιώσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες και τις ανθρώπινες σχέσεις.
- Να συναλλάσσονται με προμηθευτές της επιχείρησης, εκπροσωπώντας την.
- Να παρέχουν λύσεις σε προβλήματα πελατών.
- Να διαχειρίζονται και να προωθούν το τουριστικό προϊόν.

4.3. Μαθησιακοί Στόχοι

Ο οδηγός σπουδών της ειδικότητας περιγράφει τους μαθησιακούς στόχους, που θα αποκομίσουν οι απόφοιτοι, χωρίζοντάς τους σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων (Οδηγός Σπουδών, 2017).

Όσον αφορά τις γενικές γνώσεις, οι απόφοιτοι μαθαίνουν να εξοικειώνονται με το φαινόμενο του τουρισμού, αποκτούν γνώσεις τουριστικές και γεωγραφικές που αφορούν τις πέντε ηπείρους, τεχνικές γνώσεις σε θέματα που αφορούν την οργάνωση και τη λειτουργία των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και του μπαρ, τη σύνθεση εδεσματολογίου, την υγιεινή και την ασφάλεια στους χώρους εργασίας, την τροφογνωσία, και γνώσεις ξένων γλωσσών (Αγγλικά και Γερμανικά).

Οι δεξιότητες που αποκτούν οι τεχνικοί της ειδικότητας είναι να οργανώνουν και να λειτουργούν όλα τα τμήματα ενός ξενοδοχείου, να είναι σε θέση να πραγματοποιήσουν πωλήσεις δωματίων και υπηρεσιών του ξενοδοχείου, να πραγματοποιήσουν προώθηση τουριστικών προϊόντων και έρευνα αγοράς, οργάνωση διαφήμισης του τουριστικού προϊόντος και βελτίωση των τουριστικών υπηρεσιών, και διεκπεραίωση εργασιών άφιξης και αναχώρησης πελατών. Επιπλέον, θα είναι σε θέση να εκτελούν εργασίες που αφορούν τη διοίκηση του προσωπικού, την εστιατορική τέχνη, την παρουσίαση κρασιών και την δημιουργία συνεδριακού προϊόντος.

Τέλος, σε επίπεδο ικανοτήτων, οι απόφοιτοι μαθαίνουν να αναπτύσσουν τη δημιουργικότητά τους, τη μνήμη, την προσαρμοστικότητα και την κατηγοριοποίηση πληροφοριών.

Ο οδηγός σπουδών αναφέρεται και στις ειδικές επαγγελματικές γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, που αναπτύσσει ο απόφοιτος της ειδικότητας, οι οποίες περιλαμβάνουν την ανάλυση των αναγκών του τουριστικού κλάδου, τον έλεγχο ποιότητας των πρώτων υλών, την επίλυση προβλημάτων, την αποτελεσματική εξυπηρέτηση των πελατών και την αξιοποίηση των γνώσεών του σε συνδυασμό με την ποιότητα και το οικονομικό πλαίσιο.

4.4. Επαγγελματικά Καθήκοντα

Ως προς τα επαγγελματικά καθήκοντα του τεχνικού Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας, ο απόφοιτος της ειδικότητας θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του όλους τους σχετικούς κανόνες που αφορούν τη φιλοξενία, την υγιεινή και πρόληψη ατυχημάτων, και να προβαίνει σε μία σειρά εργασιών, τις οποίες ο οδηγός σπουδών διαχωρίζει σε πέντε τμήματα: στο τμήμα υποδοχής, στους ορόφους και τα δωμάτια, στην αποθήκη υλικού, στην αίθουσα εστιατορίου, και στο χώρο του μπαρ (Οδηγός Σπουδών, 2017).

Οι αρμοδιότητες του αποφοίτου σε κάθε τμήμα περιγράφονται ως εξής (Οδηγός Σπουδών, 2017):

Στο τμήμα υποδοχής ο οδηγός σπουδών απαριθμεί καθήκοντα που έχουν να κάνουν με την υποδοχή και αναχώρησης των πελατών, τις κρατήσεις και ακυρώσεις, τη μεταφορά αποσκευών, τη φύλαξη των κλειδιών, τιμαλφών και χρημάτων, το τηλεφωνικό κέντρο και τη διαβίβαση μηνυμάτων και αλληλογραφίας στους πελάτες, τη φροντίδα για τα έντυπα του ξενοδοχείου, τους λογαριασμούς των πελατών, τη διαχείριση παραπόνων, την παροχή πληροφοριών για αξιοθέατα, μεταφορές, αγορές κλπ, την επικοινωνία με ταξιδιωτικά γραφεία, τη σύνταξη στατιστικών και αναφορών, τη συνεργασία με τη διαχείριση του ταμείου του ξενοδοχείου, τις διαφημιστικές δραστηριότητες και τον υπολογισμό των τιμών.

Στο χώρο των ορόφων και των δωματίων ο απόφοιτος της ειδικότητας θα έχει μάθει να επιβλέπει ή να συμμετέχει στον καθαρισμό και την προετοιμασία των δωματίων και των κοινόχρηστων χώρων του ξενοδοχείου, να συνεργάζεται στην

επιλογή και αγορά λινών, ειδών καθαρισμού και περιποίησης, καθώς και των συνεργατών, και να συντάσσει αναφορές και εκθέσεις για το τμήμα.

Στην αποθήκη υλικού, σύμφωνα με τον οδηγό σπουδών, οι απόφοιτοι μαθαίνουν να συνεργάζονται για την επιλογή προμηθευτών, προμηθειών και τη διαχείριση αποθεμάτων σε όλα τα τμήματα των ξενοδοχείων. Επιπλέον, αξιολογεί προσφορές, παραλαμβάνει και διανέμει προμήθειες, ελέγχοντας τις ποσότητες, τις ημερομηνίες λήξης και τους λογαριασμούς.

Στην αίθουσα του εστιατορίου ο απόφοιτος της ειδικότητας θα έχει μάθει να προετοιμάζει τα τραπέζια και τις αίθουσες, να υποδέχεται τους πελάτες, να τους προτείνει γεύματα και ποτά, να σερβίρει και να εκτελεί συγκεκριμένες εργασίες (π.χ. τεμαχισμός), να καθαρίζει τα τραπέζια, να συμμετέχει στην σύνταξη του καταλόγου, στις εργασίες της κάβας και στην προετοιμασία εορταστικών εκδηλώσεων, να φροντίζει για την καλή κατάσταση του εξοπλισμού, να ελέγχει τα προϊόντα και τα υλικά που χρησιμοποιούνται στο εστιατόριο και να αναλαμβάνει και τη διαχείριση ή διαβίβαση των παραπόνων των πελατών.

Στο χώρο του μπαρ τέλος, ο τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας δέχεται παραγγελίες και παρασκευάζει ποτά και κοκτέιλ, καθώς και ελαφριά edésματα. Χρησιμοποιεί τις συσκευές του μπαρ, τακτοποιεί το χώρο, υποδέχεται και αποχαιρετά τους πελάτες, πραγματοποιεί λογαριασμούς με μετρητά, επιταγές, πιστωτικές κάρτες και ξένο νόμισμα, και συμμετέχει στην αγορά και παραλαβή των προμηθειών, στη σύνταξη του καταλόγου ποτών και διαχειρίζεται ή διαβιβάζει παράπονα πελατών.

4.5. Ωρολόγιο Πρόγραμμα και Μαθήματα

Δικαίωμα εγγραφής στην ειδικότητα έχουν όσοι έχουν συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας τους, και είναι απόφοιτοι:

- ΕΠΑΛ της ειδικότητας *Υπαλλήλων Τουριστικών Επιχειρήσεων* του Τομέα *Οικονομικών και Διοικητικών Υπηρεσιών*.
- ΕΠΑΣ των ειδικοτήτων *Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων* και *Ξενοδοχειακών Επισιτιστικών Υπηρεσιών*.
- ΤΕΕ Β΄ κύκλου της ειδικότητας *Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων* του τομέα *Οικονομίας και Διοίκησης*.

Τα μαθήματα που διδάσκονται στα τέσσερα εξάμηνα κατάρτισης περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα (πίνακας 1), όπου μπορεί κανείς να διακρίνει τις ώρες του κάθε μαθήματος αναλυτικά, καθώς και πόσες απ'αυτές αποτελούν θεωρητικό μάθημα (Θ), και πόσες εργαστηριακό (Ε).

Πίνακας 1. Ωρολόγιο Πρόγραμμα (Οδηγός Σπουδών, 2017)

Α/Α	ΕΞΑΜΗΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Α			Β			Γ			Δ		
		Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ	2		2									
2	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	3		3				3		3			
3	ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ I,II	3		3	2		2						
4	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΑΓΕΙΡΙΟΥ							3		3			
5	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ I, II	2		2	2		2						
6	ΑΓΓΛΙΚΑ	2		2	2		2	2		2	2		2
7	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ	2		2	2		2	2		2	2		2
8	MARKETING	3		3									
9	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ		3	3		3	3		3	3			
10	ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ				1	1	2						
11	ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ				1		1						
12	BAR				1	3	4						
13	ΟΙΝΟΛΟΓΙΑ				2		2						
14	ΤΡΟΦΟΓΝΩΣΙΑ - ΕΔΕΣΜΑΤΟΛΟΓΙΟ							2		2			
15	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ Η/Υ								2	2			
16	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ							3		3			
17	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ*											16	16
ΣΥΝΟΛΟ		17	3	20	13	7	20	15	5	20	4	16	20

Τα μαθήματα που διδάσκονται στη διάρκεια των τεσσάρων εξαμήνων κατάρτισης είναι δεκαεφτά (17), εκ των οποίων τα έντεκα διδάσκονται σε ένα μόνο από τα τέσσερα εξάμηνα κάθε φορά, τρία μαθήματα διδάσκονται σε δύο συνεχή εξάμηνα, ένα μάθημα διδάσκεται σε τρία συνεχιζόμενα εξάμηνα, ενώ μόνο δύο μαθήματα, αυτά των ξένων γλωσσών, διδάσκονται και στα τέσσερα εξάμηνα. Το σύνολο των ωρών διδασκαλίας ανά εβδομάδα σε κάθε εξάμηνο πρέπει να ισοδυναμεί με είκοσι (20).

Το περιεχόμενο που διδάσκεται σε κάθε μάθημα περιγράφεται εν συντομία αμέσως παρακάτω:

1. **Αρχές Οικονομικής** (2 ώρες, Α΄ εξάμηνο): Οι σπουδαστές διδάσκονται εισαγωγικές έννοιες της επιστήμης, στοιχεία Μικρο- και Μακροοικονομικής θεωρίας, και τη θεωρία του διεθνούς εμπορίου.
2. **Τουρισμός** (3 ώρες, Α΄ εξάμηνο): Το μάθημα περιλαμβάνει τις βασικές έννοιες του τουρισμού, την ανάλυση του τουρισμού ως οικονομικό φαινόμενο, τουριστική γεωγραφία και τοπική ιστορία.
3. **Οργάνωση & Λειτουργία Ξενοδοχείων** (3 ώρες, Α΄ & Β΄ εξάμηνο): Στο Α΄ εξάμηνο γίνεται μία ιστορική αναδρομή του ξενοδοχειακού κλάδου, διδάσκεται ξενοδοχειακή ορολογία και παρουσιάζεται η οργάνωση της ξενοδοχειακής μονάδας γενικά (τμήματα, διευθύνσεις, προσωπικό κλπ). Επιπλέον παρουσιάζονται πιο εξειδικευμένα τμήματα της Υποδοχής (εργασίες, έντυπα και βιβλία που χρησιμοποιούνται κλπ) και των Κρατήσεων του ξενοδοχείου (συμβάσεις, καθορισμός τιμών, διαδικασίες, πωλήσεις κλπ.). Στο Β΄ εξάμηνο διδάσκονται η διοργάνωση συνεδρίων, η λειτουργία του τμήματος οροφοκομίας, και η τήρηση λογαριασμών (main courante).
4. **Διοίκηση Επιχειρήσεων** (2 ώρες, Α΄ & Β΄ εξάμηνο): Στο Α΄ εξάμηνο οι σπουδαστές διδάσκονται στοιχεία της Διοίκησης των Επιχειρήσεων, όπως ο σχεδιασμός και προγραμματισμός, στόχοι της επιχείρησης, οργάνωση, στελέχωση, ηγεσία, υποκίνηση, επικοινωνία, τεχνικές ελέγχου, προσωπικό, ειδικά θέματα ξενοδοχείων κ.α., ενώ στο Β΄ εξάμηνο επικεντρώνονται στη διοίκηση προσωπικού των ξενοδοχείων (στρατολόγηση, εκπαίδευση, αξιολόγηση προσωπικού κλπ) και στην εφαρμογή του management σ'αυτά.
5. **Αγγλικά & Γερμανικά** (2 ώρες, Α΄, Β΄, Γ΄ & Δ΄ εξάμηνο): Τα μαθήματα των ξένων γλωσσών της ειδικότητας περιλαμβάνουν γραμματική και εκμάθηση ορολογίας, την εξάσκηση τουριστικών διαλόγων και συνομιλιών, καθώς και την ανάγνωση και σύνταξη επιστολών και εντύπων τουριστικού/ξενοδοχειακού ενδιαφέροντος.
6. **Marketing** (3 ώρες, Α΄ εξάμηνο): Οι σπουδαστές γνωρίζουν βασικές έννοιες του Marketing, όπως η έρευνα αγοράς, το μίγμα Marketing, η ανάλυση SWOT και PEST, το σχέδιο marketing κ.α., και εξοικειώνονται με όρους, όπως η τουριστική προσφορά και ζήτηση, η τμηματοποίηση της ξενοδοχειακής αγοράς, διαφήμιση, marketing ξενοδοχείων κλπ.

7. **Υγιεινή και Ασφάλεια** (1 ώρα, Β΄ εξάμηνο): Περιλαμβάνει την ατομική υγιεινή, υγιεινή χώρων και τροφίμων, κοινωνική υγιεινή, καθώς και την ενημέρωση πάνω σε θέματα πρώτων βοηθειών.
8. **Bar** (4 ώρες, Β΄ εξάμηνο): Οι σπουδαστές διδάσκονται όλα, όσα αφορούν την εργασία στο μπαρ, τον εξοπλισμό, το οργανόγραμμα του προσωπικού κλπ, καθώς και όλες τις πληροφορίες που αφορούν τα οινοπνευματώδη και μη ποτά, αποστάγματα, λικέρ, την μπύρα, τα κοκτέιλ, και άλλα σύνθετα ποτά.
9. **Οινολογία** (2 ώρες, Β΄ εξάμηνο): Διδάσκεται η ιστορία του κρασιού, οι καλλιέργειες και οι ποικιλίες, η διαδικασία παραγωγής κρασιού, οι διακρίσεις, τα χαρακτηριστικά και η τυποποίηση των κρασιών, καθώς και η τεχνική παρουσίασης των, ο συνδυασμό κρασιών με φαγητά, και η σύνθεση καταλόγων κρασιών.
10. **Οργάνωση – Λειτουργία Εστιατορίου** (2 ώρες, Β΄ εξάμηνο): Το μάθημα διδάσκει στους σπουδαστές τις διάφορες κατηγορίες εστιατορίων και το προσωπικών αυτών, τον εξοπλισμό και τις συσκευές που χρησιμοποιούνται στο εστιατόριο, πως γίνεται η προετοιμασία του εστιατορίου και η παρουσίαση των εδεσμάτων, καθώς και η χρήση των σχετικών εντύπων.
11. **Τουρισμός** (3 ώρες, Γ΄ εξάμηνο): Κατά τη διδασκαλία του μαθήματος αυτού, οι σπουδαστές διδάσκονται τουριστική οικονομία, τουριστική ψυχολογία, και στοιχεία τουριστικής πολιτικής.
12. **Οργάνωση – Λειτουργία Μαγειρείου** (3 ώρες, Γ΄ εξάμηνο): Οι σπουδαστές μαθαίνουν για το τμήμα του μαγειρείου, τον εξοπλισμό και το προσωπικό του, καθώς και τις βασικές κατηγορίες εδεσμάτων, και βασικές αρχές σύνθεσης menu.
13. **Τροφογνωσία – Εδεσματολόγιο** (2 ώρες, Γ΄ εξάμηνο): Περιλαμβάνει την παρουσίαση και τον έλεγχο τροφίμων, και τους βασικούς κανόνες και προϋποθέσεις για τη σύνθεση menu.
14. **Ξενοδοχειακές Εφαρμογές με τη Χρήση Η/Υ** (2 ώρες, Γ΄ εξάμηνο): Οι σπουδαστές μαθαίνουν να πραγματοποιούν εργασίες μέσω προγραμμάτων του υπολογιστή, όπως κρατήσεις, αφίξεις και αναχωρήσεις, main courante, κλείσιμο ημέρας, και πώς να επικοινωνούν ηλεκτρονικά με άλλα τμήματα και τις αποθήκες του ξενοδοχείου.

15. **Λογιστική Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων** (3 ώρες, Γ' εξάμηνο): Το μάθημα περιλαμβάνει τη διδασκαλία γνώσεων Γενικής Λογιστικής (ενεργητικό, παθητικό, απογραφή-ισολογισμός, τήρηση λογιστικών βιβλίων, συγκέντρωση λογαριασμών κ.α.), Λογιστικής Ξενοδοχειακών επιχειρήσεων (λογιστικό σχέδιο, λογιστικές εγγραφές, έξοδα, αγορές, πληρωμές κλπ), και Κοστολόγησης (οργάνωση τμήματος προμηθειών, έλεγχος τιμολογίων και παραστατικών, υπολογισμός των τιμών κόστους μονάδας προϊόντος κλπ).
16. **Πρακτική Εφαρμογή στην Ειδικότητα** (3 ώρες, Α', Β' και Γ' εξάμηνο): Περιλαμβάνει εκπαιδευτικές επισκέψεις σε χώρους τουριστικού ενδιαφέροντος, προσομοιώσεις συνθηκών εργασίας, εργαστηριακές ασκήσεις, τεχνικές παιχνιδιού ρόλων και επίλυσης προβλημάτων σε ομάδες, και projects.
17. **Πρακτική Άσκηση** (16 ώρες, Δ' εξάμηνο): Το μάθημα αυτό αποτελεί εβδομαδιαίο, κανονικό μάθημα που διδάσκεται στο τελευταίο εξάμηνο, και δεν πρέπει να συγχέεται με την εξάμηνη Πρακτική Άσκηση που πραγματοποιούν οι σπουδαστές στο τέλος των τεσσάρων εξαμήνων κατάρτισής τους. Το περιεχόμενο του μαθήματος είναι το ίδιο με αυτό που διδάσκονται οι σπουδαστές στο μάθημα Πρακτική Εφαρμογή στην Ειδικότητα στα τρία πρώτα εξάμηνα, με τη διαφορά ότι σ' αυτό το εξάμηνο μπορούν να εκτελέσουν πιο πολύπλοκες και χρονοβόρες ασκήσεις, και να πραγματοποιήσουν μεγαλύτερης διάρκειας και έκτασης επισκέψεις, μια και έχουν στη διάθεσή τους πολλές περισσότερες ώρες εβδομαδιαίως.

4.6. Πρακτική Άσκηση

Το κομμάτι της Πρακτικής Άσκησης αποτελεί ένα πολύ σημαντικό μέρος της κατάρτισης του Τεχνικού Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας, όπως και σε όλες τις ειδικότητες των ΙΕΚ. Ο οδηγός σπουδών διευκρινίζει, ότι η Πρακτική Άσκηση είναι υποχρεωτική και διαρκεί 960 ώρες. Μπορεί να υλοποιηθεί σε φορείς και επιχειρήσεις είτε του δημοσίου, είτε του ιδιωτικού τομέα και αποσκοπεί στον εμπλουτισμό γνώσεων και δεξιοτήτων, καθώς και στην απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας. Δικαίωμα απαλλαγής από την Πρακτική Άσκηση έχουν οι σπουδαστές, που έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 120 ημερομίσθια στην ειδικότητα. Σπουδαστές που έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 40 ημερομίσθια έχουν δικαίωμα

να τα καταθέσουν, προκειμένου αυτά να προσμετρήσουν στο χρόνο Πρακτικής Άσκησης.

Όπως ήδη έχει αναφερθεί νωρίτερα (βλ. κεφ. 1.4.), σύμφωνα με τον νέο Κανονισμό Λειτουργίας των ΙΕΚ (ΥΑ Κ5/160259/2021) οι σπουδαστές δε δύνανται να πραγματοποιήσουν την Πρακτική τους Άσκηση ταυτόχρονα με τη φοίτησή τους. Επίσης, σύμφωνα με την τελευταία ΚΥΑ περί Πρακτικής Άσκησης των σπουδαστών των ΙΕΚ (ΚΥΑ Κ5/97484/2021), προβλέπεται για πρώτη φορά, αρχής γενομένης τον Οκτώβριο του 2021, η καταβολή αμοιβής σε σπουδαστές, που πραγματοποιούν Πρακτική Άσκηση. Η αποζημίωση αντιστοιχεί στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου ενός ανειδίκευτου εργάτη, και καταβάλλεται, αφού ολοκληρωθεί η Πρακτική Άσκηση. Η αποζημίωση επιβαρύνει τον φορέα υλοποίησης του έργου, ενώ ο εργοδότης, στον οποίο απασχολείται ο καταρτιζόμενος για την Πρακτική του Άσκηση, υποχρεούται να καλύψει τις ασφαλιστικές εισφορές του καταρτιζόμενου, μόνο όμως για τον κλάδο ατυχήματος.

Ο οδηγός σπουδών της ειδικότητας Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας δεν έχει προλάβει να ενημερωθεί σχετικά με τις παραπάνω αλλαγές. Η θεσμοθέτηση της αμειβόμενης Πρακτικής Άσκησης είναι πολύ πρόσφατη, ενώ ο νέος Κανονισμός Λειτουργίας των ΙΕΚ έχει τεθεί σε ισχύ για πρώτη φορά κατά το τρέχον εξάμηνο, κατά το οποίο και συγγράφεται η παρούσα εργασία, δηλαδή το εαρινό εξάμηνο 2020-2021.

Την ευθύνη για την εποπτεία και τον συντονισμό της Πρακτικής Άσκησης καθώς και την αξιολόγηση φέρει ο Διευθυντής του ΙΕΚ ή κάποιο άλλο πρόσωπο, σε περίπτωση που έχει οριστεί από τον Διευθυντή, ο οποίος ονομάζεται *Συντονιστής Πρακτικής Άσκησης*. Στις αρμοδιότητες του Συντονιστή συγκαταλέγονται η παρακολούθηση της παρουσίας των καταρτιζομένων, η διασφάλιση ποιότητας του περιβάλλοντος εργασίας, ο επιτόπιος έλεγχος της επιχείρησης και η τήρηση ατομικού φακέλου Πρακτικής Άσκησης, καθώς και οι μηνιαίες εκθέσεις προόδου.

4.7. Μέθοδοι Διδασκαλίας και Διδακτικά Μέσα

Ο οδηγός σπουδών (Οδηγός Σπουδών, 2017) αναφερόμενος στις μεθόδους διδασκαλίας προτείνει να εφαρμόζονται συμμετοχικές εκπαιδευτικές μέθοδοι και ενεργητικές εκπαιδευτικές τεχνικές βασισμένες στις αρχές της εκπαίδευσης

ενηλίκων. Επιπλέον, προτείνονται εκπαιδευτικές επισκέψεις σε επιχειρήσεις και εκθέσεις, καθώς και διαλέξεις από επαγγελματίες του κλάδου.

Τα μέσα διδασκαλίας που θα πρέπει να χρησιμοποιούνται είναι οι πίνακες και ο βιντεοπροβολέας (projector), ενώ το εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να περιλαμβάνει προτεινόμενη βιβλιογραφία, αλλά και σημειώσεις και συγγράμματα των ίδιων των εκπαιδευτών.

4.8. Εργαστήρια και Εξοπλισμός

Ως προς τα εργαστήρια και τον εξοπλισμό της ειδικότητας, ο οδηγός σπουδών αναφέρει έναν υπολογιστή ανά δύο καταρτιζόμενους, ο οποίος θα πρέπει να είναι εξοπλισμένος με προγράμματα επεξεργασίας κειμένου, λογιστικών φύλλων και ξενοδοχειακών εφαρμογών, και έναν εκτυπωτή ανά τρεις καταρτιζόμενους. Επίσης, απαραίτητη είναι μία τηλεόραση, ένα βίντεο και ένας βιντεοπροβολέας (projector) (Οδηγός Σπουδών, 2017).

Τα εργαστήρια των τεχνικών μαθημάτων θα πρέπει να περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα έπιπλα και εξοπλισμό μιας αίθουσας εστιατορίου, ενός μπαρ, ενός δωματίου και μιας κουζίνας. Σε περίπτωση που δε διατίθενται οι εγκαταστάσεις αυτές στο χώρο του ΙΕΚ, δύναται η μίσθωση αντίστοιχων χώρων σε ένα ξενοδοχείο σε κοντινή απόσταση από το ΙΕΚ. Επιπλέον, απαραίτητος είναι ένας χώρος δοκιμής οίνου και μία στοιχειώδης «κάβα», ατομικές κουζίνες και διάφορα μηχανήματα (π.χ. φούρνος μικροκυμάτων, μπεν μαρί κλπ), ένα μπαρ εξοπλισμένο με τα απαραίτητα ποτά, σκεύη και μικροσυσσκευές, ένα εργαστήριο ξένων γλωσσών, και μία βιβλιοθήκη εφοδιασμένη με βιβλία και ταινίες σχετικά με το αντικείμενο της ειδικότητας. Πέραν των παραπάνω εργαστηρίων, ενδείκνυται από τον οδηγό σπουδών και ένα εργαστήριο Πρακτικής Άσκησης στην υγιεινή τροφίμων (Οδηγός Σπουδών, 2017).

4.9. Αξιολόγηση και Εξετάσεις Πιστοποίησης

Όσον αφορά την αξιολόγηση των σπουδαστών, ο υπάρχων οδηγός σπουδών επίσης δεν έχει προλάβει να επικαιροποιηθεί, και αναφέρεται μόνο στις εξετάσεις Προόδου και Τελικών Εξετάσεων, ενώ με τον Νέο Κανονισμό Λειτουργίας των ΙΕΚ (ΥΑ Κ5/160259/2021), όπως έχουμε ήδη αναφέρει (βλ. κεφ. 1.4.), έχει προστεθεί και

η ατομική ή ομαδική εργασία με το ποσοστό αξιολόγησης να ανέρχεται στο 10%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό της Προόδου είναι πλέον 30%, και των τελικών εξετάσεων 40%.

Ο οδηγός σπουδών περιλαμβάνει κάποιες σύντομες οδηγίες σχετικά και με τις εξετάσεις πιστοποίησης. Συγκεκριμένα, ενημερώνει ότι δικαίωμα στις εξετάσεις έχουν όσοι σπουδαστές ολοκληρώσουν με επιτυχία την κατάρτισή τους, και ότι οι εξετάσεις αποτελούνται από δύο μέρη, το θεωρητικό και το πρακτικό. Οι υποψήφιοι που επιτυγχάνουν και στα δύο μέρη, αποκτούν το Δίπλωμα Επαγγελματικής Ειδικότητας, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Επιπέδου πέντε (5) στην ειδικότητα «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας (Υπηρεσία Υποδοχής – Υπηρεσία Ορόφων – Εμπορευματογνωσία)».

4.10. Εκπαιδευτές

Η τελευταία ενότητα του οδηγού σπουδών αναφέρεται στους εκπαιδευτές, οι οποίοι προκειμένου να συμβάλουν στη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας της κατάρτισης, θα πρέπει εκτός από την επάρκεια που θα διαθέτουν, να φροντίζουν να ανανεώνουν τα προσόντα τους και τη χρήση των εκπαιδευτικών μεθόδων, εργαλείων και τεχνικών της εκπαίδευσης ενηλίκων. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν μια λίστα με τα απαιτούμενα τυπικά προσόντα των εκπαιδευτικών ανά μάθημα στο τέλος του οδηγού σπουδών.

Β' ΜΕΡΟΣ: Έρευνα

Κεφάλαιο 5^ο: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

5.1. Αναγκαιότητα και Σημασία της Έρευνας

Η παρούσα εργασία προέκυψε αρχικά με αφορμή τη μακρόχρονη ενασχόληση της συγγραφέως ως εκπαιδεύτρια, αλλά κυρίως και ως υπεύθυνο μέλος της διοίκησης του τομέα Τουρισμού σε ιδιωτικό ΙΕΚ επί πολλά χρόνια. Η συχνή ενασχόληση με τον οδηγό σπουδών και η αναζήτηση των κατάλληλων μαθημάτων και ύλης προς διδασκαλία για τους σπουδαστές, που περιλαμβάνονταν μέσα στη λίστα καθηκόντων και αρμοδιοτήτων της θέσης, σε συνδυασμό με την απουσία βιβλιογραφίας σχετικά με τον οδηγό σπουδών της συγκεκριμένης ειδικότητας των ΙΕΚ στον ελληνικό χώρο, οδήγησε στην σκέψη της ανάλυσης και διερεύνησης του οδηγού σπουδών και των αντιλήψεων των αποφοίτων της ειδικότητας.

Μελετώντας τον οδηγό σπουδών, αναρωτιέται κανείς, κατά πόσο η επιλογή των μαθημάτων, αλλά και η προβλεπόμενη διδακτέα ύλη έχουν γίνει με τα σωστά κριτήρια, προκειμένου να παρέχουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες στον σπουδαστή, ο οποίος θα κληθεί να τις χρησιμοποιήσει κατά την έναρξη της εργασιακής του δραστηριότητας ως επαγγελματίας σε κάποιο ξενοδοχείο. Από τη διαθέσιμη βιβλιογραφία, συναντάμε μία μόνο έρευνα που έγινε στους αποφοίτους της συγκεκριμένης ειδικότητας (Κοβούση, 2017), η οποία όμως ακολουθεί διαφορετική προσέγγιση, και ασχολείται στη μεγαλύτερη έκτασή της με την Πρακτική Άσκηση των καταρτιζομένων και τις εξετάσεις πιστοποίησης του ΕΟΠΠΕΠ της ειδικότητάς τους. Επομένως δεν προκύπτουν συμπεράσματα που να σχετίζονται με τον οδηγό σπουδών, και τον βαθμό καταλληλότητάς του.

Προκειμένου λοιπόν, να επιχειρήσουμε να ρίξουμε φως στο παραπάνω ερώτημα και να καλυφθεί το συγκεκριμένο βιβλιογραφικό κενό, κρίθηκε σκόπιμη η διενέργεια της παρούσας έρευνας.

5.2. Μελέτη Συναφών Ερευνών

Στην προσπάθεια πραγματοποίησης μιας έρευνας για αναζήτηση συναφών εργασιών με το αντικείμενο της παρούσης εργασίας, διαπιστώνει κανείς ότι προκύπτουν ενδιαφέρουσες καταγραφές.

Η Κοβούση (2017) πραγματοποίησε παρόμοια έρευνα πάνω στην ειδικότητα των «*Τεχνικών Τουριστικών Μονάδων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας*», χωρίς όμως να εστιάζει στο πρόγραμμα σπουδών, όπως κάνει η παρούσα εργασία, αλλά μελετώντας την αποτελεσματικότητα της ειδικότητας μέσα σε ένα γενικότερο πλαίσιο. Συγκεκριμένα, επιχείρησε να διερευνήσει τις αντιλήψεις των αποφοίτων όσον αφορά την ποιότητα των υπηρεσιών που συνάντησαν ως προς τρεις συνιστώσες, το πρόγραμμα σπουδών, τους διδάσκοντες και τις υποστηρικτικές υπηρεσίες, αλλά και την Πρακτική Άσκηση των αποφοίτων, που υλοποίησαν στα ξενοδοχεία. Επιπλέον, καταπιάνεται και με τη συμμετοχή των αποφοίτων στις εξετάσεις πιστοποίησης του ΕΟΠΠΕΠ. Πρόκειται για ποσοτική έρευνα, που πραγματοποιήθηκε με απλή, τυχαία δειγματοληψία. Το δείγμα αποτελούσαν 90 απόφοιτοι της συγκεκριμένης ειδικότητας των ΙΕΚ, οι οποίοι αποτελούσαν και τον πληθυσμό. Το εργαλείο συλλογής δεδομένων ήταν το δομημένο ερωτηματολόγιο, και η ανάλυση των αποτελεσμάτων έγινε με τη συνδρομή του προγράμματος SPSS 17. Η Κοβούση (2017) κατέληξε σε μία σειρά ενδιαφερόντων συμπερασμάτων, από τα οποία μόνο ένα σχετίζεται με το πρόγραμμα σπουδών της ειδικότητας. Συγκεκριμένα, διαπίστωσε ότι οι απόφοιτοι επέδειξαν μία γενική θετική αντίληψη όσον αφορά τις γνώσεις που απέκτησαν μέσω του προγράμματος σπουδών, και δήλωσαν πολύ ικανοποιημένοι όσον αφορά τόσο το θεωρητικό, όσο και το πρακτικό κομμάτι του προγράμματος.

Ο Γεωργιάδης (2007) σε έρευνα που έκανε στα ΙΕΚ του νομού Αχαΐας, όπου θέλησε να διαπιστώσει, σε τι βαθμό τα ΙΕΚ προετοιμάζουν τους σπουδαστές για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, κατέληξε σε μια σειρά συμπερασμάτων, κάποια εκ των οποίων αφορούν και τα προγράμματα σπουδών. Για τις ανάγκες της έρευνας, κατέγραψε τις αντιλήψεις των καταρτιζομένων, χρησιμοποιώντας τυχαίο δείγμα, που αποτελούνταν από 474 καταρτιζόμενους των ΙΕΚ του συγκεκριμένου νομού, κατά το σχολικό έτος 2002-2003. Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποίησε ήταν το ερωτηματολόγιο, και σύμφωνα με τα αποτελέσματα που συγκέντρωσε, υποστηρίζει, ότι τα προγράμματα σπουδών ακολουθούν τον

παραδοσιακό θεωρητικό και σχολικό προσανατολισμό, και δεν τείνουν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη ειδικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων, που είναι απαραίτητες για την ένταξη των αποφοίτων στην αγορά εργασίας. Οι καταρτιζόμενοι θεωρούν, ότι τα ΙΕΚ στηρίζουν τη λειτουργία τους σε μια προβληματική πολιτική, και γι'αυτό δεν έχουν μεγάλες προσδοκίες ως προς την αύξηση των πιθανοτήτων εύρεσης εργασίας μετά τη ολοκλήρωση των σπουδών τους.

Την άποψη ότι τα προγράμματα σπουδών των ΙΕΚ πρέπει να σχεδιάζονται σύμφωνα με τις αρχές μάθησης των ενηλίκων, ενίσχυσε η Κασσιώτη (2008) με έρευνα που πραγματοποίησε στο ΙΕΚ της Κω, προκειμένου να διερευνήσει τον βαθμό αποτελεσματικότητας του συγκεκριμένου ΙΕΚ ως προς την εύρεση εργασίας των αποφοίτων του. Το δείγμα της έρευνας της αποτελούνταν από αποφοίτους του τομέα Χρηματοπιστωτικών και Διοικητικών Υπηρεσιών του ΙΕΚ, από το 1999, που ήταν η χρονολογία έναρξης λειτουργίας του τομέα, μέχρι το 2006. Το εργαλείο της έρευνας ήταν το δομημένο ερωτηματολόγιο. Περαιτέρω αποτελέσματα, που προέκυψαν από τα 50 ερωτηματολόγια που συγκεντρώθηκαν, έδειξαν ότι οι απόφοιτοι κατάφεραν να βρουν εργασία πάνω στο αντικείμενο της ειδικότητάς τους, και μάλιστα σε σύντομο χρονικό διάστημα, ενώ επιπλέον δηλώνουν και ικανοποιημένοι από την εργασία τους.

Συμπεράσματα σχετικά με τα προγράμματα σπουδών των ΙΕΚ συγκέντρωσε και ο Αλιφέρης (2018), στα πλαίσια της έρευνας του, η οποία εξέταζε την επίδραση του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας των δημοσίων ΙΕΚ όσον αφορά την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών αναγκών των αποφοίτων. Για την έρευνά του χρησιμοποίησε ως πληθυσμό τους απόφοιτους δημοσίων ΙΕΚ των ετών 2012-2017 του νομού Αττικής, και ως εργαλείο το ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου. Τα 156 ερωτηματολόγια που συγκέντρωσε, έδειξαν σε ό,τι αφορά το πρόγραμμα σπουδών, ότι οι απόφοιτοι είναι από αρκετά ως μετρίως ικανοποιημένοι από αυτό σε σχέση με την πραγματοποίηση των στόχων του φορέα, την ικανοποίηση των προσδοκιών τους, και την σύνδεσή τους με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Η Πολυζωάκη (2018) πραγματοποίησε έρευνα με στόχο να μετρήσει την ικανοποίηση των εκπαιδευομένων από την αποτελεσματικότητα της κατάρτισης που έλαβαν, αλλά και τις υπηρεσίες που τους προσέφεραν τα ΙΕΚ. Για την έρευνά

της χρησιμοποίησε τόσο ποσοτική, όσο και ποιοτική ανάλυση. Συγκεκριμένα, χρησιμοποίησε ως εργαλεία το ερωτηματολόγιο, αλλά και τη συνέντευξη. Ο πληθυσμός της ήταν οι εκπαιδευόμενοι των ΙΕΚ του Υπουργείου Παιδείας, αλλά και του ΟΑΕΔ, στη περιοχή του νομού Θεσσαλονίκης. Το δείγμα της αποτελούνταν από 117 καταρτιζόμενους. Τα αποτελέσματά της έδειξαν, ότι η συνολική ικανοποίηση των σπουδαστών από το πρόγραμμα σπουδών ήταν μέτρια. Μέτρια ως καλή θεωρούν και την επαγγελματική κατάρτιση, που έλαβαν, ενώ και η ποιότητα των υπηρεσιών, η διοικητική υποστήριξη και το εκπαιδευτικό προσωπικό κρίνονται επίσης ως μέτρια. Χαμηλή τέλος ήταν η ικανοποίηση των σπουδαστών σχετικά με τις υποδομές των εκπαιδευτικών οργανισμών τους.

Τις απόψεις των σπουδαστών των δημοσίων ΙΕΚ της Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας σχετικά με την αξιολόγηση του προγράμματος και της κατάρτισης που έλαβαν, αλλά και την απασχόληση των αποφοίτων, διερεύνησε ο Αυγερινόπουλος (2020). Τον πληθυσμό της έρευνας αποτελούσαν απόφοιτοι των πέντε πολυπληθέστερων ειδικοτήτων δημοσίων ΙΕΚ της συγκεκριμένης Περιφέρειας των ετών 2012-2017, ενώ ως ερευνητικό εργαλείο χρησιμοποιήθηκε τόσο το ερωτηματολόγιο, όσο και η ημιδομημένη συνέντευξη. Συνολικά συγκεντρώθηκαν 100 ερωτηματολόγια, και πραγματοποιήθηκαν πέντε συνεντεύξεις αποφοίτων, συνδυάζοντας έτσι την ποσοτική με την ποιοτική έρευνα. Το πρόγραμμα SPSS, που βοήθησε στην ανάλυση των δεδομένων, έδειξε ότι μεγάλο μέρος των ερωτηθέντων δηλώνει ικανοποιημένο γενικά από τις σπουδές του, καθώς και ότι οι σπουδές τους, τους βοήθησαν στην επαγγελματική τους αποκατάσταση. Παρά ταύτα οι συμμετέχοντες υποστηρίζουν, ότι τα προγράμματα σπουδών πρέπει να ανανεωθούν, με σκοπό να παρέχεται μεγαλύτερη εξειδίκευση στην κάθε ειδικότητα.

Άλλοι ερευνητές επέλεξαν να εστιάσουν την έρευνά τους πάνω σε συγκεκριμένες ειδικότητες των ΙΕΚ, όπως ο Στρωτός (2017), ο οποίος διερεύνησε την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων σπουδών των ειδικοτήτων του τομέα Πληροφορικής με βάση τις απόψεις των καταρτιζομένων, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της τριγωνοποίησης. Με τη βοήθεια λοιπόν του ερωτηματολογίου και δύο ατομικών συνεντεύξεων υλοποιήθηκε η έρευνά του με τη χρήση ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων. Οι καταρτιζόμενοι και οι απόφοιτοι των ειδικοτήτων του τομέα

Πληροφορικής αποτελούσαν τον πληθυσμό της έρευνας, ενώ το δείγμα απαρτιζόταν από 164 συμμετέχοντες. Τα αποτελέσματα έδειξαν μέτρια ικανοποίηση των καταρτιζομένων σχετικά με το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών και του υλικού, και έντονη δυσαρέσκεια για τον τρόπο που αυτά σχεδιάστηκαν. Αρνητικές ήταν και οι απόψεις τους όσον αφορά τις υποδομές και τον εξοπλισμό των εργαστηρίων, ενώ θετικά αξιολόγησαν τους εκπαιδευτές τους, καθώς και τους οργανωτές των προγραμμάτων.

Την ικανοποίηση των εκπαιδευομένων μιας άλλης ειδικότητας επιχείρησε να μετρήσει και η Δημητρίου (2019) σε έρευνά της. Συγκεκριμένα πρόκειται για την ειδικότητα «*Φύλακας Μουσείων και Αρχαιολογικών Χώρων*». Η έρευνά της ήταν ποσοτική, και τον πληθυσμό της αποτελούσαν εκπαιδευόμενοι και απόφοιτοι της συγκεκριμένης ειδικότητας. Για τη δειγματοληψία της χρησιμοποίησε βολικό δείγμα, το οποίο αντιστοιχούσε σε 122 ερωτηματολόγια, που ήταν και το όργανο συλλογής των δεδομένων. Για την επεξεργασία τους χρησιμοποίησε το πρόγραμμα Ms Microsoft Excel 2007. Τα αποτελέσματα έδειξαν, ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δήλωσαν αρκετά έως πολύ ικανοποιημένοι από τη συνολική τους κατάρτιση, με το πρόγραμμα σπουδών να βρίσκεται στη δεύτερη θέση ως προς τα ποσοστά ικανοποίησης. Στην πρώτη θέση βρίσκονταν οι εκπαιδευτές, ενώ χαμηλά ποσοστά ικανοποίησης καταγράφηκαν στις υποδομές των χώρων κατάρτισης.

Με την ειδικότητα «*Προπονητής Αθλημάτων*» καταπιάστηκε η Παναγοπούλου (2021) σε πρόσφατη έρευνά της, που σκοπό είχε να διαπιστώσει την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης που παρέχεται στα ΙΕΚ, και κατ'επέκταση την ανάγκη βελτίωσης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Πρόκειται για μία ποσοτική έρευνα, στην οποία ως εργαλείο χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο, και ως πληθυσμός οι σπουδαστές της συγκεκριμένης ειδικότητας δημοσίων ΙΕΚ του νομού Αττικής, οι οποίοι φοιτούσαν στο 2^ο και 4^ο εξάμηνο της ειδικότητας. Η Παναγοπούλου (2021) συγκέντρωσε 94 ερωτηματολόγια, από τα οποία προέκυψε, ότι οι περισσότεροι σπουδαστές ήταν ικανοποιημένοι από το εκπαιδευτικό υλικό και τη συνεργασία με τους εκπαιδευτές τους, με αποτέλεσμα να είναι πιο αποτελεσματική και η συνολική εκπαιδευτική διαδικασία. Το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών λειτούργησε – μεταξύ άλλων – ως κίνητρο για τους περισσότερους καταρτιζόμενους, προκειμένου να εγγραφούν στην ειδικότητα, αλλά

και κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους συνέχισε να αποτελεί κίνητρο των σπουδών τους.

Συμπεράσματα όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων σπουδών των ΙΕΚ έχουμε και για την ειδικότητα «*Βοηθός Φαρμακείου*», τα οποία προέκυψαν από την έρευνα της Χατζοπούλου (2021), η οποία παρουσιάζει ενδιαφέρον, καθώς ο πληθυσμός της δεν αποτελείται μόνο από εκπαιδευμένους, αλλά και από εκπαιδευτές και επιχειρηματίες των περιοχών Πέλλας και Ημαθίας. Πρόκειται για μία ποιοτική έρευνα, που βασίστηκε σε 25 ημιδομημένες συνεντεύξεις. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι, αν και η πλειοψηφία των συμμετεχόντων παρουσιάζει υψηλή ικανοποίηση από το πρόγραμμα γενικά, το αναλυτικό πρόγραμμα ανήκει στους παράγοντες που χρήζουν βελτίωσης. Εκτός από το αναλυτικό πρόγραμμα, αδυναμίες διαπιστώθηκαν και στη συνάφεια στόχων-περιεχομένου, την ελλιπή υλικοτεχνική υποδομή των εργαστηρίων, τα προσόντα των εκπαιδευτών κ.α. Οι γνώσεις και οι δεξιότητες που απέκτησαν, οι μέθοδοι διδασκαλίας και το εκπαιδευτικό υλικό είναι μερικά από τα δυνατά σημεία του προγράμματος σύμφωνα με τους ερωτηθέντες.

Τέλος, πολλοί συγγραφείς επιχείρησαν να διερευνήσουν την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων σπουδών των ΙΕΚ, καταγράφοντας τις απόψεις όχι των εκπαιδευόμενων, αλλά των εκπαιδευτών των ΙΕΚ. Μια τέτοια έρευνα θα είχε νόημα να αναφερθεί ενδεικτικά, όπως αυτή της Σφακιανάκη (2017), η οποία πραγματοποίησε όχι μόνο ποσοτική, αλλά και ποιοτική έρευνα μέσω τη τριγωνοποίησης. Ο πληθυσμός της έρευνάς της ήταν εκπαιδευτές των ΙΕΚ από όλη τη χώρα, οι οποίοι συμπλήρωσαν δομημένα ερωτηματολόγια, ενώ χρησιμοποιήθηκε και η μέθοδος της συνέντευξης. Η συγγραφέας συγκέντρωσε 65 ερωτηματολόγια, και πραγματοποίησε πέντε συνεντεύξεις. Με τη βοήθεια του προγράμματος SPSS προέκυψε το συμπέρασμα, ότι οι εκπαιδευτές αν και δηλώνουν ικανοποιημένοι από τη σαφήνεια της διατύπωσης του σκοπού και των στόχων των προγραμμάτων, παρ'όλαυτά δεν είναι ευχαριστημένοι από την προετοιμασία και τον σχεδιασμό τους, και θεωρούν ότι το περιεχόμενο δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων. Ικανοποιημένοι δηλώνουν επίσης και με την σύνδεση των προγραμμάτων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, και την προετοιμασία των σπουδαστών για την ένταξή τους σ'αυτήν, τη μεθοδολογία

διεξαγωγής των προγραμμάτων (π.χ. συμμετοχικές τεχνικές) και τον ρυθμό μάθησης που δίνουν αυτά στους εκπαιδευόμενους. Τη δυσαρέσκειά τους εξέφρασαν αντίθετα ως προς το εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο υποστηρίζουν, ότι είναι από ανεπαρκές έως ανύπαρκτο.

5.3. Σκοπός και Στόχοι

Η παρούσα έρευνα θα επιδιώξει να ανακαλύψει, κατά πόσο οι απόφοιτοι της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας» των ΙΕΚ νιώθουν ικανοποιημένοι από τη μαθησιακή διαδικασία, την οποία βίωσαν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, και κατά πόσο ο οδηγός σπουδών συνέβαλε στην προετοιμασία τους για την είσοδό στον επαγγελματικό χώρο του κλάδου τους. Επιπλέον, μέσω των αποτελεσμάτων της έρευνας θα επιχειρηθεί να διαπιστωθεί η σχέση του φύλου, της ηλικίας και του φορέα αποφοίτησης (δημόσιο ή ιδιωτικό) των ερωτηθέντων, με τις αντιλήψεις τους ως προς τη μαθησιακή διαδικασία και ως προς την προετοιμασία που τους χαρακτήριζε μετά το πέρας των σπουδών τους.

Στόχος της εργασίας είναι με τη βοήθεια των ερευνητικών ερωτημάτων να διαπιστωθεί ο αντίκτυπος του οδηγού σπουδών αυτής της ειδικότητας στους αποφοίτους της, και να συμπεράνει κατ'επέκταση, κατά πόσο ο οδηγός σπουδών επιτυγχάνει τον σκοπό του ή όχι.

5.4. Ερευνητικά Ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν για τις ανάγκες της διεξαγωγής της έρευνας, αποτελούνται από δύο περιγραφικά και δύο συσχετιστικά:

1. Σε τι βαθμό οι απόφοιτοι της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας» των Ι.Ε.Κ. νιώθουν ικανοποιημένοι από τη μαθησιακή διαδικασία;
2. Σε τι βαθμό συμβάλλει τελικά το πρόγραμμα σπουδών στην απόκτηση γνώσεων και την προετοιμασία των σπουδαστών ως επαγγελματίες του κλάδου;
3. Κατά πόσο διαφέρουν οι αντιλήψεις των αποφοίτων ως προς την ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία σε σχέση με το φύλο τους, την ηλικία και το Ι.Ε.Κ. που έχουν φοιτήσει (δημόσιο ή ιδιωτικό);

4. Κατά πόσο διαφέρουν οι αντιλήψεις των αποφοίτων ως προς τον βαθμό συμβολής του προγράμματος σπουδών στην επαγγελματική τους προετοιμασία σε σχέση με το φύλο τους, την ηλικία και το Ι.Ε.Κ. που έχουν φοιτήσει (δημόσιο ή ιδιωτικό);

5.5. Εργαλείο Συλλογής Δεδομένων

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε είναι ποσοτική, δειγματοληπτική, μια και από τη μελέτη του πληθυσμού σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή επιδιώκεται να προκύψουν συμπεράσματα, που αντιπροσωπεύουν άγνωστες ποσότητες του πληθυσμού (Παπαγεωργίου, 2015). Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε, είναι το δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο αποτελούνταν από ερωτήσεις κλειστού τύπου, πεντάβαθμης κλίμακας Likert.

Το ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε είναι της Παυλίδου (2017), το οποίο υπέστη σχετική επεξεργασία, προκειμένου να προσαρμοστεί καταλλήλως στις ανάγκες της παρούσας έρευνας. Κατόπιν της τροποποίησής του, πραγματοποιήθηκε πιλοτική έρευνα (ερωτηματολόγιο στάθμισης), όπου το ερωτηματολόγιο δοκιμάστηκε σε τριάντα άτομα. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε έλεγχος με τη βοήθεια του συντελεστή αξιοπιστίας Cronbach alpha, ο οποίος μας έδωσε το αποτέλεσμα 0,9579, επιτρέποντάς μας έτσι να προχωρήσουμε στη διανομή του ερωτηματολογίου στον ευρύτερο πληθυσμό. Το τελικό ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά μέσω του διαδικτυακού εργαλείου Google Forms σε αποφοίτους ΙΕΚ της συγκεκριμένης ειδικότητας και σε ομάδες κοινωνικής δικτύωσης, που απευθύνονταν σε εργαζόμενους του Τουρισμού, προκειμένου να συγκεντρωθεί όσο το δυνατόν μεγαλύτερο δείγμα.

Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 23 ερωτήσεις. Στο πρώτο μέρος ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να συμπληρώσουν τα δημογραφικά τους στοιχεία, ενώ στη συνέχεια ακολουθούσαν οι ερωτήσεις. Δόθηκαν όλες οι απαραίτητες πληροφορίες, το περίγραμμα του προγράμματος σπουδών, στα πλαίσια του οποίου πραγματοποιείται η έρευνα, ο σκοπός της έρευνας, η δήλωση εμπιστευτικότητας όσον αφορά τις απαντήσεις και η τήρηση της ανωνυμίας, καθώς και ο εκτιμώμενος χρόνος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου, ο οποίος ανέρχεται στα δεκαπέντε λεπτά.

5.6. Πληθυσμός Αναφοράς και Δείγμα Έρευνας

Ο πληθυσμός της έρευνας περιλαμβάνει όλους τους αποφοίτους της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας», όλων των ΙΕΚ (δημόσιων και ιδιωτικών) όλου του Ελλαδικού χώρου. Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε, αποτελεί μέρος του πληθυσμού, και είναι δείγμα ευκολίας, δηλαδή οι δειγματοληπτικές μονάδες προκύπτουν από τον πληθυσμό με κριτήριο την ευκολία, και συμμετέχουν στην έρευνα, με δική τους πρωτοβουλία και όχι με τυχαιότητα (Παπαγεωργίου, 2015).

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονικά, όπως ήδη αναφέρθηκε, στο χρονικό διάστημα μεταξύ Μαρτίου και Μαΐου του 2022. Η συμμετοχή στην έρευνα ήταν προαιρετική και ανώνυμη. Συνολικά συγκεντρώθηκαν 123 ερωτηματολόγια. Το δείγμα μας αποτελούνταν αποκλειστικά από απόφοιτους Ι.Ε.Κ., δημοσίων και ιδιωτικών, οι οποίοι εργάζονταν ως επαγγελματίες σε διάφορα τμήματα ξενοδοχείων. Από αυτούς οι 53 ήταν άντρες και οι 70 γυναίκες. Όσον αφορά τις ηλικιακές τους ομάδες 97 άτομα ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 21-30, 16 άτομα στην ομάδα 31-35, 3 άτομα στην ομάδα 36-40, ενώ μόνο 7 άτομα ήταν πάνω από 40 χρονών.

5.7. Ανάλυση Δεδομένων

Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το πρόγραμμα στατιστικής ανάλυσης Statistical Package for Social Sciences (SPSS), και συγκεκριμένα την έκδοση IBM SPSS Statistics 27, προκειμένου να διεξαχθούν συμπεράσματα και να διαπιστωθούν συσχετίσεις των δεδομένων. Πρόκειται για ένα πολύ ισχυρό και αξιόπιστο εργαλείο για την κάλυψη αναγκών στατιστικής επεξεργασίας, το οποίο καθιερώθηκε ως ένα από τα πιο δημοφιλή προγράμματα του είδους, λόγω της προηγμένης του στατιστικής ανάλυσης, της πληθώρας αλγορίθμων, της ευκολίας χρήσης και ευελιξίας του, καθώς και της δυνατότητας εκτέλεσης μεγάλων και πολύπλοκων εργασιών, αλλά και της δυνατότητας γραφικών αναπαραστάσεων («IBM», χ.χ.). Το ίδιο πρόγραμμα χρησιμοποιήθηκε και για τη μέτρηση του δείκτη αξιοπιστίας Cronbach alpha του ερωτηματολογίου στάθμισης, ενώ για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκαν πίνακες και ραβδογράμματα.

5.8. Εγκυρότητα και Αξιοπιστία

Η εγκυρότητα των μετρήσεων εξακριβώνει τον βαθμό, στον οποίο επιτεύχθηκε ο σκοπός, τον οποίο εξυπηρετεί το όργανο μέτρησης, ενώ η αξιοπιστία επιδιώκει να επιβεβαιώσει, ότι το όργανο μέτρησης σε επαναλαμβανόμενες μετρήσεις, δίνει τα ίδια αποτελέσματα (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2016).

Δυστυχώς, ο χρονικός περιορισμός διεξαγωγής της παρούσας έρευνας, καθώς και ο τρόπος συγκέντρωσης του δείγματος (δείγμα ευκολίας, ηλεκτρονική, ανώνυμη συμπλήρωση ερωτηματολογίου), δεν επιτρέπουν την εξακρίβωση του βαθμού εγκυρότητας της έρευνας, αλλά ούτε και της αξιοπιστίας.

Κεφάλαιο 6^ο: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1. Στατιστικές σχέσεις

Βασικοί στόχοι της παρούσας εργασίας είναι να ερευνηθεί σε τι βαθμό οι απόφοιτοι των ΙΕΚ νιώθουν ικανοποιημένοι από τη μαθησιακή διαδικασία, σε τι βαθμό συμβάλλει το πρόγραμμα σπουδών στην απόκτηση γνώσεων και στην προετοιμασία των σπουδαστών ως επαγγελματίες του κλάδου, αλλά και να ερευνηθεί αν υπάρχουν σημαντικά στατιστικές σχέσεις μεταξύ των δημογραφικών στοιχείων φύλο, ηλικία και ΙΕΚ φοίτησης (δημόσιο ή ιδιωτικό) με την ικανοποίηση που έχουν από τη μαθησιακή διαδικασία. Επίσης, η έρευνα εξετάζει αν υπάρχουν σημαντικά στατιστικές σχέσεις μεταξύ των δημογραφικών στοιχείων φύλο, ηλικία και ΙΕΚ φοίτησης (δημόσιο ή ιδιωτικό) με την αντίληψη των αποφοίτων ως προς τον βαθμό συμβολής του προγράμματος σπουδών στην επαγγελματική τους προετοιμασία.

Ως εκ τούτου, θα πραγματοποιηθούν πέντε έλεγχοι:

1. Η σχέση μεταξύ του *φύλου* των ερωτηθέντων και α) της ικανοποίησής τους από τη μαθησιακή διαδικασία, β) της ικανοποίησής τους από τον βαθμό ετοιμότητας για την είσοδό τους στον χώρο εργασίας, και γ) της συνδρομής του οδηγού σπουδών στον βαθμό ετοιμότητάς τους ως επαγγελματίες.
2. Η σχέση μεταξύ της *ηλικίας* των ερωτηθέντων και α) της ικανοποίησής τους από τη μαθησιακή διαδικασία, β) της ικανοποίησής τους από τον βαθμό ετοιμότητας για την είσοδό τους στον χώρο εργασίας, και γ) της συνδρομής του οδηγού σπουδών στον βαθμό ετοιμότητάς τους ως επαγγελματίες.
3. Η σχέση μεταξύ του *επιπέδου εκπαίδευσης* των ερωτηθέντων και α) της ικανοποίησής τους από τη μαθησιακή διαδικασία, β) της ικανοποίησής τους από τον βαθμό ετοιμότητας για την είσοδό τους στον χώρο εργασίας, και γ) της συνδρομής του οδηγού σπουδών στον βαθμό ετοιμότητάς τους ως επαγγελματίες.
4. Η σχέση μεταξύ του *φορέα αποφοίτησης* των ερωτηθέντων (δημόσιο ή ιδιωτικό ΙΕΚ) και α) της ικανοποίησής τους από τη μαθησιακή διαδικασία, β) της ικανοποίησής τους από τον βαθμό ετοιμότητας για την είσοδό τους στον χώρο

εργασίας, και γ) της συνδρομής του οδηγού σπουδών στον βαθμό ετοιμότητάς τους ως επαγγελματίες.

5. Η σχέση μεταξύ των *ετών προϋπηρεσίας* των ερωτηθέντων και α) της ικανοποίησής τους από τη μαθησιακή διαδικασία, β) της ικανοποίησής τους από τον βαθμό ετοιμότητας για την είσοδό τους στον χώρο εργασίας, και γ) της συνδρομής του οδηγού σπουδών στον βαθμό ετοιμότητάς τους ως επαγγελματίες.

Το ερωτηματολόγιο είναι χωρισμένο σε τέσσερις ενότητες, και είναι δομημένο με τρόπο, ώστε η κάθε ενότητα από τις τρεις πρώτες να αντιστοιχεί σε τρεις διαφορετικές, συγκεντρωτικές μεταβλητές. Η πρώτη αφορά την ικανοποίηση των αποφοίτων της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας» από τη μαθησιακή διαδικασία. Η δεύτερη αναλύει την ικανοποίηση των αποφοίτων από το βαθμό ετοιμότητας για την είσοδό τους στον χώρο εργασίας, ενώ η τρίτη αφορά τη συνδρομή του οδηγού σπουδών στο βαθμό ετοιμότητας των αποφοίτων. Η τελευταία ενότητα περιλαμβάνει κάποια περαιτέρω προς έρευνα ζητήματα.

Στην αρχή του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος, όπως το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, το ΙΕΚ φοίτησης (αν ήταν δημόσιο ή ιδιωτικό), καθώς και τα χρόνια προϋπηρεσίας του ερωτηθέντος σε ξενοδοχεία.

Στο δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις με τη χρήση πεντάβαθμης κλίμακας Likert.

6.2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος

Στην έρευνα συμμετείχαν 123 άτομα, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι οποίοι ήταν όλοι απόφοιτοι ιδιωτικών ή δημοσίων Ι.Ε.Κ.

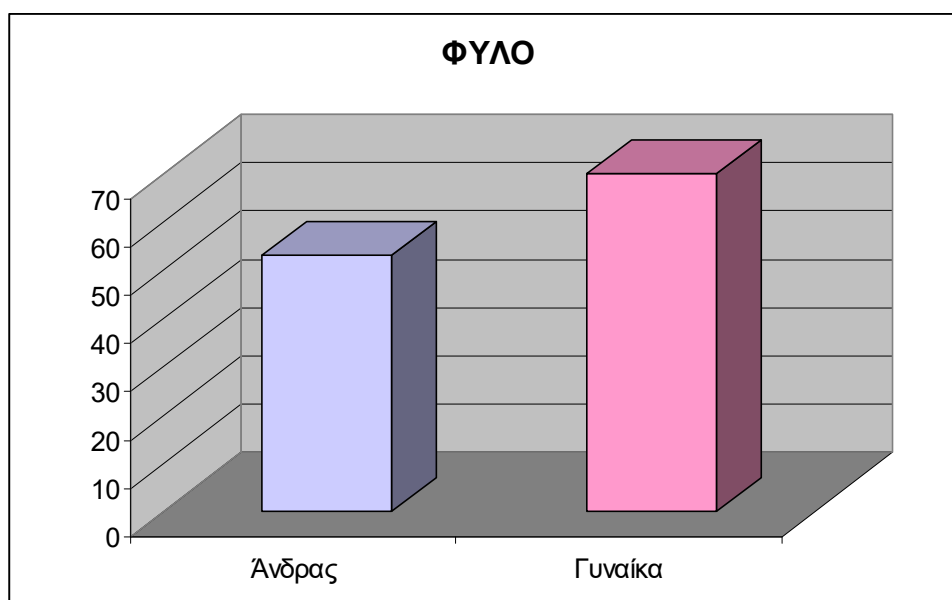
Το πρώτο δημογραφικό χαρακτηριστικό είναι το φύλο των ερωτηθέντων. Ο παρακάτω πίνακας και το παρακάτω γράφημα δείχνουν το ποσοστό των ερωτηθέντων που ήταν άντρες, και το ποσοστό που ήταν γυναίκες.

Πίνακας 2: Φύλο των συμμετεχόντων στην έρευνα

ΦΥΛΟ		
	N	%
Άνδρας	53	43,1%
Γυναίκα	70	56,9%

Όπως διαπιστώνει κανείς από τον παραπάνω πίνακα και το ακόλουθο διάγραμμα, οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες ήταν γυναίκες, σε ποσοστό 56,9%, ενώ οι άντρες το 43,1%.

Διάγραμμα 1: Φύλο των συμμετεχόντων στην έρευνα

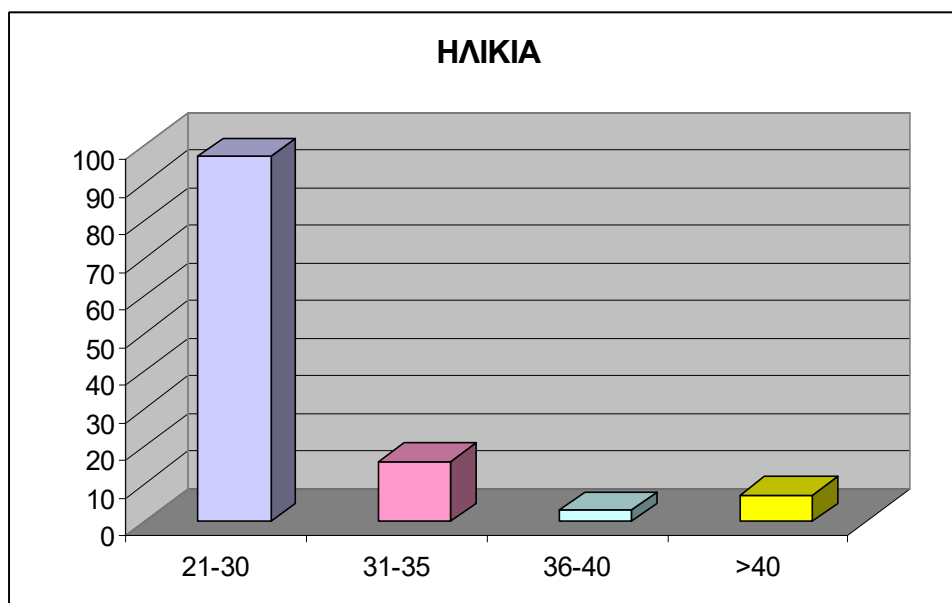
Το δεύτερο δημογραφικό χαρακτηριστικό είναι η ηλικία των ερωτηθέντων. Ο παρακάτω πίνακας και το παρακάτω γράφημα δείχνουν, τι ποσοστό των ερωτηθέντων ανήκει στην κατηγορία από 21 μέχρι 30, από 31 μέχρι 35, από 36 μέχρι 40, και πάνω από 40.

Πίνακας 3: Ηλικία των συμμετεχόντων στην έρευνα

ΗΛΙΚΙΑ		
	N	%
21-30	97	78,9%
31-35	16	13,0%
36-40	3	2,4%
>40	7	5,7%

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα και το παρακάτω διάγραμμα, η πλειονότητα των συμμετεχόντων βρίσκεται στις ηλικίες 21 έως 30 (97%), ενώ δεκαέξι άτομα ανήκουν στις ηλικίες 31 έως 35 (13,0%), επτά άτομα είναι πάνω από σαράντα ετών, και μόλις τρία άτομα είναι μεταξύ 36 και 40.

Διάγραμμα 2: Ηλικία των συμμετεχόντων στην έρευνα

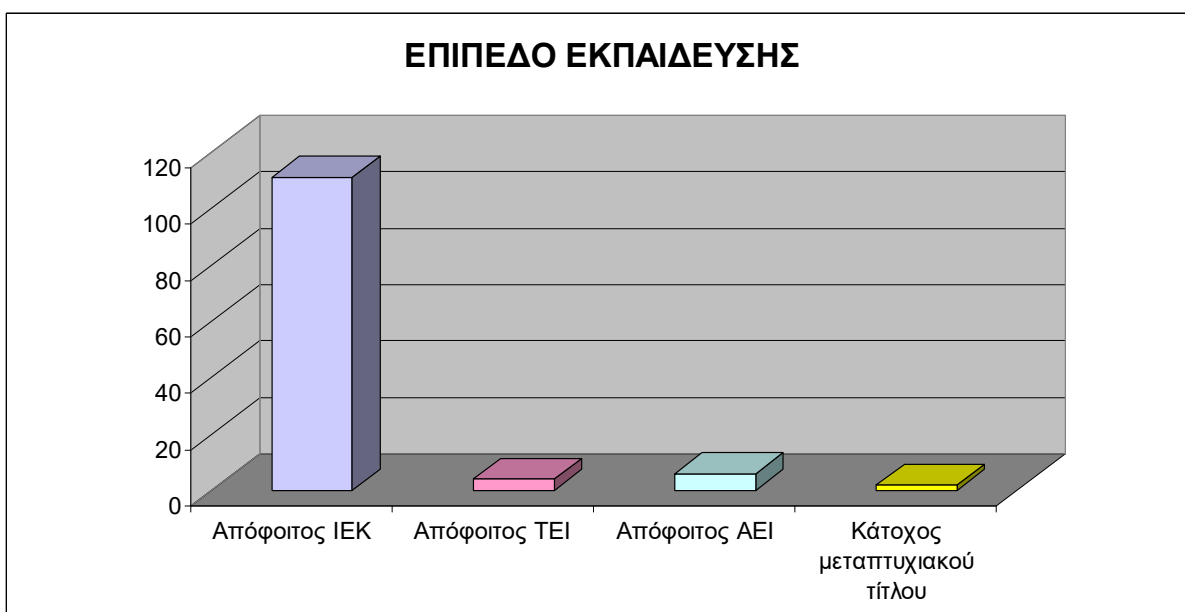
Το τρίτο δημογραφικό χαρακτηριστικό που κλήθηκαν να συμπληρώσουν οι ερωτηθέντες, ήταν η εκπαίδευση που έχουν λάβει. Ο ακόλουθος πίνακας και το διάγραμμα δείχνουν την εκπαιδευτική βαθμίδα, από την οποία έχουν αποφοιτήσει.

Πίνακας 4: Επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων στην έρευνα

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		
	N	%
Απόφοιτος ΙΕΚ	111	90,2%
Απόφοιτος ΤΕΙ	4	3,3%
Απόφοιτος ΑΕΙ	6	4,9%
Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου	2	1,6%

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα και το παρακάτω γράφημα, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων, σε ποσοστό 90,2%, είναι απόφοιτοι ΙΕΚ, το 4,9% μόνο είναι απόφοιτοι ΑΕΙ και το 3,3% απόφοιτοι ΤΕΙ, ενώ μόνο δύο άτομα είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου.

Διάγραμμα 3: Επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων στην έρευνα

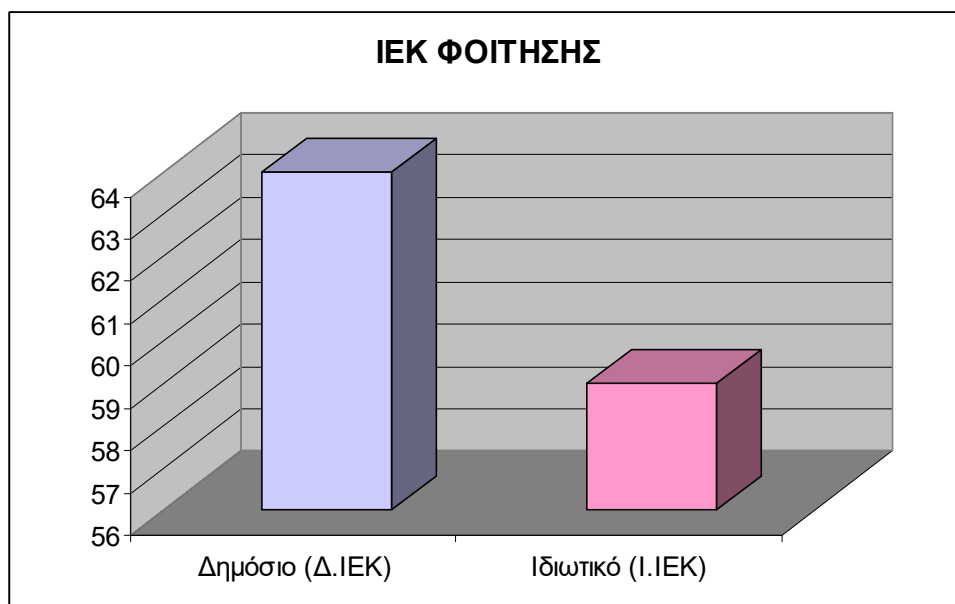
Το τέταρτο δημογραφικό χαρακτηριστικό που ζητήθηκε, ήταν εάν οι ερωτηθέντες φοίτησαν σε δημόσιο ή ιδιωτικό ΙΕΚ. Ο παρακάτω πίνακας και το διάγραμμα που ακολουθεί, δείχνουν σε τι ποσοστό αντιστοιχούν οι απόφοιτοι ιδιωτικού και δημοσίου ΙΕΚ.

Πίνακας 5: ΙΕΚ φοίτησης των συμμετεχόντων στην έρευνα

ΙΕΚ ΦΟΙΤΗΣΗΣ		
	N	%
Δημόσιο (Δ.ΙΕΚ)	64	52,0%
Ιδιωτικό (Ι.ΙΕΚ)	59	48,0%

Ο παραπάνω πίνακας και το επόμενο διάγραμμα φανερώνουν, ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, το 64%, ανήκει στους αποφοίτους δημοσίων ΙΕΚ, ενώ το 59% έχει αποφοιτήσει από ιδιωτικό.

Διάγραμμα 4: ΙΕΚ φοίτησης των συμμετεχόντων στην έρευνα

Το τελευταίο δημογραφικό χαρακτηριστικό που ζητήθηκε, είναι τα χρόνια προϋπηρεσίας που διέθεταν οι ερωτηθέντες σε ξενοδοχείο. Ο παρακάτω πίνακας και το διάγραμμα που ακολουθεί, φανερώνουν σε τι ποσοστό οι ερωτηθέντες διέθεταν από ένα έως δύο χρόνια προϋπηρεσίας, από τρία έως πέντε, από έξι έως εννιά, και πάνω από δέκα χρόνια.

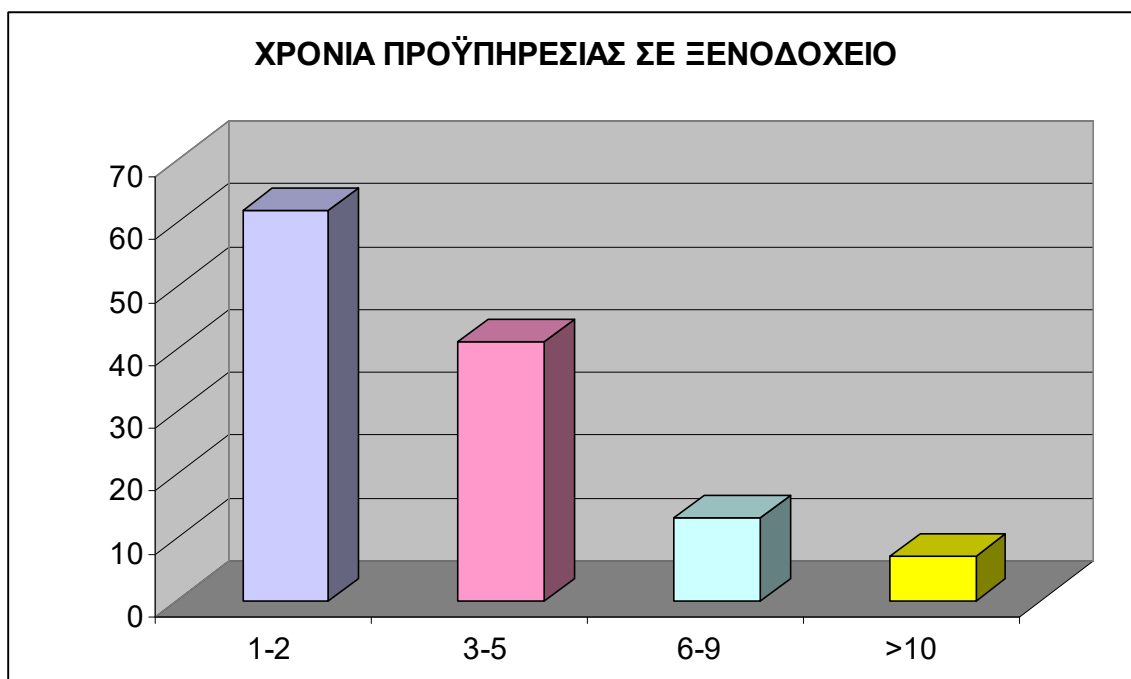
Πίνακας 6: Χρόνια προϋπηρεσίας σε ξενοδοχείο των συμμετεχόντων στην έρευνα

ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ		
	N	%
1-2	62	50,4%
3-5	41	33,3%
6-9	13	10,6%
>10	7	5,7%

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθεί, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (50,4%) διαθέτει από ένα έως δύο χρόνια προϋπηρεσίας. Αμέσως μετά, σε ποσοστό 33,3%, ακολουθούν οι απόφοιτοι που διαθέτουν από τρία έως πέντε χρόνια προϋπηρεσίας. Στη σειρά κατάταξης, το επόμενο ποσοστό είναι εκείνων που διαθέτουν από έξι έως 9 χρόνια προϋπηρεσίας,

και είναι της τάξης του 10,6%, ενώ τέλος μόνο επτά άτομα (5,7%) διαθέτουν πάνω από δέκα χρόνια προϋπηρεσίας σε ξενοδοχεία.

Διάγραμμα 5: Χρόνια προϋπηρεσίας σε ξενοδοχείο των συμμετεχόντων στην έρευνα

6.3. Μεταβλητές του ερωτηματολογίου

Σε αυτή την ενότητα θα απεικονιστούν οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου.

Το ερωτηματολόγιο χαρακτηρίζουν τρεις συγκεντρωτικές μεταβλητές, όπως ήδη αναφέρθηκε. Η πρώτη αφορά την ικανοποίηση των αποφοίτων της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας» από τη μαθησιακή διαδικασία. Η δεύτερη αναλύει την ικανοποίηση των αποφοίτων από το βαθμό ετοιμότητας για την είσοδό τους στον χώρο εργασίας, ενώ η τρίτη αφορά τη συνδρομή του οδηγού σπουδών στο βαθμό ετοιμότητας των αποφοίτων. Στο τέλος του ερωτηματολογίου βρίσκουμε και μία τέταρτη ενότητα, η οποία αποτελείται από τρεις ερωτήσεις, οι οποίες αναλύουν κάποια περαιτέρω ζητήματα μελέτης.

α) Ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία

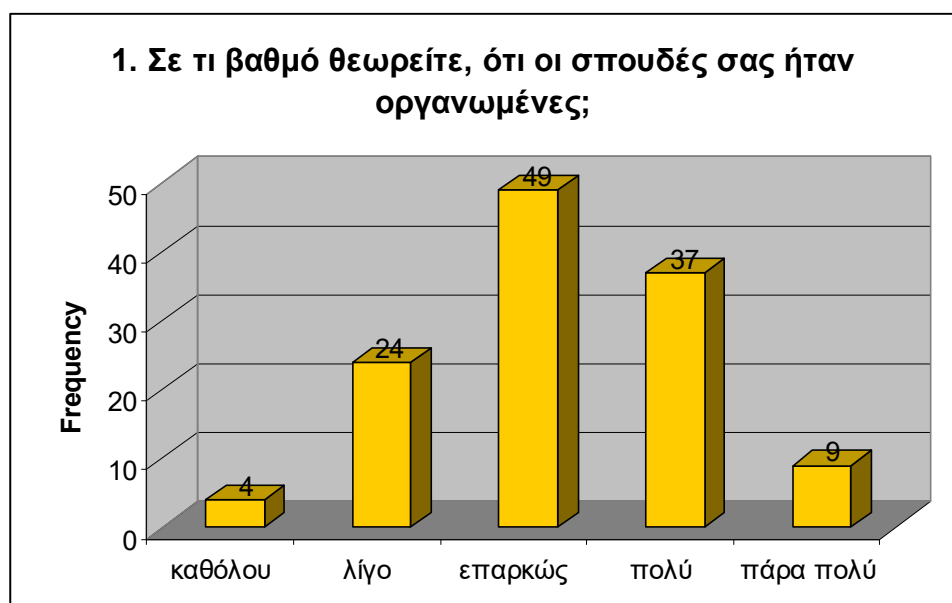
Την πρώτη συγκεντρωτική μεταβλητή του ερωτηματολογίου μας απαρτίζουν έντεκα ερωτήσεις.

Η πρώτη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες, ήταν σε τι βαθμό θεωρούν, ότι οι σπουδές τους ήταν οργανωμένες. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα και στο γράφημα, που ακολουθεί.

Πίνακας 7: Απάντηση στην ερώτηση 1 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		Μ.Ο.	Τ.Α.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Σε τι βαθμό θεωρείτε, ότι οι σπουδές σας ήταν οργανωμένες;	4	3,3%	24	19,5%	49	39,8%	37	30,1%	9	7,3%	3,19	0,94

Διάγραμμα 6: Απάντηση στην ερώτηση 1 του ερωτηματολογίου

Όπως παρατηρείται από τον παραπάνω πίνακα και το παραπάνω γράφημα, η πλειονότητα των συμμετεχόντων δήλωσε σε ποσοστό 39,8%, ότι πιστεύει πως οι σπουδές τους ήταν επαρκώς οργανωμένες, ενώ το 37,4% πιστεύει ότι οι σπουδές τους ήταν πολύ ή πάρα πολύ οργανωμένες.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες, ήταν αν θεωρούν, ότι τα συγκεκριμένα μαθήματα που διδάχθηκαν έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευσή τους. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα φαίνονται στον παρακάτω πίνακα και στο γράφημα, που ακολουθεί.

Πίνακας 8: Απάντηση στην ερώτηση 2 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι τα συγκεκριμένα μαθήματα που διδάχθηκαν έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην 2 εκπαίδευσή σας;	2	1,6%	15	12,2%	38	30,9%	39	31,7%	29	23,6%	3,63	1,03

Διάγραμμα 7: Απάντηση στην ερώτηση 2 του ερωτηματολογίου

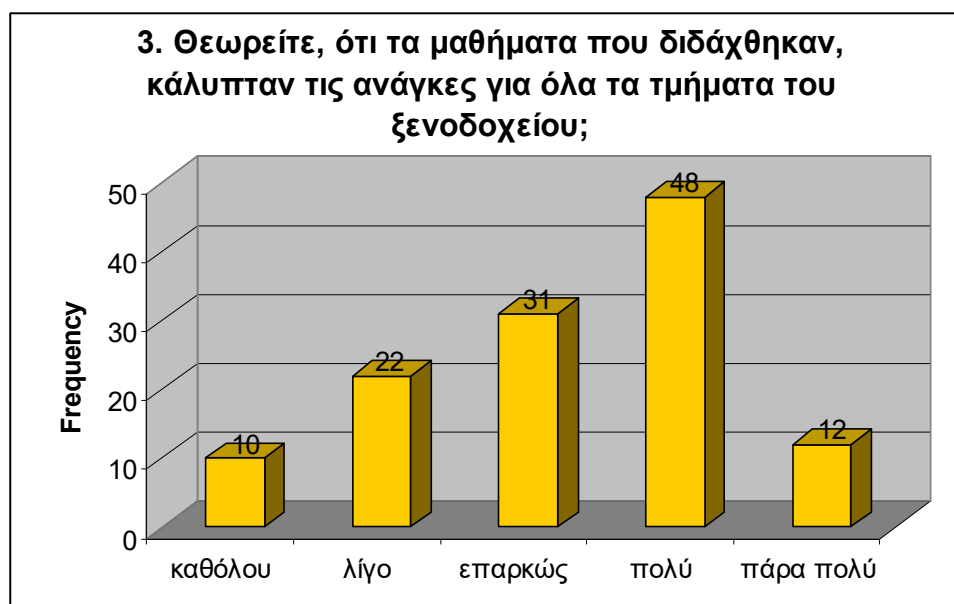
Από το παραπάνω γράφημα, διαπιστώνει κανείς ότι η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων σε ποσοστό 86,2%, απάντησε επαρκώς ή πολύ και πάρα πολύ.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν ότι τα μαθήματα που διδάχθηκαν, κάλυπταν τις ανάγκες για όλα τα τμήματα ενός ξενοδοχείου. Ακολουθούν ο πίνακας και το γράφημα, που αποτυπώνουν τις απαντήσεις.

Πίνακας 9: Απάντηση στην ερώτηση 3 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι τα μαθήματα που διδάχθηκαν, κάλυπταν τις ανάγκες για όλα τα τμήματα ενός ξενοδοχείου;	10	8,1%	22	17,9%	31	25,2%	48	39,0%	12	9,8%	3,24	1,11

Διάγραμμα 8: Απάντηση στην ερώτηση 3 του ερωτηματολογίου

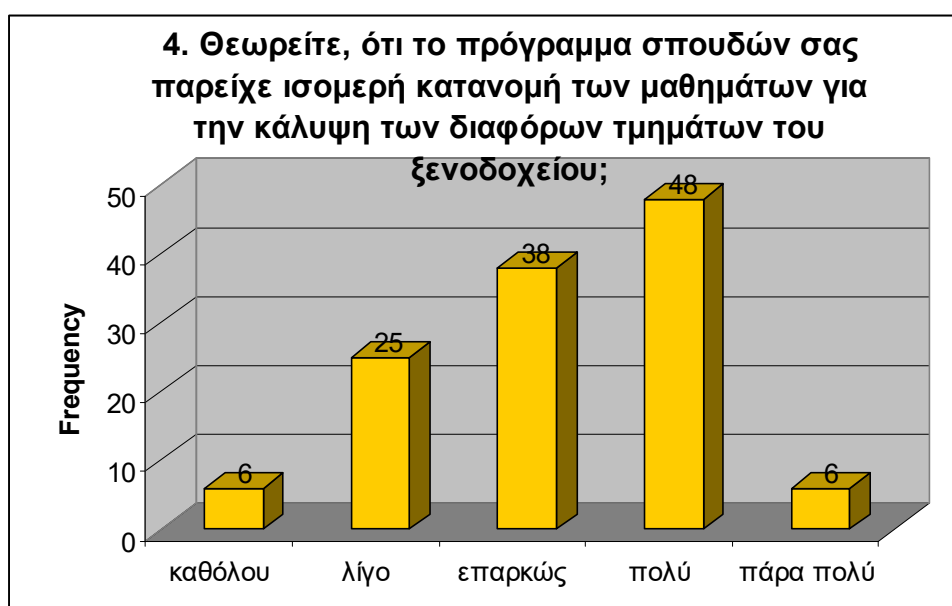
Όπως παρατηρείται από το παραπάνω γράφημα, οι περισσότεροι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι τα μαθήματα που διδάχθηκαν, κάλυπταν τις ανάγκες για όλα τα τμήματα του ξενοδοχείου, ενώ οι απόφοιτοι που απάντησαν αρνητικά απέχουν αρκετά απ'αυτούς. Συγκεκριμένα, το ποσοστό όσων απάντησαν θετικά αγγίζει το 48,8%, ενώ όσων απάντησαν αρνητικά το 26,0%.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν ότι το πρόγραμμα σπουδών τους περιελάμβανε ισομερή κατανομή των μαθημάτων για την κάλυψη των διαφόρων τμημάτων του ξενοδοχείου.

Πίνακας 10: Απάντηση στην ερώτηση 4 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι το πρόγραμμα σπουδών σας παρέχει ισομερή κατανομή των μαθημάτων για την κάλυψη των διαφόρων τμημάτων του ξενοδοχείου;	6	4,9%	25	20,3%	38	30,9%	48	39,0%	6	4,9%	3,19	0,98

Διάγραμμα 9: Απάντηση στην ερώτηση 4 του ερωτηματολογίου

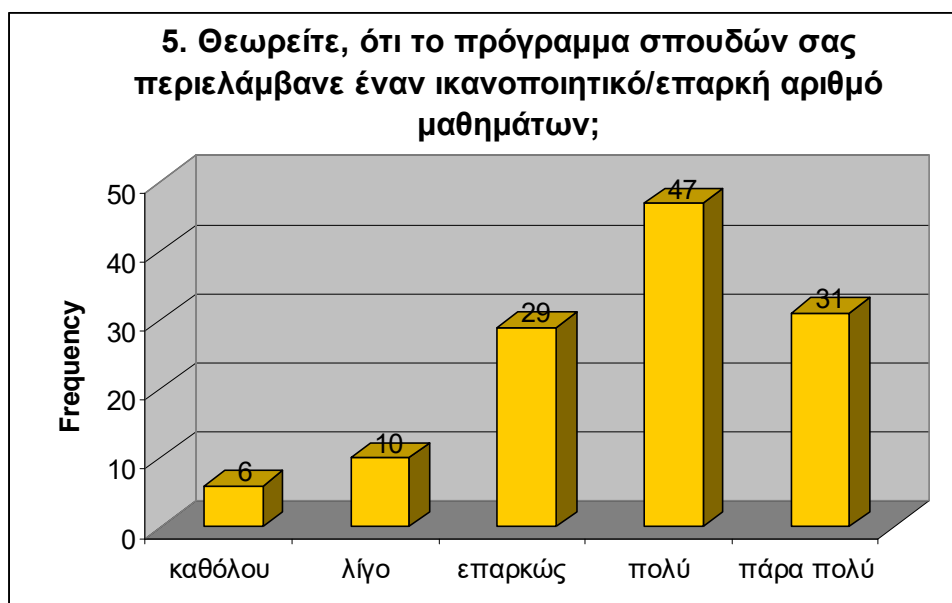
Όπως παρατηρείται από τον παραπάνω πίνακα και γράφημα, το 43,9% των ερωτηθέντων απάντησε θετικά, και το 30,9% επαρκώς. Η πλειοψηφία λοιπόν, εκτιμά ότι το πρόγραμμα σπουδών τους περιλάμβανε μαθήματα που κάλυπταν ισομερώς όλα τα τμήματα του ξενοδοχείου.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν ότι το πρόγραμμα σπουδών τους περιελάμβανε έναν ικανοποιητικό/επαρκή αριθμό μαθημάτων.

Πίνακας 11: Απάντηση στην ερώτηση 5 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι το πρόγραμμα σπουδών σας περιελάμβανε έναν ικανοποιητικό/επαρκή αριθμό μαθημάτων;	6	4,9%	10	8,1%	29	23,6%	47	38,2%	31	25,2%	3,71	1,08

Διάγραμμα 10: Απάντηση στην ερώτηση 5 του ερωτηματολογίου

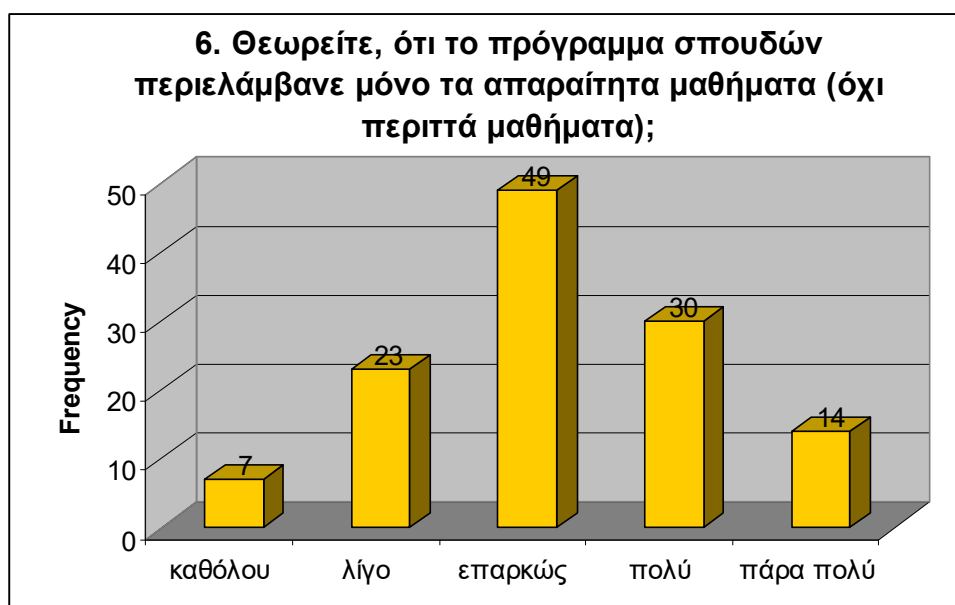
Από τον παραπάνω πίνακα και γράφημα διαπιστώνουμε, ότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες απάντησαν, ότι κρίνουν πως το πρόγραμμα σπουδών τους περιελάμβανε έναν ικανοποιητικό ή επαρκή αριθμό μαθημάτων. Το ποσοστό αυτό αγγίζει το 63,4%, ενώ μόνο το 13,0% θεωρεί, ότι τα μαθήματα δεν ήταν αρκετά.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν ότι το πρόγραμμα σπουδών περιελάμβανε μόνο τα απαραίτητα μαθήματα, και όχι περιττά μαθήματα.

Πίνακας 12: Απάντηση στην ερώτηση 6 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι το πρόγραμμα σπουδών περιελάμβανε μόνο τα απαραίτητα μαθήματα (όχι περιττά μαθήματα);	7	5,7%	23	18,7%	49	39,8%	30	24,4%	14	11,4%	3,17	1,05

Διάγραμμα 11: Απάντηση στην ερώτηση 6 του ερωτηματολογίου

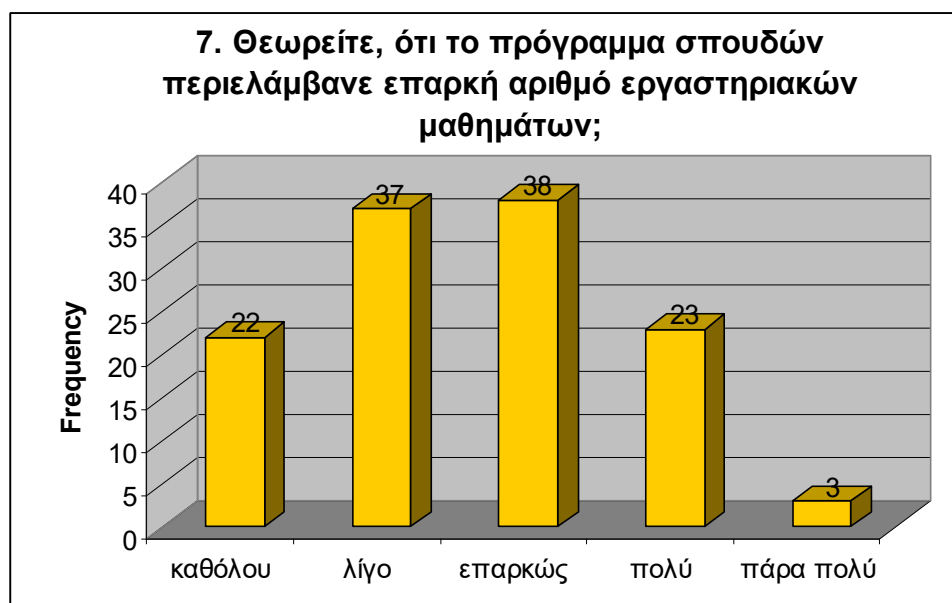
Ο παραπάνω πίνακας και το γράφημα φανερώνουν, ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, σε ποσοστό 39,8%, θεωρεί ότι δεν υπήρχαν περιττά μαθήματα στο πρόγραμμα σπουδών τους.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν ότι το πρόγραμμα σπουδών τους περιελάμβανε επαρκή αριθμό εργαστηριακών μαθημάτων.

Πίνακας 13: Απάντηση στην ερώτηση 7 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι το πρόγραμμα σπουδών περιελάμβανε επαρκή αριθμό εργαστηριακών μαθημάτων;	22	17,9%	37	30,1%	38	30,9%	23	18,7%	3	2,4%	2,58	1,06

Διάγραμμα 12: Απάντηση στην ερώτηση 7 του ερωτηματολογίου

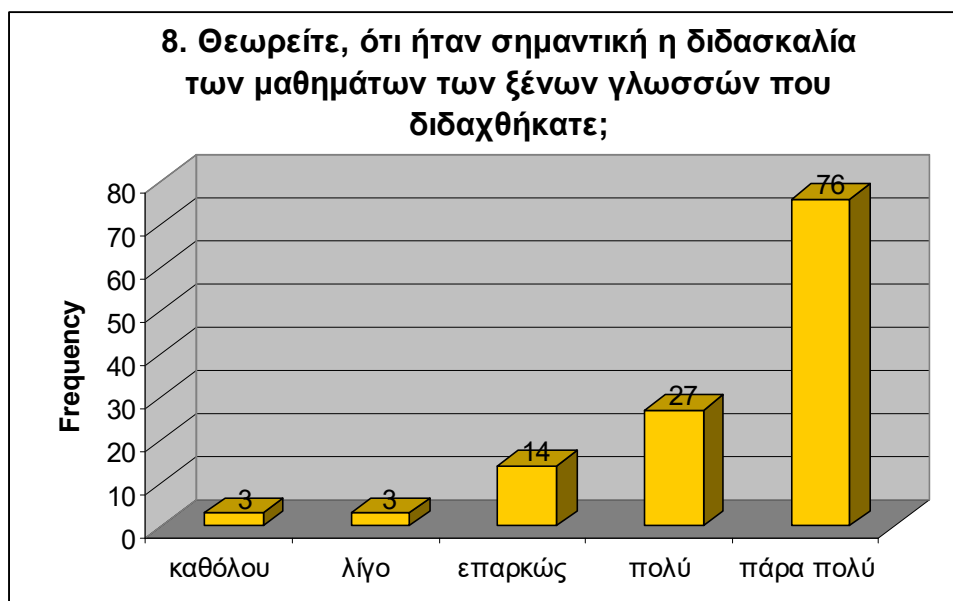
Από τον παραπάνω πίνακα και το παραπάνω γράφημα είναι ξεκάθαρο, ότι οι μισοί σχεδόν ερωτηθέντες (48,0%) απάντησαν αρνητικά, δε θεωρούν δηλαδή επαρκή τον αριθμό των εργαστηριακών μαθημάτων που διδάχθηκαν.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν ότι ήταν σημαντική η διδασκαλία των μαθημάτων των ξένων γλωσσών που διδάχθηκαν.

Πίνακας 14: Απάντηση στην ερώτηση 8 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι ήταν σημαντική η διδασκαλία των μαθημάτων των ξένων γλωσσών που διδάχθήκατε;	3	2,4%	3	2,4%	14	11,4%	27	22,0%	76	61,8%	4,38	0,95

Διάγραμμα 13: Απάντηση στην ερώτηση 8 του ερωτηματολογίου

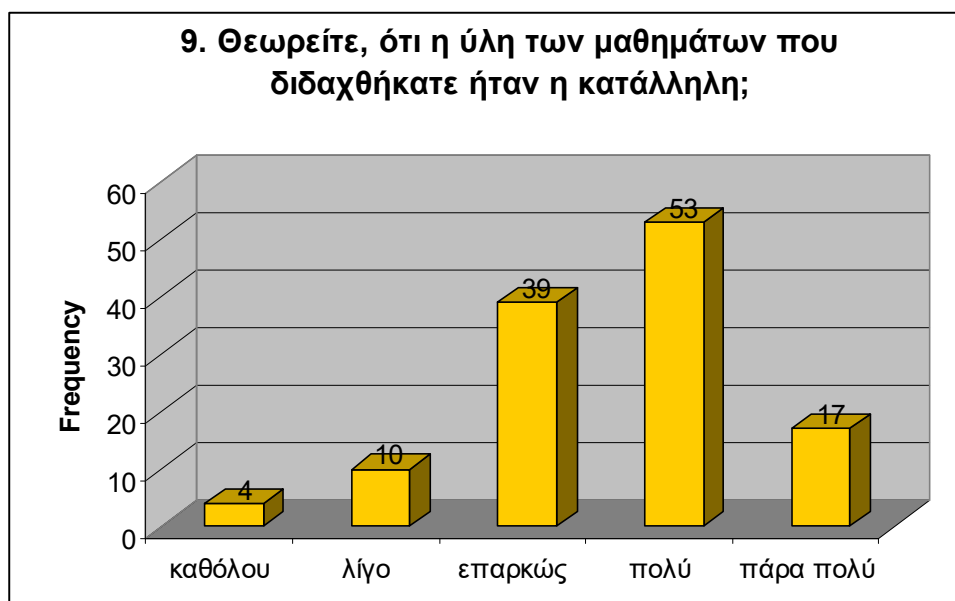
Από τον παραπάνω πίνακα και το παραπάνω γράφημα είναι ξεκάθαρο, ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί πολύ και πάρα πολύ σημαντική τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών. Το ποσοστό αυτό αγγίζει το 83,8%, σε αντίθεση με αυτούς που απάντησαν αρνητικά, που ήταν 6 άτομα μόνο (4,8%).

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν ότι η ύλη των μαθημάτων που διδάχθηκαν, ήταν η κατάλληλη.

Πίνακας 15: Απάντηση στην ερώτηση 9 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι η ύλη των μαθημάτων που διδαχθήκατε ήταν η κατάλληλη;	4	3,3%	10	8,1%	39	31,7%	53	43,1%	17	13,8%	3,56	0,94

Διάγραμμα 14: Απάντηση στην ερώτηση 9 του ερωτηματολογίου

Με βάση τον παραπάνω πίνακα και το γράφημα η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, απάντησε θετικά, θεωρεί δηλαδή ότι κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους διδάχθηκαν την κατάλληλη ύλη. Μόνο το 11,4% είχε την αντίθετη γνώμη.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν ότι οι εκπαιδευτές τους ήταν κατάλληλοι στο αντικείμενό τους.

Πίνακας 16: Απάντηση στην ερώτηση 10 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι οι εκπαιδευτές που σας δίδασκαν ήταν κατάλληλοι στο αντικείμενό τους;	2	1,6%	15	12,2%	35	28,5%	35	28,5%	36	29,3%	3,72	1,07

Διάγραμμα 15: Απάντηση στην ερώτηση 10 του ερωτηματολογίου

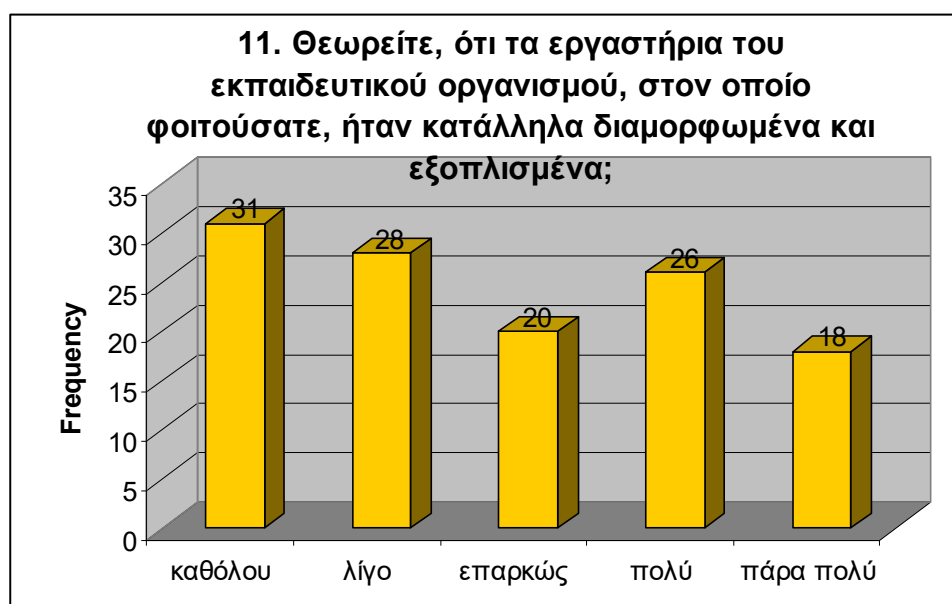
Από τον παραπάνω πίνακα και γράφημα διαπιστώνουμε, ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων θεωρεί ότι οι εκπαιδευτές που είχε, ήταν κατάλληλοι στο αντικείμενό τους. Συγκεκριμένα, το 57,8% απάντησε πολύ και πάρα πολύ, και 28,5% απάντησε επαρκώς.

Η τελευταία ερώτηση της πρώτης μεταβλητής που μετρήθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν ότι τα εργαστήρια του εκπαιδευτικού οργανισμού, στον οποίο φοιτούσαν, ήταν κατάλληλα διαμορφωμένα και εξοπλισμένα.

Πίνακας 17: Απάντηση στην ερώτηση 11 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι τα εργαστήρια του εκπαιδευτικού οργανισμού, στον οποίο φοιτούσατε, ήταν κατάλληλα διαμορφωμένα και εξοπλισμένα;	31	25,2%	28	22,8%	20	16,3%	26	21,1%	18	14,6%	2,77	1,41

Διάγραμμα 16: Απάντηση στην ερώτηση 11 του ερωτηματολογίου

Ο παραπάνω πίνακας και το γράφημα που τον συνοδεύει, φανερώνουν ότι περίπου οι μισοί απόφοιτοι έδωσαν θετική απάντηση, και οι άλλοι μισοί αρνητικοί. Συγκεκριμένα, βλέπουμε ότι το 48,0% απάντησε αρνητικά, και το 35,7% απάντησε θετικά, ενώ το 16,3% απάντησε ότι θεωρεί, πως τα εργαστήρια ήταν διαμορφωμένα και εξοπλισμένα σε επαρκή βαθμό.

Ακολουθεί ο συγκεντρωτικός πίνακας με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων της πρώτης συγκεντρωτικής μεταβλητής του ερωτηματολογίου (ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία).

Πίνακας 18: Ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Σε τι βαθμό θεωρείτε, ότι οι σπουδές σας ήταν οργανωμένες;	4	3,3%	24	19,5%	49	39,8%	37	30,1%	9	7,3%	3,19	0,94
Θεωρείτε, ότι τα συγκεκριμένα μαθήματα που διδάχθηκαν έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην 2 εκπαίδευσή σας;	2	1,6%	15	12,2%	38	30,9%	39	31,7%	29	23,6%	3,63	1,03
Θεωρείτε, ότι τα μαθήματα που διδάχθηκαν, κάλυπταν τις ανάγκες για όλα τα τμήματα ενός ξενοδοχείου;	10	8,1%	22	17,9%	31	25,2%	48	39,0%	12	9,8%	3,24	1,11
Θεωρείτε, ότι το πρόγραμμα σπουδών σας παρείχε ισομερή κατανομή των μαθημάτων για την κάλυψη των διαφόρων τμημάτων του ξενοδοχείου;	6	4,9%	25	20,3%	38	30,9%	48	39,0%	6	4,9%	3,19	0,98

Θεωρείτε, ότι το πρόγραμμα σπουδών σας περιελάμβανε έναν ικανοποιητικό/επαρκή αριθμό μαθημάτων;	6	4,9%	10	8,1%	29	23,6%	47	38,2%	31	25,2%	3,71	1,08
Θεωρείτε, ότι το πρόγραμμα σπουδών περιελάμβανε μόνο τα απαραίτητα μαθήματα (όχι περιττά μαθήματα);	7	5,7%	23	18,7%	49	39,8%	30	24,4%	14	11,4%	3,17	1,05
Θεωρείτε, ότι το πρόγραμμα σπουδών περιελάμβανε επαρκή αριθμό εργαστηριακών μαθημάτων;	22	17,9%	37	30,1%	38	30,9%	23	18,7%	3	2,4%	2,58	1,06
Θεωρείτε, ότι ήταν σημαντική η διδασκαλία των μαθημάτων των ξένων γλωσσών που διδαχθήκατε;	3	2,4%	3	2,4%	14	11,4%	27	22,0%	76	61,8%	4,38	0,95
Θεωρείτε, ότι η ύλη των μαθημάτων που διδαχθήκατε ήταν η κατάλληλη;	4	3,3%	10	8,1%	39	31,7%	53	43,1%	17	13,8%	3,56	0,94
Θεωρείτε, ότι οι εκπαιδευτές που σας δίδαξαν ήταν κατάλληλοι στο αντικείμενό τους;	2	1,6%	15	12,2%	35	28,5%	35	28,5%	36	29,3%	3,72	1,07
Θεωρείτε, ότι τα εργαστήρια του εκπαιδευτικού οργανισμού, στον οποίο φοιτούσατε, ήταν κατάλληλα διαμορφωμένα και εξοπλισμένα;	31	25,2%	28	22,8%	20	16,3%	26	21,1%	18	14,6%	2,77	1,41
Ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία											3,38	0,78

Συμπεράσματα πρώτης μεταβλητής:

Αναλύοντας τα αποτελέσματα που αφορούν την ικανοποίηση των αποφοίτων της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας» των Ι.Ε.Κ. από τη μαθησιακή διαδικασία, προκύπτει ότι αυτή είναι αρκετά υψηλή, με τη συνολική μέση βαθμολογία της συγκεκριμένης μεταβλητής να είναι ίση με 3,38 (Τ.Α.=0,78). Πιο συγκεκριμένα, ιδιαίτερα υψηλός είναι ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων στην έρευνα από τη διδασκαλία των μαθημάτων των ξένων γλωσσών, από τη γνώση του αντικειμένου σπουδών από τους εκπαιδευτές και από την επάρκεια του αριθμού των μαθημάτων. Υψηλός είναι επίσης ο βαθμός σε ό,τι αφορά την αντίληψη των εκπαιδευομένων για το αν τα συγκεκριμένα μαθήματα που διδάχθηκαν, έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευσή τους, αλλά και σε ό,τι αφορά την καταλληλότητα της διδαχθείσας ύλης. Χαμηλότερος είναι ο βαθμός που οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι τα μαθήματα που διδάχθηκαν, κάλυπταν τις ανάγκες για όλα τα τμήματα ενός ξενοδοχείου, ότι οι σπουδές ήταν επαρκώς οργανωμένες, ότι το πρόγραμμα σπουδών τους παρείχε ισομερή κατανομή των μαθημάτων για την κάλυψη των διαφόρων τμημάτων του ξενοδοχείου και ότι το πρόγραμμα σπουδών περιλάμβανε μόνο τα απαραίτητα μαθήματα. Τέλος, παρουσιάζονται ανεπάρκειες σε ό,τι αφορά τον αριθμό των

εργαστηριακών μαθημάτων, αλλά και τη διαμόρφωση και εξοπλισμό των εργαστηρίων.

β) Ικανοποίηση από το βαθμό ετοιμότητας για την είσοδο στον χώρο εργασίας

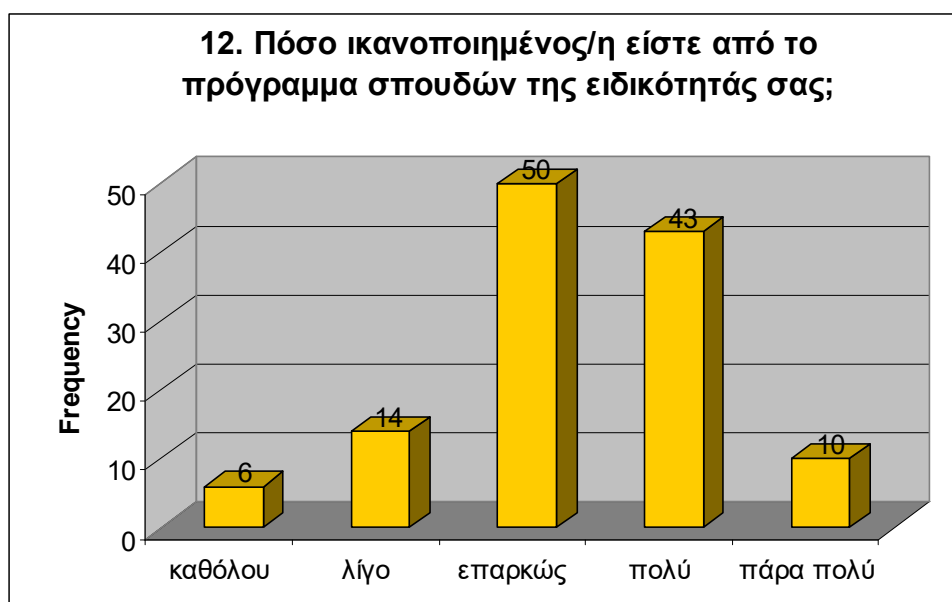
Η δεύτερη συγκεντρωτική μεταβλητή που αφορά την ικανοποίηση των αποφοίτων από τον βαθμό ετοιμότητάς τους για την έναρξη της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, μετρείται με τη βοήθεια οχτώ ερωτήσεων.

Η πρώτη ερώτηση αυτής της ενότητας που τέθηκε στους συμμετέχοντες, ήταν πόσο ικανοποιημένοι είναι από το πρόγραμμα σπουδών της ειδικότητάς τους.

Πίνακας 19: Απάντηση στην ερώτηση 12 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από το πρόγραμμα σπουδών της ειδικότητάς σας;	6	4,9%	14	11,4%	50	40,7%	43	35,0%	10	8,1%	3,30	0,95

Διάγραμμα 17: Απάντηση στην ερώτηση 12 του ερωτηματολογίου

Όπως παρατηρείται στον παραπάνω πίνακα και το συνοδευτικό γράφημα, το μεγαλύτερο ποσοστό (40,7%) δήλωσε ότι είναι ικανοποιημένο σε επαρκή βαθμό,

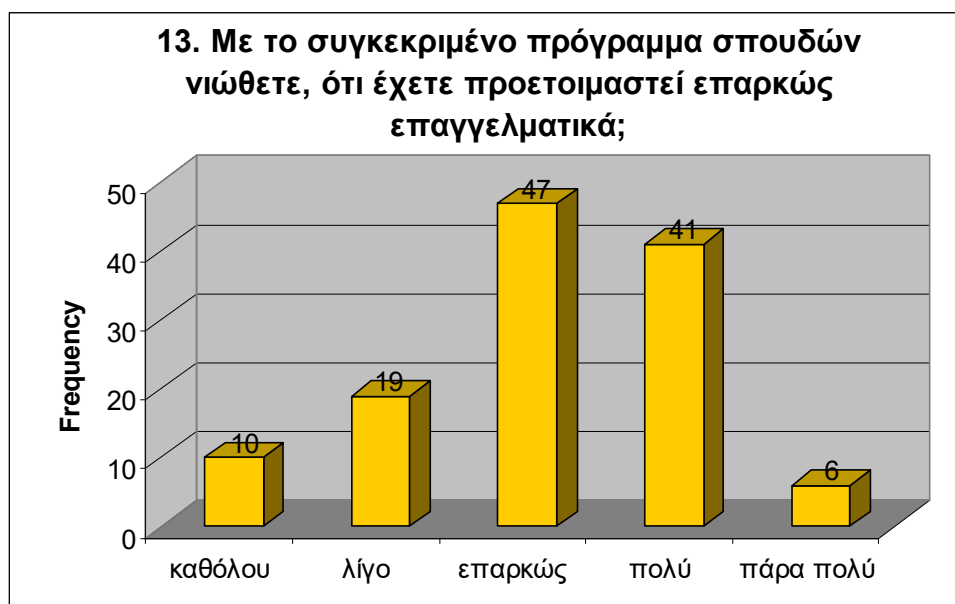
ενώ το 43,1% δήλωσε ότι είναι πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένο. Μόνο το 16,3% έδωσε αρνητική απάντηση στην ερώτηση αυτή.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν νιώθουν, ότι με το συγκεκριμένο πρόγραμμα έχουν προετοιμαστεί επαγγελματικά επαρκώς.

Πίνακας 20: Απάντηση στην ερώτηση 13 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Με το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών νιώθετε, ότι έχετε προετοιμαστεί επαρκώς επαγγελματικά;	10	8,1%	19	15,4%	47	38,2%	41	33,3%	6	4,9%	3,11	1,00

Διάγραμμα 18: Απάντηση στην ερώτηση 13 του ερωτηματολογίου

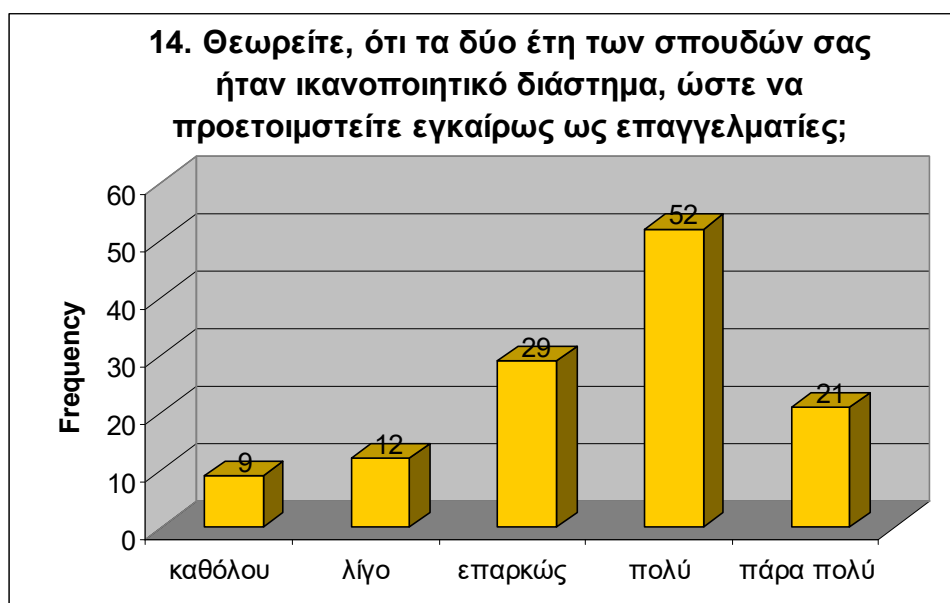
Ο παραπάνω πίνακας και το γράφημα δείχνουν, ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων θεωρεί ότι το πρόγραμμα σπουδών τους προετοίμασε επαρκώς σε επαγγελματικό επίπεδο. Μόνο ένα ποσοστό της τάξης του 23,5% απάντησε αρνητικά.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν, ότι τα δύο έτη των σπουδών τους ήταν ικανοποιητικό διάστημα, ώστε να προετοιμαστούν εγκαίρως ως επαγγελματίες.

Πίνακας 21: Απάντηση στην ερώτηση 14 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		Μ.Ο.	Τ.Α.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι τα δύο έτη των σπουδών σας ήταν ικανοποιητικό διάστημα, ώστε να προετοιμαστείτε εγκαίρως ως επαγγελματίες;	9	7,3%	12	9,8%	29	23,6%	52	42,3%	21	17,1%	3,52	1,11

Διάγραμμα 19: Απάντηση στην ερώτηση 14 του ερωτηματολογίου

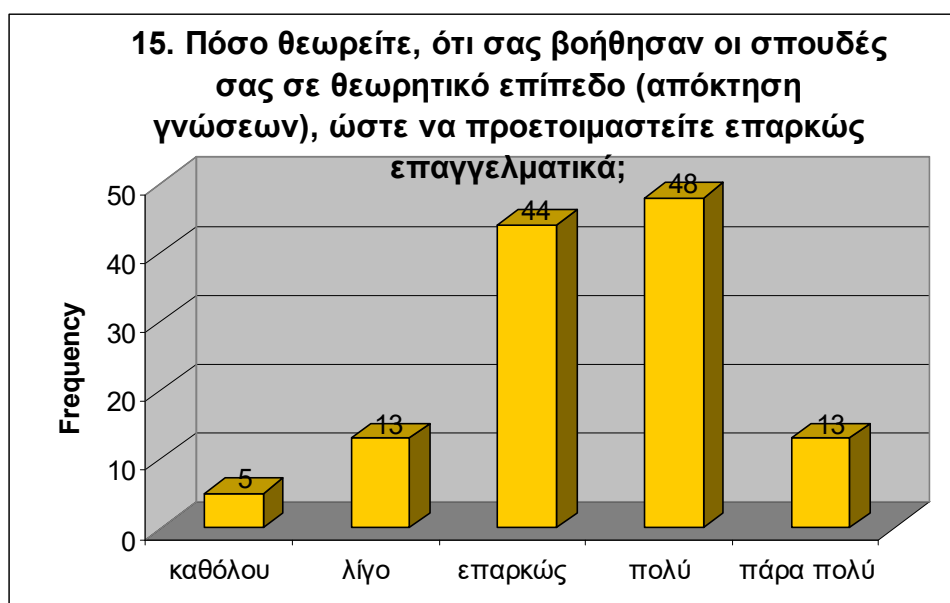
Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα και το διάγραμμα που παρουσιάστηκε αμέσως μετά, φαίνεται ότι οι περισσότεροι ερωτηθέντες απάντησαν θετικά. Το 59,3% απάντησε ότι τα δύο έτη είναι πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιητικό διάστημα, και ένα 23,6% θεωρεί το διάστημα αυτό επαρκές.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, πόσο θεωρούν, ότι οι σπουδές τους τους βοήθησαν σε θεωρητικό επίπεδο (στην απόκτηση γνώσεων δηλαδή), ώστε να προετοιμαστούν επαρκώς επαγγελματικά.

Πίνακας 22: Απάντηση στην ερώτηση 15 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Πόσο θεωρείτε, ότι σας βοήθησαν οι σπουδές σας σε θεωρητικό επίπεδο (απόκτηση γνώσεων), ώστε να προετοιμαστείτε επαρκώς επαγγελματικά;	5	4,1%	13	10,6%	44	35,8%	48	39,0%	13	10,6%	3,41	0,96

Διάγραμμα 20: Απάντηση στην ερώτηση 15 του ερωτηματολογίου

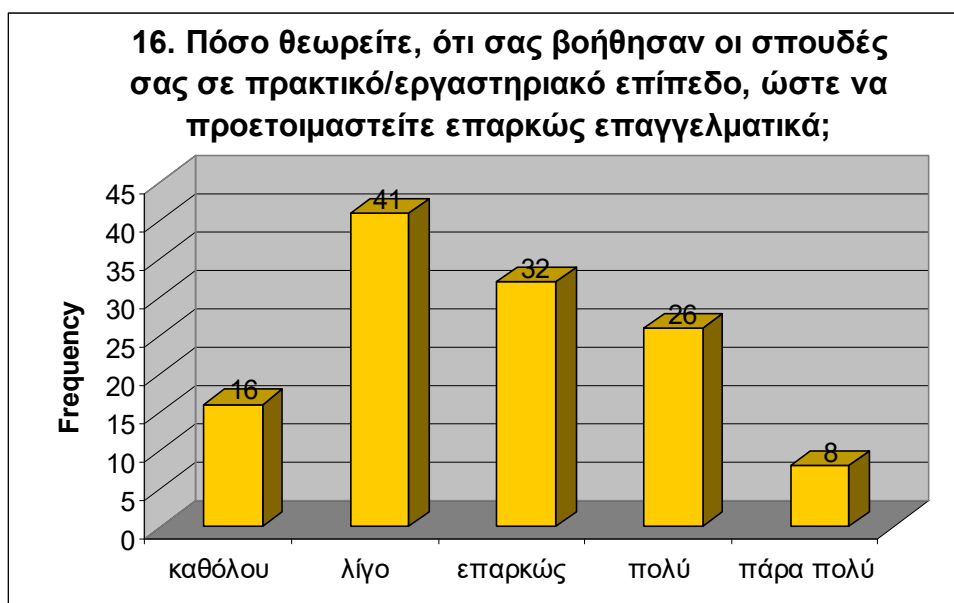
Όπως διαπιστώνει κανείς από τον παραπάνω πίνακα και το συνοδευτικό γράφημα, η πλειονότητα των ερωτηθέντων (49,6%) δήλωσε ότι σε θεωρητικό επίπεδο οι σπουδές τους, τους βοήθησαν να προετοιμαστούν επαγγελματικά, ενώ ένα εξίσου μεγάλο ποσοστό, το 35,8% θεωρεί ότι τους βοήθησαν σε επαρκή βαθμό.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, κατά πόσο θεωρούν ότι οι σπουδές τους, τους βοήθησαν να προετοιμαστούν επαρκώς επαγγελματικά σε πρακτικό ή εργαστηριακό επίπεδο.

Πίνακας 23: Απάντηση στην ερώτηση 16 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Πόσο θεωρείτε, ότι σας βοήθησαν οι σπουδές σας σε πρακτικό/εργαστηριακό επίπεδο, ώστε να προετοιμαστείτε επαρκώς επαγγελματικά;	16	13,0%	41	33,3%	32	26,0%	26	21,1%	8	6,5%	2,75	1,13

Διάγραμμα 21: Απάντηση στην ερώτηση 16 του ερωτηματολογίου

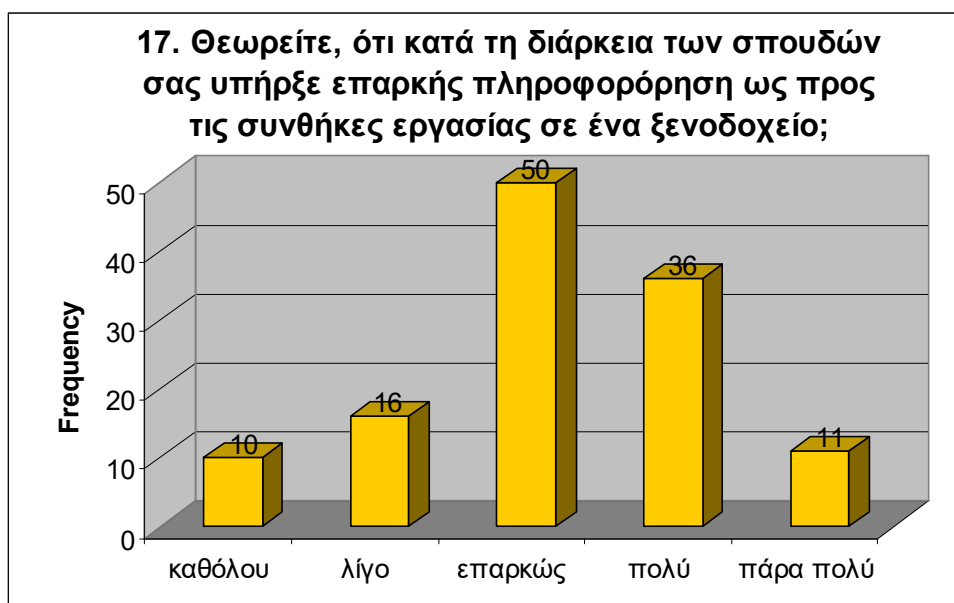
Ο παραπάνω πίνακας και το γράφημα δείχνουν ένα αρκετά υψηλό ποσοστό ερωτηθέντων, που απάντησαν αρνητικά. Συγκεκριμένα, περίπου οι μισοί (46,3%) θεωρούν, ότι σε πρακτικό και εργαστηριακό επίπεδο οι σπουδές τους δεν τους βοήθησαν να προετοιμαστούν επαρκώς.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών τους υπήρξε επαρκής πληροφόρηση ως προς τις συνθήκες εργασίας σε ένα ξενοδοχείο.

Πίνακας 24: Απάντηση στην ερώτηση 17 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών σας υπήρξε επαρκής πληροφόρηση ως προς τις συνθήκες εργασίας σε ένα ξενοδοχείο;	10	8,1%	16	13,0%	50	40,7%	36	29,3%	11	8,9%	3,18	1,04

Διάγραμμα 22: Απάντηση στην ερώτηση 17 του ερωτηματολογίου

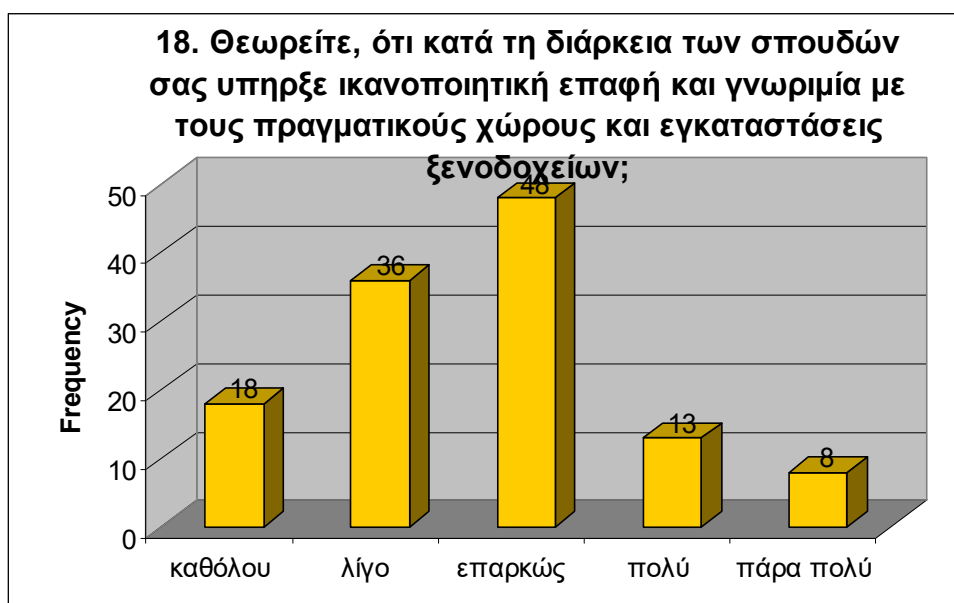
Με βάση τον παραπάνω πίνακα και το γράφημα που παρατίθεται αμέσως μετά, διαπιστώνουμε, ότι το 40,7% των ερωτηθέντων δηλώνει, ότι η πληροφόρηση που έλαβε ως προς τις συνθήκες εργασίας σε ένα ξενοδοχείο ήταν επαρκής, ενώ παρόμοιο είναι και το ποσοστό (38,2%) που δηλώνει ότι η πληροφόρηση ήταν πολύ ή πάρα πολύ καλή.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών τους υπήρξε ικανοποιητική επαφή και γνωριμία με τους πραγματικούς χώρους και εγκαταστάσεις ξενοδοχείων.

Πίνακας 25: Απάντηση στην ερώτηση 18 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών σας υπήρξε ικανοποιητική επαφή και γνωριμία με τους πραγματικούς χώρους και εγκαταστάσεις ξενοδοχείων;	18	14,6%	36	29,3%	48	39,0%	13	10,6%	8	6,5%	2,65	1,06

Διάγραμμα 23: Απάντηση στην ερώτηση 18 του ερωτηματολογίου

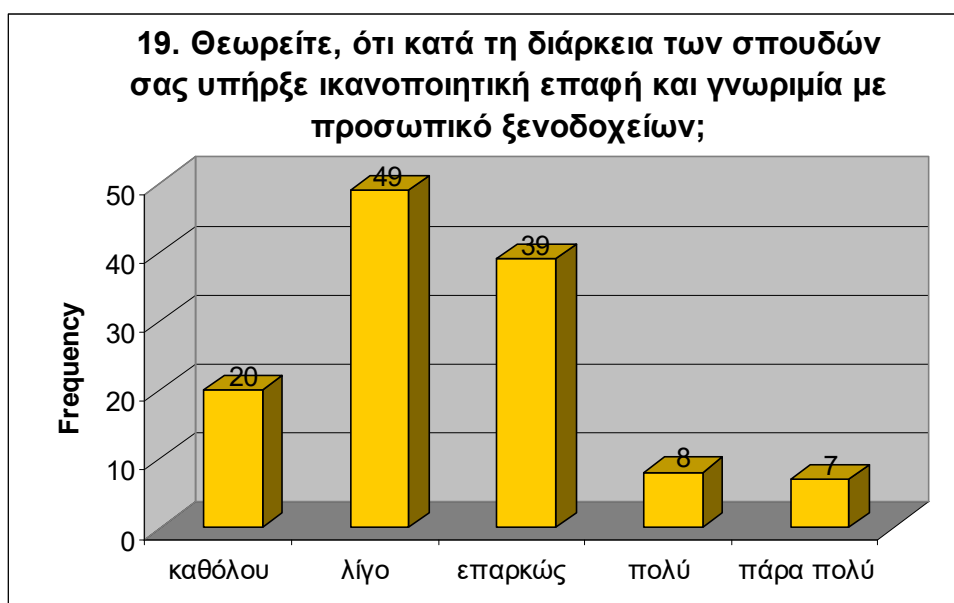
Από τον παραπάνω πίνακα και το παραπάνω γράφημα φαίνεται, ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό (17,1%) θεωρεί ότι η επαφή με τις πραγματικές εγκαταστάσεις του ξενοδοχείου υπήρξε πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιητική. Από τους υπόλοιπους οι μισοί περίπου την κρίνουν ως επαρκώς ικανοποιητική (39,0%), ενώ το 43,9% την κρίνει ως λίγο ή καθόλου ικανοποιητική.

Η επόμενη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες ήταν, αν θεωρούν ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών τους υπήρξε ικανοποιητική επαφή και γνωριμία με το προσωπικό των ξενοδοχείων.

Πίνακας 26: Απάντηση στην ερώτηση 19 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών σας υπήρξε ικανοποιητική επαφή και γνωριμία με προσωπικό ξενοδοχείων;	20	16,3%	49	39,8%	39	31,7%	8	6,5%	7	5,7%	2,46	1,03

Διάγραμμα 24: Απάντηση στην ερώτηση 19 του ερωτηματολογίου

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα και το συνοδευτικό διάγραμμα, μόνο το 12,2% των ερωτηθέντων απάντησε θετικά σ'αυτήν την ερώτηση. Η πλειονότητα των ερωτηθέντων απάντησε αρνητικά, σε ποσοστό 56,1%, ενώ το 31,7% δήλωσε, ότι θεωρεί την επαφή και γνωριμία με προσωπικό ξενοδοχείων που έγινε κατά τη διάρκεια των σπουδών τους ικανοποιητική σε επαρκή βαθμό.

Ακολουθεί ο συγκεντρωτικός πίνακας με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων της δεύτερης συγκεντρωτικής μεταβλητής του ερωτηματολογίου (ικανοποίηση από τον βαθμό ετοιμότητας).

Πίνακας 27: Ικανοποίηση από το βαθμό ετοιμότητας

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από το πρόγραμμα σπουδών της ειδικότητάς σας;	6	4,9%	14	11,4%	50	40,7%	43	35,0%	10	8,1%	3,30	0,95
Με το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών νιώθετε, ότι έχετε προετοιμαστεί επαρκώς επαγγελματικά;	10	8,1%	19	15,4%	47	38,2%	41	33,3%	6	4,9%	3,11	1,00
Θεωρείτε, ότι τα δύο έτη των σπουδών σας ήταν ικανοποιητικό διάστημα, ώστε να προετοιμαστείτε εγκαίρως ως επαγγελματίες;	9	7,3%	12	9,8%	29	23,6%	52	42,3%	21	17,1%	3,52	1,11
Πόσο θεωρείτε, ότι σας βοήθησαν οι σπουδές σας σε θεωρητικό επίπεδο (απόκτηση γνώσεων), ώστε να προετοιμαστείτε επαρκώς επαγγελματικά;	5	4,1%	13	10,6%	44	35,8%	48	39,0%	13	10,6%	3,41	0,96

Πόσο θεωρείτε, ότι σας βοήθησαν οι σπουδές σας σε πρακτικό/εργαστηριακό επίπεδο, ώστε να προετοιμαστείτε επαρκώς επαγγελματικά;	16	13,0%	41	33,3%	32	26,0%	26	21,1%	8	6,5%	2,75	1,13
Θεωρείτε, ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών σας υπήρξε επαρκής πληροφόρηση ως προς τις συνθήκες εργασίας σε ένα ξενοδοχείο;	10	8,1%	16	13,0%	50	40,7%	36	29,3%	11	8,9%	3,18	1,04
Θεωρείτε, ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών σας υπήρξε ικανοποιητική επαφή και γνωριμία με τους πραγματικούς χώρους και εγκαταστάσεις ξενοδοχείων;	18	14,6%	36	29,3%	48	39,0%	13	10,6%	8	6,5%	2,65	1,06
Θεωρείτε, ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών σας υπήρξε ικανοποιητική επαφή και γνωριμία με προσωπικό ξενοδοχείων;	20	16,3%	49	39,8%	39	31,7%	8	6,5%	7	5,7%	2,46	1,03
Ικανοποίηση από το βαθμό ετοιμότητας											3,05	0,84

Συμπεράσματα δεύτερης μεταβλητής

Ο βαθμός που οι σπουδές στην ειδικότητα «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας» των Ι.Ε.Κ. συνέβαλε στην ετοιμότητα των αποφοίτων για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, κρίνεται ως επαρκής (Μ.Ο.=3,05, Τ.Α.=0,84). Παρατηρείται ότι, ενώ το διάστημα των δύο ετών σπουδών κρίνεται ως σχετικά ικανοποιητικό και βοήθησε σε αντίστοιχο βαθμό στην θεωρητική προετοιμασία τους, εντούτοις αυτή δεν ήταν πλήρης. Παρουσιάζονται ανεπάρκειες σε όρους πρακτικής προετοιμασίας, και ο βαθμός όσον αφορά την επαφή και γνωριμία με τους πραγματικούς χώρους και εγκαταστάσεις, καθώς και με το προσωπικό των ξενοδοχείων είναι μειωμένος. Παράλληλα, μέτριος είναι ο βαθμός ενημέρωσης των σπουδαστών ως προς τις συνθήκες εργασίας σε ένα ξενοδοχείο.

γ) Συνδρομή του οδηγού σπουδών στον βαθμό ετοιμότητας

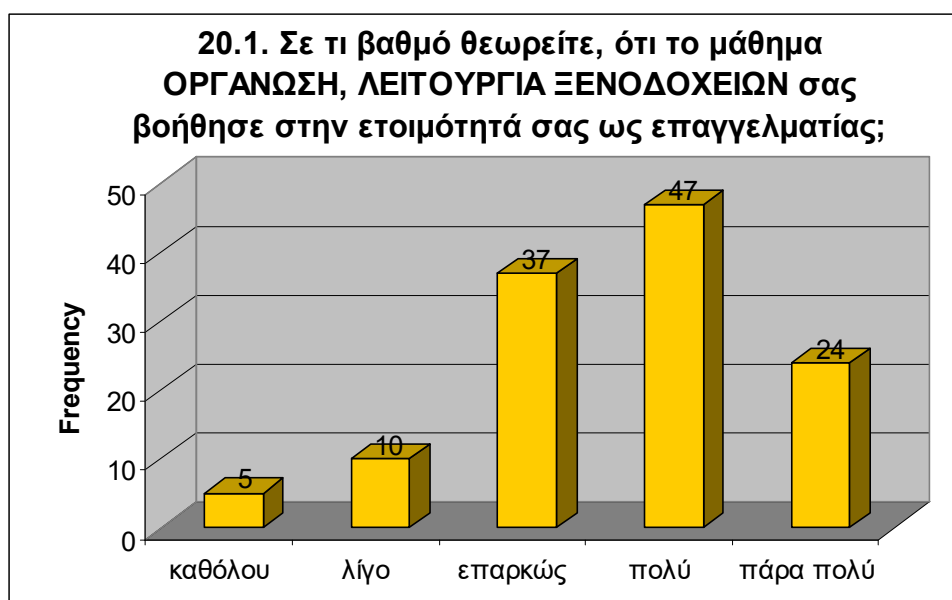
Ακολουθεί η ανάλυση της τρίτης συγκεντρωτικής μεταβλητής, που αφορά τη συνδρομή του οδηγού σπουδών στον βαθμό ετοιμότητας. Προκειμένου να μετρηθεί η μεταβλητή αυτή χρησιμοποιήσαμε μία ερώτηση με δεκαέξι υποερωτήματα, η οποία προσπαθούσε να διερευνήσει τον βαθμό ετοιμότητας των αποφοίτων σε κάθε ένα από τα μαθήματα που διδάχθηκαν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Η κάθε υποερώτηση αναφέρεται επομένως, σε κάθε ένα από τα μαθήματα του οδηγού σπουδών.

Η πρώτη υποερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες, ήταν σε τι βαθμό θεωρούσαν, ότι το μάθημα «Οργάνωση, Λειτουργία Ξενοδοχείων» τους βοήθησε στην ετοιμότητά τους ως επαγγελματίες.

Πίνακας 28: Απάντηση στην ερώτηση 20.1. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		Μ.Ο.	Τ.Α.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	5	4,1%	10	8,1%	37	30,1%	47	38,2%	24	19,5%	3,61	1,02

Διάγραμμα 25: Απάντηση στην ερώτηση 20.1. του ερωτηματολογίου

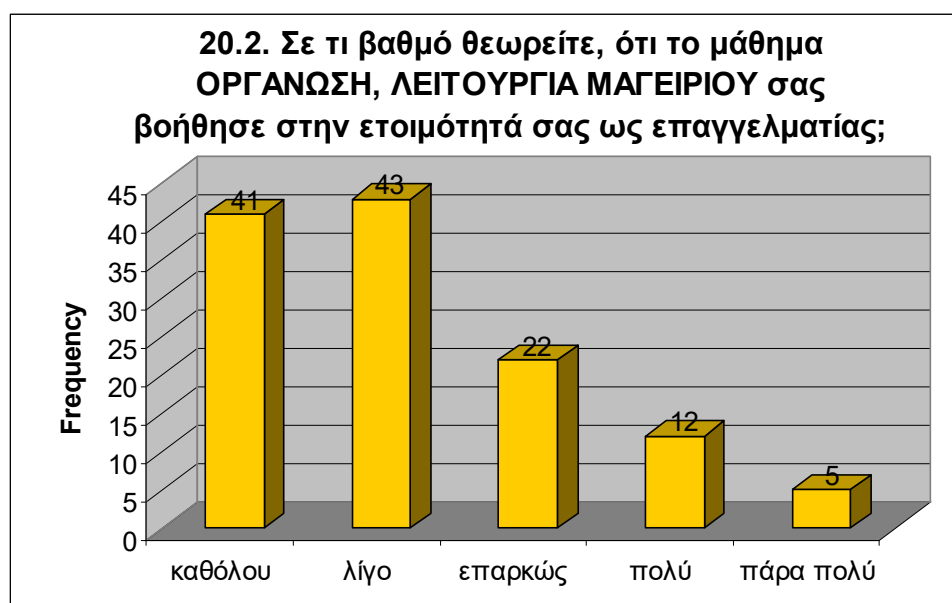
Όπως φαίνεται στον παραπάνω πίνακα και το γράφημα που ακολουθεί, το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων (57,7%) δήλωσε ότι το συγκεκριμένο μάθημα τους βοήθησε πολύ ή πάρα πολύ, και το 30,1% δήλωσε, ότι τους βοήθησε επαρκώς. Συνολικά, έχουμε δηλαδή ένα ποσοστό της τάξης του 87,8% που αξιολόγησε θετικά τη συμβολή του μαθήματος, σε αντίθεση με αυτούς που δήλωσαν, ότι τους βοήθησε λίγο ή καθόλου, οι οποίοι αποτελούν μόνο το 12,2%.

Η δεύτερη υποερώτηση αφορούσε το μάθημα «Οργάνωση, Λειτουργία Μαγειρείου» του οδηγού σπουδών.

Πίνακας 29: Απάντηση στην ερώτηση 20.2. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		Μ.Ο.	Τ.Α.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟΥ	41	33,3%	43	35,0%	22	17,9%	12	9,8%	5	4,1%	2,16	1,12

Διάγραμμα 26: Απάντηση στην ερώτηση 20.2. του ερωτηματολογίου

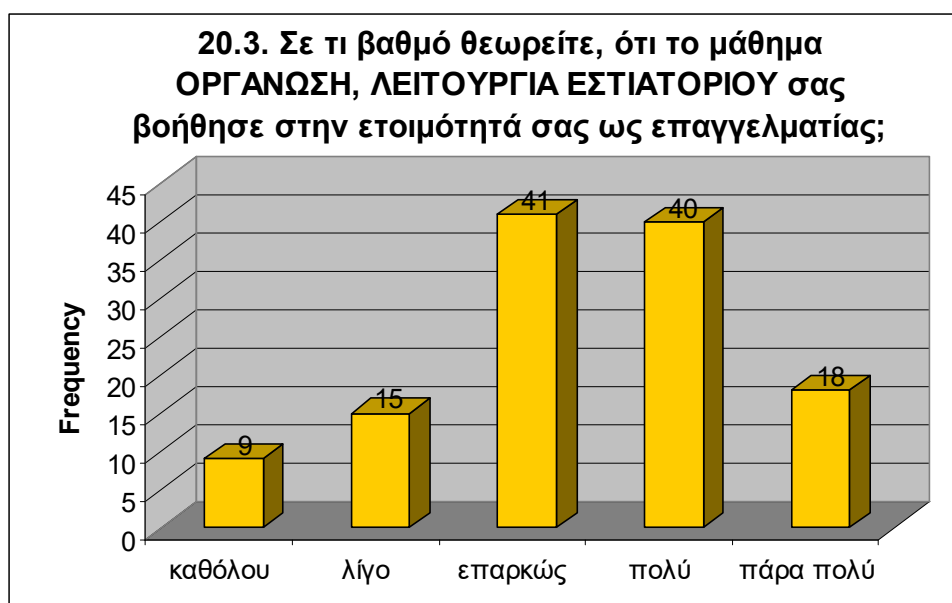
Από τον παραπάνω πίνακα και το συνοδευτικό γράφημα, διαπιστώνουμε ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων, σε ποσοστό 68,3%, θεωρεί ότι μάθημα του Μαγειρείου δε συνέβαλε στην επαγγελματική τους ετοιμότητα, και μόνο το 17,9% θεωρεί ότι τους βοήθησε επαρκώς.

Η επόμενη υποερώτηση αναφερόταν στο μάθημα «Οργάνωση, Λειτουργία Εστιατορίου».

Πίνακας 30: Απάντηση στην ερώτηση 20.3. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		Μ.Ο.	Τ.Α.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	9	7,3%	15	12,2%	41	33,3%	40	32,5%	18	14,6%	3,35	1,10

Διάγραμμα 27: Απάντηση στην ερώτηση 20.3. του ερωτηματολογίου

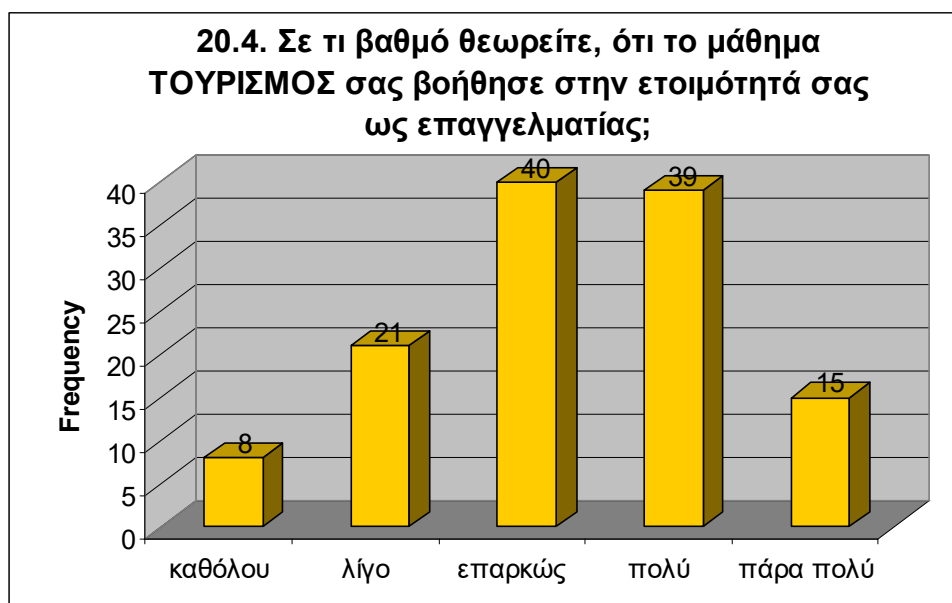
Από τον παραπάνω πίνακα και το παραπάνω γράφημα φαίνεται, ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων, αξιολογεί θετικά το μάθημα της Εστιατορικής, αφού σε ποσοστό 47,1% δηλώνει ότι τους βοήθησε πολύ ή πάρα πολύ στην επαγγελματική τους ετοιμότητα, και το 33,3% θεωρεί ότι τους βοήθησε επαρκώς.

Η επόμενη υποερώτηση ζητούσε την άποψη των ερωτηθέντων για το μάθημα του «Τουρισμού», το οποίο διδάσκεται στο Α΄ και Γ΄ εξάμηνο των σπουδών.

Πίνακας 31: Απάντηση στην ερώτηση 20.4. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	8	6,5%	21	17,1%	40	32,5%	39	31,7%	15	12,2%	3,26	1,09

Διάγραμμα 28: Απάντηση στην ερώτηση 20.4. του ερωτηματολογίου

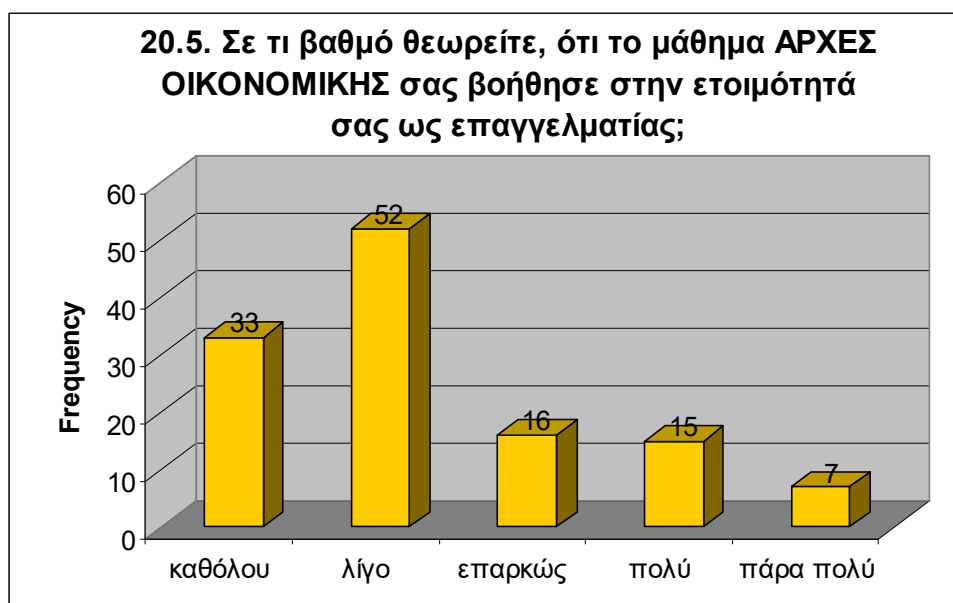
Από ότι φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα και το συνοδευτικό διάγραμμα, οι απαντήσεις που έδωσαν οι ερωτηθέντες, είναι παρόμοιες με αυτές του μαθήματος του Εστιατορίου. Οι απόφοιτοι πιστεύουν ότι το μάθημα τους βοήθησε επαρκώς σε ποσοστό 32,5%, και σε ποσοστό 43,9% πολύ και πάρα πολύ.

Στη συνέχεια οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν για το μάθημα «Αρχές Οικονομικής», το οποίο διδάσκονται στο Α' εξάμηνο των σπουδών τους.

Πίνακας 32: Απάντηση στην ερώτηση 20.5. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ	33	26,8%	52	42,3%	16	13,0%	15	12,2%	7	5,7%	2,28	1,15

Διάγραμμα 29: Απάντηση στην ερώτηση 20.5. του ερωτηματολογίου

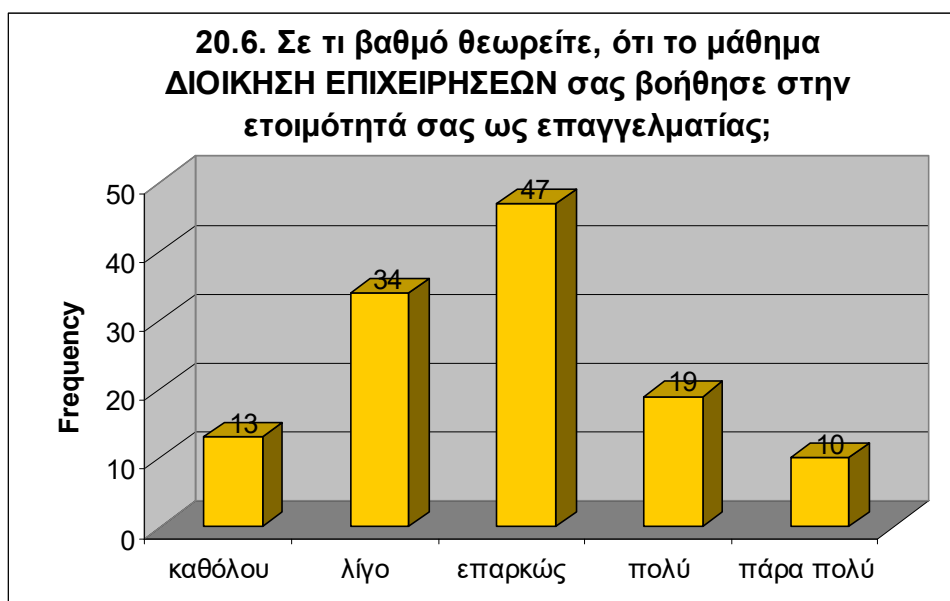
Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα και το διάγραμμα που το συνοδεύει, σχεδόν το 70% (69,1%) των ερωτηθέντων δήλωσαν, ότι το μάθημα της Οικονομίας τους βοήθησε λίγο ή καθόλου, και μόνο το 17,9% απάντησε ότι τους βοήθησε πολύ ή πάρα πολύ.

Το έκτο υποερώτημα αναφερόταν στο μάθημα «Διοίκηση Επιχειρήσεων» του προγράμματος σπουδών.

Πίνακας 33: Απάντηση στην ερώτηση 20.6. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	13	10,6%	34	27,6%	47	38,2%	19	15,4%	10	8,1%	2,83	1,08

Διάγραμμα 30: Απάντηση στην ερώτηση 20.6. του ερωτηματολογίου

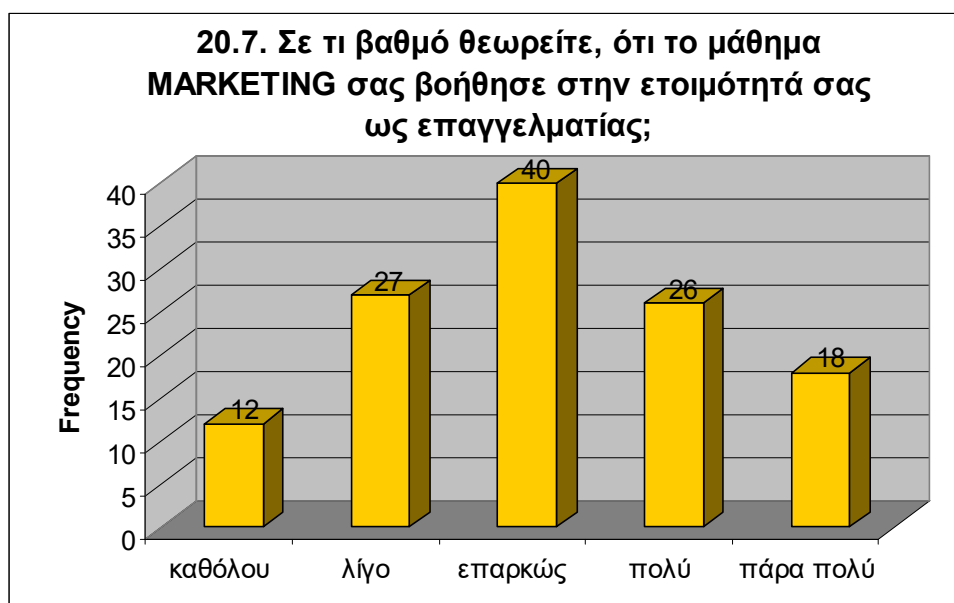
Από τον παραπάνω πίνακα και το παραπάνω διάγραμμα διαπιστώνουμε, ότι το 38,2% θεωρεί ότι το μάθημα τους βοήθησε επαρκώς, ενώ άλλο ένα 38,2% θεωρεί ότι τους βοήθησε λίγο ή πολύ λίγο. Μόνο είκοσι εννιά άτομα (23,5%) πιστεύουν ότι το μάθημα τους βοήθησε πολύ ή πάρα πολύ.

Το επόμενο υποερώτημα αναφερόταν στο πόσο συνέβαλε το μάθημα του “Marketing” στον βαθμό ετοιμότητας των ερωτηθέντων ως επαγγελματίες.

Πίνακας 34: Απάντηση στην ερώτηση 20.7. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
MARKETING	12	9,8%	27	22,0%	40	32,5%	26	21,1%	18	14,6%	3,09	1,19

Διάγραμμα 31: Απάντηση στην ερώτηση 20.7. του ερωτηματολογίου

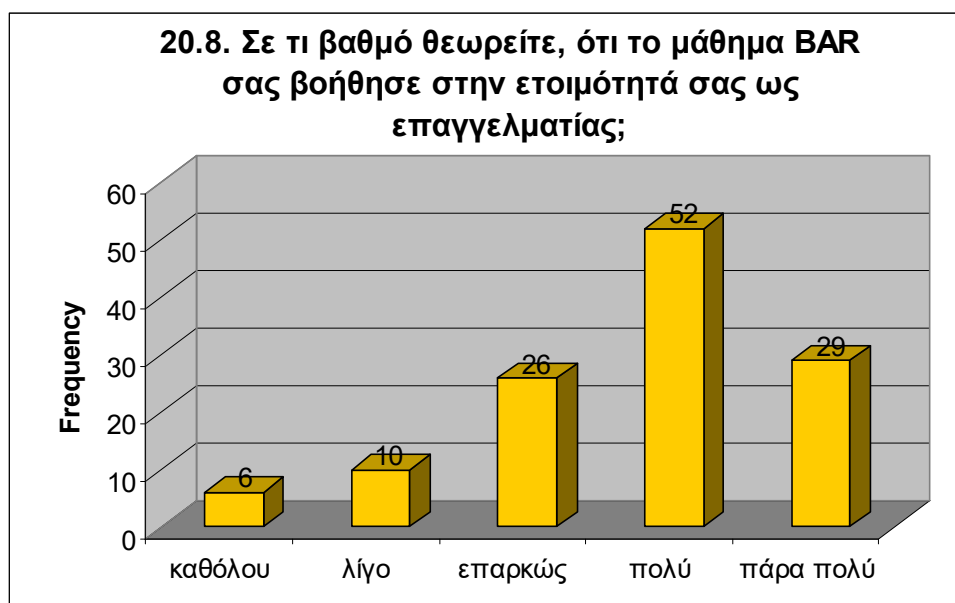
Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα και το παραπάνω διάγραμμα, διαπιστώνουμε ότι οι απαντήσεις όσον αφορά το μάθημα του Marketing είναι περίπου ίσα μοιρασμένες. Συγκεκριμένα, βλέπουμε ότι το 31,8% έδωσε αρνητική απάντηση, το 35,7% έδωσε θετική, και το 32,5% θεωρεί ότι το μάθημα τους βοήθησε επαρκώς.

Το έβδομο υποερώτημα ζητούσε την άποψη των ερωτηθέντων για το μάθημα του “Bar”, που διδάχθηκαν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.

Πίνακας 35: Απάντηση στην ερώτηση 20.8. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
BAR	6	4,9%	10	8,1%	26	21,1%	52	42,3%	29	23,6%	3,72	1,07

Διάγραμμα 32: Απάντηση στην ερώτηση 20.8. του ερωτηματολογίου

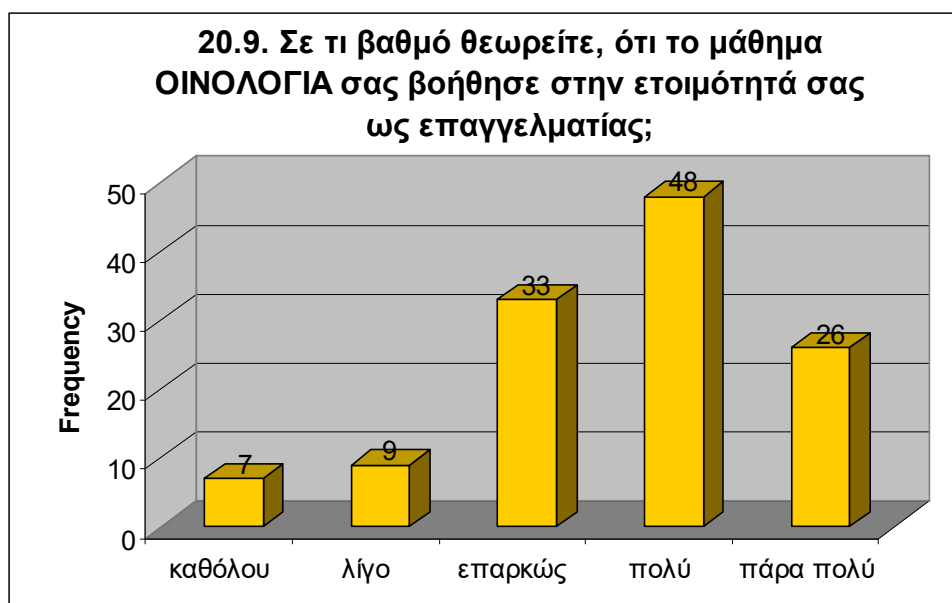
Με βάση τον παραπάνω πίνακα και το διάγραμμα που τον συνοδεύει, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, που αγγίζει το 65,9%, δήλωσε ότι το μάθημα του Bar τους βοήθησε πολύ ή πάρα πολύ στην προετοιμασία τους ως επαγγελματίες, και το 21,1% υποστηρίζει, ότι τους βοήθησε επαρκώς. Μόνο το 13,0% των ερωτηθέντων διαφώνησε με τους συναδέλφους τους.

Το υποερώτημα που ακολούθησε αναφερόταν στο μάθημα της «Οινολογίας» του οδηγού σπουδών, το οποίο διδάσκεται στο Γ' εξάμηνο των σπουδών.

Πίνακας 36: Απάντηση στην ερώτηση 20.9. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΟΙΝΟΛΟΓΙΑ	7	5,7%	9	7,3%	33	26,8%	48	39,0%	26	21,1%	3,63	1,07

Διάγραμμα 33: Απάντηση στην ερώτηση 20.9. του ερωτηματολογίου

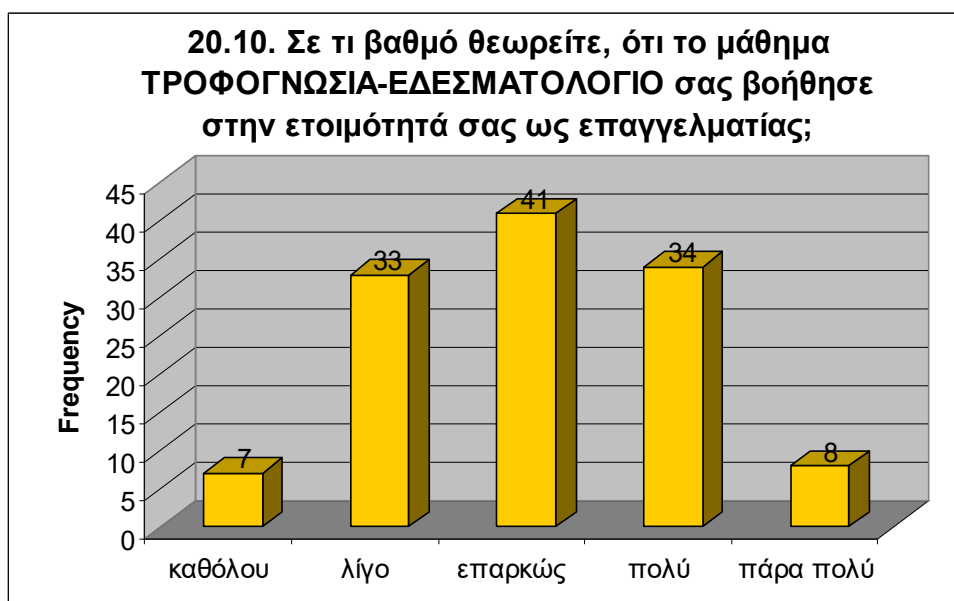
Από τον παραπάνω πίνακα και το παραπάνω διάγραμμα φαίνεται, ότι η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε θετικά για το μάθημα της Οινολογίας. Συγκεκριμένα, το 60,1% δήλωσε ότι το μάθημα τους βοήθησε πολύ ή πάρα πολύ, κα το 26,8% επαρκώς, ενώ μόνο το 13,0% έδωσε αρνητική απάντηση για το συγκεκριμένο μάθημα.

Το δέκατο υποερώτημα επιχειρούσε να διερευνήσει τις απόψεις των αποφοίτων για το μάθημα «Τροφογνωσία-Εδεσματολόγιο».

Πίνακας 37: Απάντηση στην ερώτηση 20.10. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΤΡΟΦΟΓΝΩΣΙΑ-ΕΔΕΣΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	7	5,7%	33	26,8%	41	33,3%	34	27,6%	8	6,5%	3,02	1,02

Διάγραμμα 34: Απάντηση στην ερώτηση 20.10. του ερωτηματολογίου

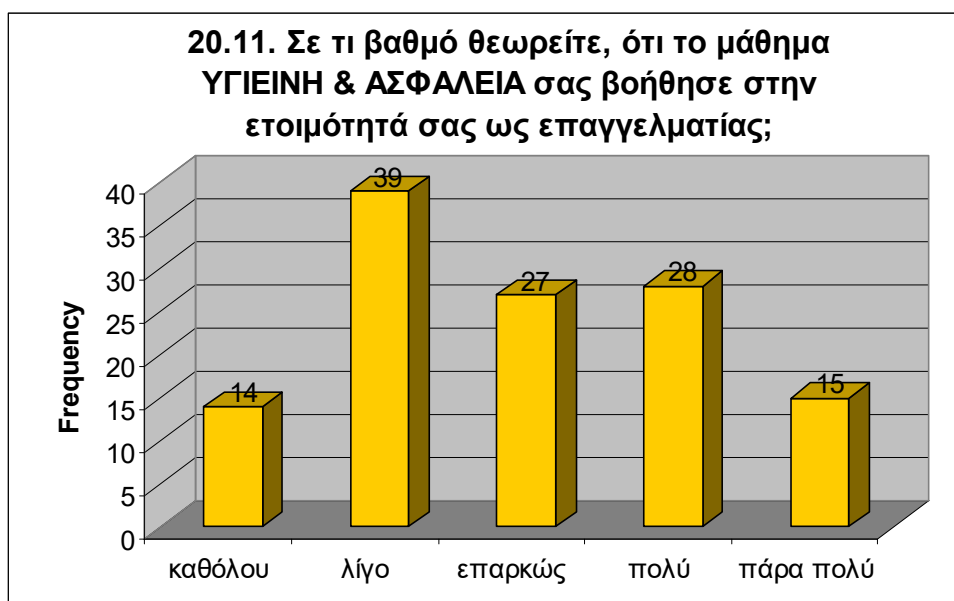
Με βάση τον παραπάνω πίνακα και το ακόλουθο διάγραμμα φαίνεται, ότι οι απαντήσεις των ερωτηθέντων είναι μοιρασμένες. Το 32,5% θεωρεί ότι δε βοηθήθηκε από τη διδασκαλία του μαθήματος, το 34,1% θεωρεί ότι βοηθήθηκε πολύ ή πάρα πολύ, και το 33,3% θεωρεί ότι βοηθήθηκε επαρκώς.

Στο επόμενο υποερώτημα διερευνήθηκε ο βαθμός προετοιμασίας που προσέφερε στους ερωτηθέντες το μάθημα «Υγιεινή & Ασφάλεια».

Πίνακας 38: Απάντηση στην ερώτηση 20.11. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		Μ.Ο.	Τ.Α.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ	14	11,4%	39	31,7%	27	22,0%	28	22,8%	15	12,2%	2,93	1,22

Διάγραμμα 35: Απάντηση στην ερώτηση 20.11. του ερωτηματολογίου

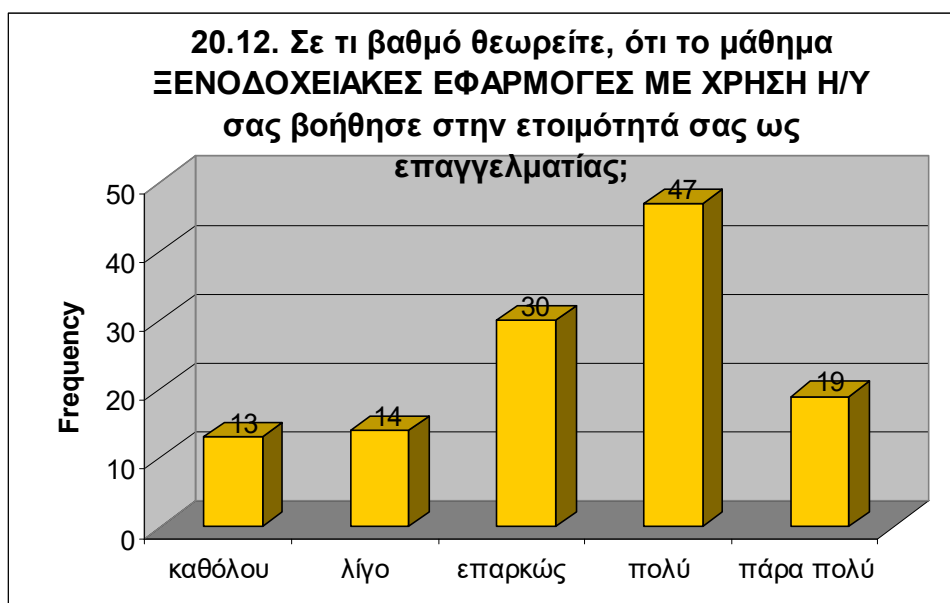
Διχασμένες είναι και οι απόψεις των ερωτηθέντων σχετικά με το μάθημα της Υγιεινής. Με βάση τον παραπάνω πίνακα και το διάγραμμα που το συνοδεύει, βλέπουμε ότι το 43,1% θεωρεί, ότι το μάθημα δεν τους βοήθησε, το 22,0% πιστεύει ότι τους βοήθησε επαρκώς, και το 35,0% θεωρεί, ότι τους βοήθησε πολύ ή πάρα πολύ.

Το υποερώτημα 20.12. είχε να κάνει με το μάθημα «Ξενοδοχειακές Εφαρμογές με Χρήση Η/Υ».

Πίνακας 39: Απάντηση στην ερώτηση 20.12. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ Η/Υ	13	10,6%	14	11,4%	30	24,4%	47	38,2%	19	15,4%	3,37	1,19

Διάγραμμα 36: Απάντηση στην ερώτηση 20.12. του ερωτηματολογίου

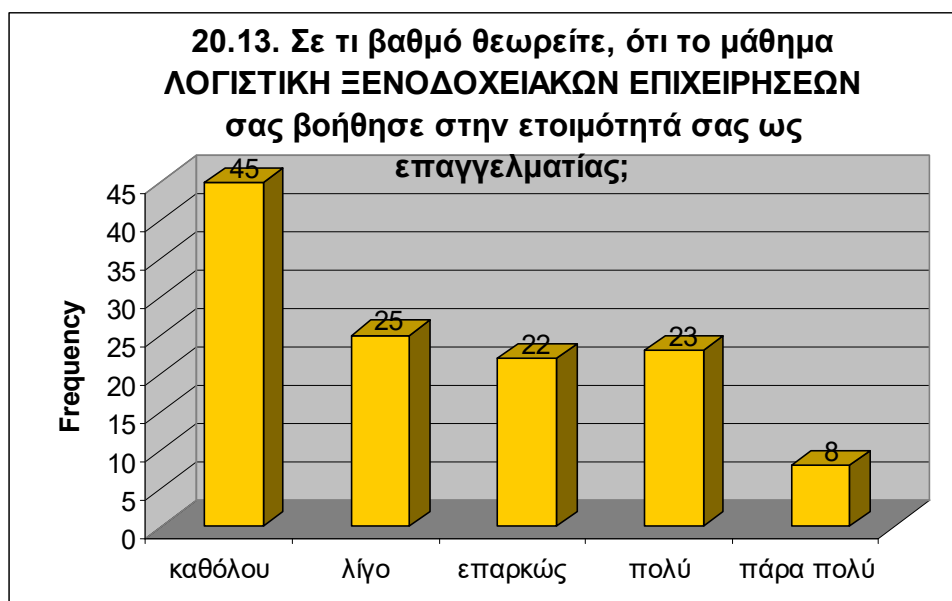
Ο παραπάνω πίνακας και το παραπάνω διάγραμμα μας δείχνουν ότι το μάθημα του Η/Υ βοήθησε την πλειοψηφία των αποφοίτων ως προς την επαγγελματική τους ετοιμότητα, μια και το 53,6% ισχυρίστηκε ότι τους βοήθησε πολύ ή πάρα πολύ, και το 24,4% τους βοήθησε επαρκώς.

Στη συνέχεια, ακολούθησε το υποερώτημα που αφορούσε τον βαθμό ετοιμότητας που προσέφερε στους αποφοίτους, το μάθημα «Λογιστική Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων».

Πίνακας 40: Απάντηση στην ερώτηση 20.13. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	45	36,6%	25	20,3%	22	17,9%	23	18,7%	8	6,5%	2,38	1,32

Διάγραμμα 37: Απάντηση στην ερώτηση 20.13. του ερωτηματολογίου

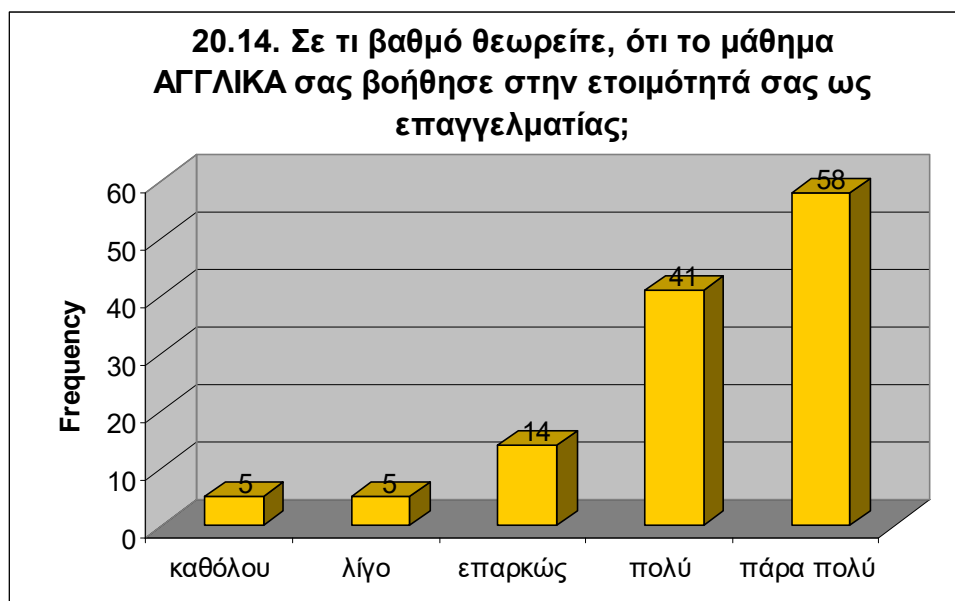
Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα και το παραπάνω διάγραμμα η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (57,2%) θεωρεί, ότι το μάθημα της Λογιστικής τους βοήθησε λίγο ή καθόλου ως προς τον βαθμό ετοιμότητάς τους ως επαγγελματίες, ενώ μόνο το 17,9% δηλώνει, ότι τους βοήθησε επαρκώς.

Το επόμενο υποερώτημα αφορούσε το μάθημα των «Αγγλικών», που διδάχθηκαν οι απόφοιτοι κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.

Πίνακας 41: Απάντηση στην ερώτηση 20.14. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΑΓΓΛΙΚΑ	5	4,1%	5	4,1%	14	11,4%	41	33,3%	58	47,2%	4,15	1,05

Διάγραμμα 38: Απάντηση στην ερώτηση 20.14. του ερωτηματολογίου

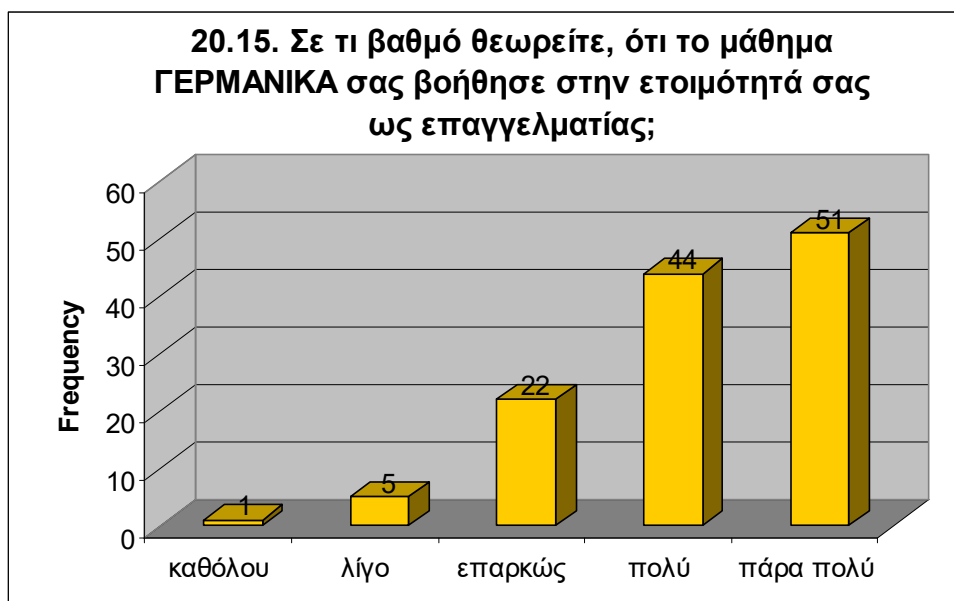
Ο παραπάνω πίνακας και το γράφημα δείχνουν ξεκάθαρα, ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων, το 80,5% δηλαδή, θεωρεί πολύ ή πάρα πολύ σημαντική τη βοήθεια του μαθήματος των Αγγλικών ως προς τον βαθμό προετοιμασίας τους ως επαγγελματίες. Μόνο το 8,2% απάντησε αρνητικά σ'αυτή την ερώτηση.

Το επόμενο υποερώτημα αφορούσε πάλι μάθημα ξένης γλώσσας, και συγκεκριμένα το μάθημα των «Γερμανικών», το οποίο όπως και το μάθημα των Αγγλικών, διδάσκεται σε όλα τα εξάμηνα φοίτησης της ειδικότητας.

Πίνακας 42: Απάντηση στην ερώτηση 20.15. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ	1	0,8%	5	4,1%	22	17,9%	44	35,8%	51	41,5%	4,13	0,90

Διάγραμμα 39: Απάντηση στην ερώτηση 20.15. του ερωτηματολογίου

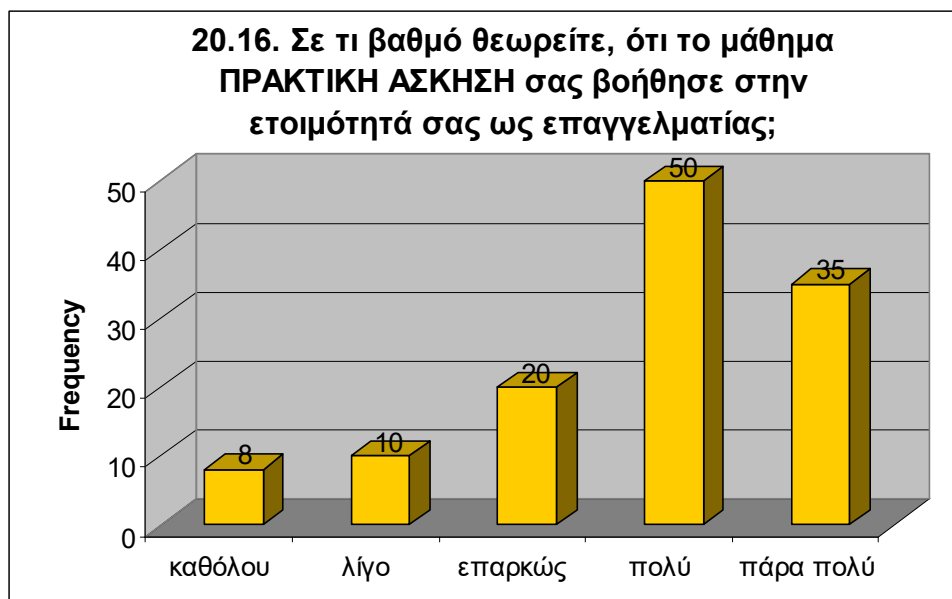
Εξίσου μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων (77,3%) δηλώνει σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα και το παραπάνω διάγραμμα, ότι ο βαθμός ετοιμότητας που του προσέφερε το μάθημα των Γερμανικών ήταν πολύ ή πάρα πολύ μεγάλος, και μόνο το 5,9% θεωρεί, ότι το μάθημα τον βοήθησε λίγο ή καθόλου.

Το τελευταίο υποερώτημα αναφερόταν στο μάθημα της «Πρακτικής Άσκησης» που διδάσκεται στο Δ' εξάμηνο με βάση τον οδηγό σπουδών.

Πίνακας 43: Απάντηση στην ερώτηση 20.16. του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	8	6,5%	10	8,1%	20	16,3%	50	40,7%	35	28,5%	3,76	1,15

Διάγραμμα 40: Απάντηση στην ερώτηση 20.16. του ερωτηματολογίου

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα και το παραπάνω γράφημα η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (69,2%) δήλωσε, ότι το μάθημα της Πρακτικής Άσκησης τους βοήθησε πολύ ή πάρα πολύ να προετοιμαστούν επαγγελματικά, και το 16,3% πιστεύει, ότι τους βοήθησε επαρκώς. Οι απόφοιτοι που απάντησαν αρνητικά στην ερώτηση αυτή, ήταν μόνο το 14,6%.

Ακολουθεί ο συγκεντρωτικός πίνακας με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων της τρίτης συγκεντρωτικής μεταβλητής του ερωτηματολογίου (συνδρομή του προγράμματος σπουδών στον βαθμό ετοιμότητας).

Πίνακας 44: Συνδρομή του ΠΣ στο βαθμό ετοιμότητας

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		Μ.Ο.	Τ.Α.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	5	4,1%	10	8,1%	37	30,1%	47	38,2%	24	19,5%	3,61	1,02
ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟΥ	41	33,3%	43	35,0%	22	17,9%	12	9,8%	5	4,1%	2,16	1,12
ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	9	7,3%	15	12,2%	41	33,3%	40	32,5%	18	14,6%	3,35	1,10
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	8	6,5%	21	17,1%	40	32,5%	39	31,7%	15	12,2%	3,26	1,09
ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ	33	26,8%	52	42,3%	16	13,0%	15	12,2%	7	5,7%	2,28	1,15
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	13	10,6%	34	27,6%	47	38,2%	19	15,4%	10	8,1%	2,83	1,08
MARKETING	12	9,8%	27	22,0%	40	32,5%	26	21,1%	18	14,6%	3,09	1,19
BAR	6	4,9%	10	8,1%	26	21,1%	52	42,3%	29	23,6%	3,72	1,07
ΟΙΝΟΛΟΓΙΑ	7	5,7%	9	7,3%	33	26,8%	48	39,0%	26	21,1%	3,63	1,07
ΤΡΟΦΟΓΝΩΣΙΑ-ΕΔΕΣΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	7	5,7%	33	26,8%	41	33,3%	34	27,6%	8	6,5%	3,02	1,02

ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ	14	11,4%	39	31,7%	27	22,0%	28	22,8%	15	12,2%	2,93	1,22
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ Η/Υ	13	10,6%	14	11,4%	30	24,4%	47	38,2%	19	15,4%	3,37	1,19
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	45	36,6%	25	20,3%	22	17,9%	23	18,7%	8	6,5%	2,38	1,32
ΑΓΓΛΙΚΑ	5	4,1%	5	4,1%	14	11,4%	41	33,3%	58	47,2%	4,15	1,05
ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ	1	0,8%	5	4,1%	22	17,9%	44	35,8%	51	41,5%	4,13	0,90
ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	8	6,5%	10	8,1%	20	16,3%	50	40,7%	35	28,5%	3,76	1,15
Συνδρομή του ΠΣ στο βαθμό ετοιμότητας											3,23	0,76

Συμπεράσματα τρίτης μεταβλητής:

Η συνδρομή του προγράμματος σπουδών της ειδικότητας στο βαθμό ετοιμότητας των σπουδαστών ως εργαζόμενοι στο ξενοδοχειακό κλάδο, παρουσιάζει σχετική επάρκεια (Μ.Ο.=3,23, Τ.Α.=0,76). Παρατηρείται σημαντική συνδρομή των ξένων γλωσσών στην ετοιμότητα τους ως επαγγελματίες, αλλά και της πρακτικής άσκησης, του μαθήματος της Οργάνωσης και Λειτουργίας Ξενοδοχείων, του Bar και της Οινολογίας. Αντίθετα, ιδιαίτερα χαμηλός είναι ο βαθμός της συνδρομής των μαθημάτων της Οργάνωσης και Λειτουργίας Μαγειρείου, των Αρχών Οικονομικής και της Λογιστικής Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων.

δ) Περαιτέρω ζητήματα μελέτης

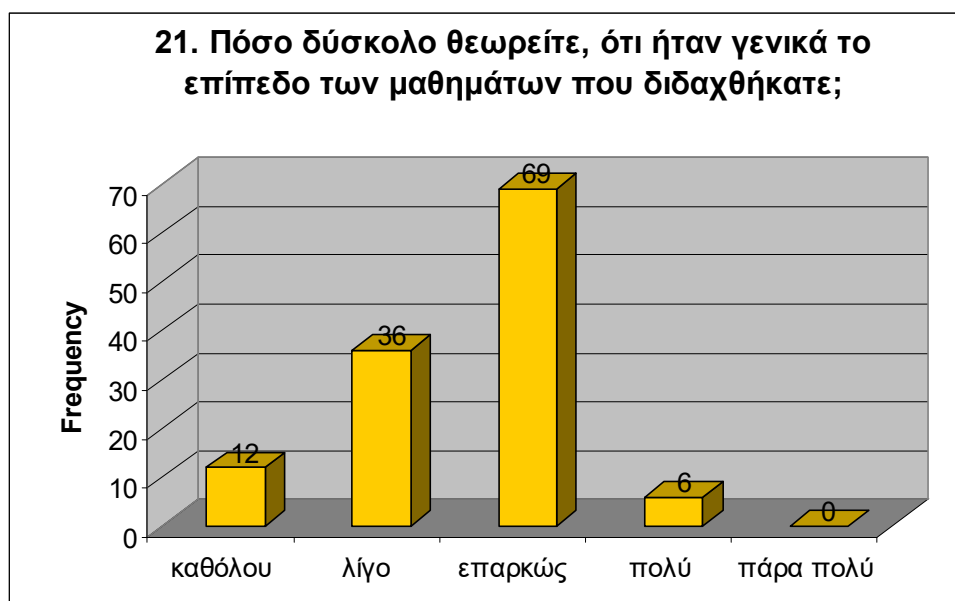
Η τελευταία ενότητα περιλαμβάνει τρία περαιτέρω ζητήματα μελέτης, προκειμένου να οδηγηθούμε σε επιπλέον συμπεράσματα. Η ενότητα αποτελείται από τρεις ανεξάρτητες ερωτήσεις.

Η πρώτη ερώτηση που τέθηκε στους συμμετέχοντες, ήταν πόσο δύσκολο θεωρούν ότι ήταν γενικά το επίπεδο των μαθημάτων που διδάχθηκαν.

Πίνακας 45: Απάντηση στην ερώτηση 21 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		Μ.Ο.	Τ.Α.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Πόσο δύσκολο θεωρείτε, ότι ήταν γενικά το επίπεδο των μαθημάτων που διδαχθήκατε;	12	9,8%	36	29,3%	69	56,1%	6	4,9%	0	0,0%	2,56	0,74

Διάγραμμα 41: Απάντηση στην ερώτηση 21 του ερωτηματολογίου

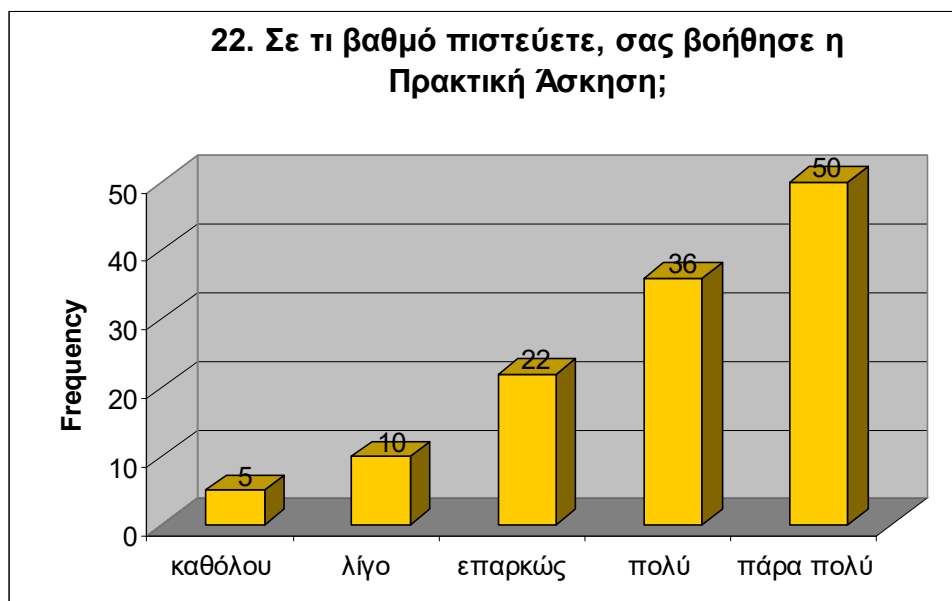
Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα και το συνοδευτικό διάγραμμα, διαπιστώνουμε ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (56,1%) θεωρεί το επίπεδο των μαθημάτων που διδάχθηκε μέτριο σε βαθμό δυσκολίας. Μόνο 4,9% θεωρεί το επίπεδο πολύ δύσκολο, ενώ ούτε ένας δε δήλωσε πάρα πολύ δύσκολο. Το 39,1% θεωρεί το επίπεδο καθόλου ή λίγο δύσκολο.

Η δεύτερη ερώτηση της ενότητας αφορούσε την Πρακτική Άσκηση των αποφοίτων, και ζητούσε από τους ερωτηθέντες να δηλώσουν, σε τι βαθμό πιστεύουν, ότι τους βοήθησε.

Πίνακας 46: Απάντηση στην ερώτηση 22 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Σε τι βαθμό πιστεύετε, σας βοήθησε η Πρακτική Άσκηση;	5	4,1%	10	8,1%	22	17,9%	36	29,3%	50	40,7%	3,94	1,13

Διάγραμμα 42: Απάντηση στην ερώτηση 22 του ερωτηματολογίου

Από τον παραπάνω πίνακα και το παραπάνω διάγραμμα φαίνεται, ότι ένα πολύ υψηλό ποσοστό (70,0%) δήλωσε, ότι η Πρακτική Άσκηση τους βοήθησε στην επαγγελματική τους πορεία. Μόνο το 12,2% απάντησε αρνητικά σ'αυτή την ερώτηση.

Η τελευταία ερώτηση που τέθηκε στους ερωτηθέντες, ήταν αν πιστεύουν, ότι θα ήταν καλύτερα προετοιμασμένοι για την έναρξη της επαγγελματικής τους πορείας, αν επέλεγαν να φοιτήσουν σε άλλον εκπαιδευτικό οργανισμό, απ'ότι σ'αυτόν, απ'τον οποίο αποφοίτησαν.

Πίνακας 47: Απάντηση στην ερώτηση 23 του ερωτηματολογίου

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Θεωρείτε, ότι θα ήσασταν καλύτερα προετοιμασμένοι για την έναρξη της επαγγελματικής σας πορείας, αν επιλέγατε να φοιτήσετε σε διαφορετικό εκπαιδευτικό οργανισμό από αυτόν που αποφοιτήσατε,	32	26,0%	19	15,4%	24	19,5%	27	22,0%	21	17,1%	2,89	1,45

Διάγραμμα 43: Απάντηση στην ερώτηση 23 του ερωτηματολογίου

Από τον παραπάνω πίνακα και το συνοδευτικό γράφημα, διαπιστώνουμε ότι οι απαντήσεις είναι ισομερώς κατανομημένες. Το μεγαλύτερο ποσοστό, 26,0%, απάντησε με αρνητικά, βλέπουμε όμως, ότι όλες οι υπόλοιπες απαντήσεις απέχουν με πολύ μικρή διαφορά. Συγκεκριμένα, το 15,4% απάντησε λίγο, το 19,5% επαρκώς, το 22,0% απάντησε πολύ, και το 17,1% πάρα πολύ.

Ακολουθεί ο συγκεντρωτικός πίνακας με τις απαντήσεις της επιπρόσθετης αυτής ενότητας του ερωτηματολογίου, που αφορά περαιτέρω ζητήματα μελέτης.

Πίνακας 48: Περεταίρω ζητήματα μελέτης

	Καθόλου		Λίγο		Επαρκώς		Πολύ		Πάρα πολύ		M.O.	T.A.
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Πόσο δύσκολο θεωρείτε, ότι ήταν γενικά το επίπεδο των μαθημάτων που διδαχθήκατε;	12	9,8%	36	29,3%	69	56,1%	6	4,9%	0	0,0%	2,56	0,74
Σε τι βαθμό πιστεύετε, σας βοήθησε η Πρακτική Άσκηση;	5	4,1%	10	8,1%	22	17,9%	36	29,3%	50	40,7%	3,94	1,13
Θεωρείτε, ότι θα ήσασταν καλύτερα προετοιμασμένοι για την έναρξη της επαγγελματικής σας πορείας, αν επιλέγατε να φοιτήσετε σε διαφορετικό εκπαιδευτικό οργανισμό από αυτόν που αποφοιτήσατε,	32	26,0%	19	15,4%	24	19,5%	27	22,0%	21	17,1%	2,89	1,45

Συμπεράσματα περαιτέρω ζητημάτων μελέτης:

Ολοκληρώνοντας την παράθεση των αποτελεσμάτων με τη χρήση εργαλείων της περιγραφικής στατιστικής, προκύπτει ότι το επίπεδο των διδασκόμενων μαθημάτων ήταν χαμηλής δυσκολίας (Μ.Ο.=2,56, Τ.Α.=0,74), ενώ μέτριος είναι ο βαθμός που οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι θα ήταν καλύτερα προετοιμασμένοι για την έναρξη της επαγγελματικής τους πορείας, αν επέλεγαν να φοιτήσουν σε διαφορετικό εκπαιδευτικό οργανισμό από αυτόν που αποφοιτήσαν (Μ.Ο.=2,89, Τ.Α.=1,45). Επιπρόσθετα, ιδιαίτερα υψηλός κρίνεται ο βαθμός συνδρομής της Πρακτικής Άσκησης στην ετοιμότητα τους, για την είσοδό τους στην αγορά εργασίας (Μ.Ο.=3,94, Τ.Α.=1,13).

6.4. Έλεγχος ερευνητικών ερωτημάτων και συσχετίσεων

Στη συνέχεια της μελέτης και με τη χρήση του συντελεστή r του Pearson εφαρμόζεται συσχέτιση της ικανοποίησης των αποφοίτων ΙΕΚ από τη μαθησιακή διαδικασία, της ικανοποίησης τους από το βαθμό ετοιμότητας για είσοδο στην αγορά εργασίας και της συνδρομής του προγράμματος σπουδών στο βαθμό ετοιμότητας τους.

Προκύπτει ότι η αυξημένη ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία, σηματοδοτεί τον αυξημένο βαθμό ετοιμότητας τους ($r=0,886$, $p<0,001$), ενώ επίσης, θετική και στατιστικά σημαντική είναι η συσχέτιση της ικανοποίησης από τη μαθησιακή διαδικασία, και της συνδρομής του προγράμματος σπουδών στο βαθμό ετοιμότητας ($r=0,665$, $p<0,001$). Παράλληλα, οι απόφοιτοι που παρουσιάζουν υψηλό βαθμό ικανοποίησης από το βαθμό ετοιμότητας τους, παράλληλα κρίνουν ως ικανοποιητική και τη συνδρομή του προγράμματος σπουδών σε αυτή ($r=0,681$, $p<0,001$).

Πίνακας 49: Μήτρα συσχετίσεων κατά Pearson

	Ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία	Ικανοποίηση από το βαθμό ετοιμότητας	Συνδρομή του ΠΣ στο βαθμό ετοιμότητας
Ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία	$r = 1$		
	$p = 0,000$		
Ικανοποίηση από το βαθμό ετοιμότητας	$r = 0,886$	1	
	$p = 0,000$		
Συνδρομή του ΠΣ στο βαθμό ετοιμότητας	$r = 0,665$	$0,681$	1
	$p = 0,000$	$0,000$	

1^{ος} έλεγχος: Σχέση μεταξύ των τριών μεταβλητών και του φύλου

Με τη χρήση του ελέγχου t για ανεξάρτητα δείγματα, διερευνάται η ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών στο μέσο όρο των βαθμολογιών της ικανοποίησης των αποφοίτων ΙΕΚ από τη μαθησιακή διαδικασία, της ικανοποίησης τους από το βαθμό ετοιμότητας για είσοδο στην αγορά εργασίας και της συνδρομής του προγράμματος σπουδών στο βαθμό ετοιμότητας τους, με βάση το φύλο τους. Ο συγκεκριμένος έλεγχος, χρησιμοποιείται λόγω του γεγονότος ότι η ανεξάρτητη μεταβλητή του φύλου είναι ονομαστική δύο κατηγοριών και οι εξαρτημένες μεταβλητές αριθμητικής κλίμακας (Dodge, 2008).

Όπως προκύπτει σε κάθε περίπτωση το παρατηρηθέν επίπεδο σημαντικότητας είναι σε όλες τις μεταβλητές ανώτερο του $\alpha=0,05$ και ως εκ τούτου, οι σχετικές μέσες βαθμολογίες δεν διαφοροποιούνται στατιστικά σημαντικά.

Πίνακας 50: Έλεγχοι t για ανεξάρτητα δείγματα με βάση το φύλο

	Φύλο				t	B.E.	p
	Άνδρας		Γυναίκα				
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.			
Ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία	3,34	0,65	3,40	0,88	-0,429	121	0,669
Ικανοποίηση από το βαθμό ετοιμότητας	3,06	0,66	3,04	0,96	0,182	121	0,856
Συνδρομή του ΠΣ στο βαθμό ετοιμότητας	3,11	0,66	3,32	0,82	-1,574	121	0,118

2^{ος} έλεγχος: Σχέση μεταξύ των τριών μεταβλητών και της ηλικίας

Παράλληλα, μέσω των σχετικών ελέγχων Ανάλυσης Διακύμανσης Μονής Κατεύθυνσης, ο οποίος χρησιμοποιείται λόγω του γεγονότος ότι η ανεξάρτητη μεταβλητή της ηλικίας είναι ονομαστική περισσότερων των δύο κατηγοριών και οι εξαρτημένες μεταβλητές αριθμητικής κλίμακας (Dodge, 2008), παρατηρείται ότι, οι απόφοιτοι ηλικίας άνω των 41 ετών και σε δεύτερο βαθμό εκείνοι που είναι μεταξύ 31 και 35 ετών, παρουσιάζουν υψηλότερο βαθμό ικανοποίησης από τη μαθησιακή διαδικασία, με τους ερωτηθέντες ηλικίας 36 έως 40 ετών να παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαμηλό ($p=0,049$). Παράλληλα, οι απόφοιτοι ηλικίας άνω των 41 ετών είναι σε σημαντικό βαθμό περισσότερο ικανοποιημένοι από το βαθμό ετοιμότητας

τους και εκείνοι που είναι 36 έως 40 ετών παρουσιάζουν πολύ χαμηλό βαθμό ικανοποίησης ($p=0,026$).

Πίνακας 51: Έλεγχοι ANOVA με βάση την ηλικία

	Ηλικία								F	B.E.	p
	21-30		31-35		36-40		>41				
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.			
Ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία	3,37	0,79	3,53	0,62	2,24	0,32	3,64	0,75	2,689	122	0,049
Ικανοποίηση από το βαθμό ετοιμότητας	3,05	0,84	3,09	0,73	1,75	0,25	3,48	0,75	3,188	122	0,026
Συνδρομή του ΠΣ στο βαθμό ετοιμότητας	3,20	0,76	3,24	0,67	2,85	1,10	3,72	0,80	1,282	122	0,284

3^{ος} έλεγχος: Σχέση μεταξύ των τριών μεταβλητών και του επιπέδου εκπαίδευσης

Εν συνεχεία, εξετάζεται η σχέση της ικανοποίησης των αποφοίτων ΙΕΚ από τη μαθησιακή διαδικασία, της ικανοποίησης τους από το βαθμό ετοιμότητας για είσοδο στην αγορά εργασίας και της συνδρομής του προγράμματος σπουδών στο βαθμό ετοιμότητας τους, με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης τους.

Προκύπτει, ότι βάσει του σχετικού ελέγχου ANOVA, ο οποίος χρησιμοποιείται λόγω του γεγονότος ότι η ανεξάρτητη μεταβλητή του επιπέδου εκπαίδευσης είναι ονομαστική περισσότερων των δύο κατηγοριών και οι εξαρτημένες μεταβλητές αριθμητικής κλίμακας (Dodge, 2008), δεν παρουσιάζονται στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις σε καμία περίπτωση ($p>0,05$).

Πίνακας 52: Έλεγχοι ANOVA με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης

	Επίπεδο εκπαίδευσης								F	B.E.	p
	Απόφοιτος ΙΕΚ		Απόφοιτος ΤΕΙ		Απόφοιτος ΑΕΙ		Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου				
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.			
Ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία	3,39	0,79	3,32	0,82	3,44	0,71	2,59	0,58	0,697	122	0,556
Ικανοποίηση από το βαθμό ετοιμότητας	3,07	0,83	3,00	0,82	3,08	0,81	2,00	1,41	1,066	122	0,366
Συνδρομή του ΠΣ στο βαθμό ετοιμότητας	3,24	0,75	3,16	0,70	3,43	0,55	2,28	1,64	1,200	122	0,313

4^{ος} έλεγχος: Σχέση μεταξύ των τριών μεταβλητών και του φορέα αποφοίτησης

Ο t για ανεξάρτητα δείγματα, ο οποίος χρησιμοποιείται λόγω του γεγονότος ότι η ανεξάρτητη μεταβλητή του φορέα σπουδών είναι ονομαστική δύο κατηγοριών και οι εξαρτημένες μεταβλητές αριθμητικής κλίμακας (Dodge, 2008), εξετάζει τη σχέση της ικανοποίησης των αποφοίτων ΙΕΚ από τη μαθησιακή διαδικασία, της

ικανοποίησης τους από το βαθμό ετοιμότητας για είσοδο στην αγορά εργασίας και της συνδρομής του προγράμματος σπουδών στο βαθμό ετοιμότητας τους, με βάση τον φορέα από τον οποίο αποφοίτησαν, αν δηλαδή πρόκειται για δημόσιο ή ιδιωτικό ΙΕΚ.

Σύμφωνα με τον έλεγχο, παρατηρείται ότι οι απόφοιτοι ιδιωτικών ΙΕΚ, παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικά υψηλότερη ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία σε σχέση με τους απόφοιτους δημοσίων ΙΕΚ ($p < 0,001$), ενώ επίσης υψηλότερος είναι ο σχετικός βαθμός ετοιμότητας που σημειώνουν ($p = 0,016$) και αξιολογηθείσα από μέρος τους συνδρομή του προγράμματος σπουδών σε αυτόν ($p = 0,031$).

Πίνακας 53: Έλεγχοι t για ανεξάρτητα δείγματα με βάση τον φορέα αποφοίτησης

	Αποφοίτηση από την ειδικότητα				t	B.E.	p
	Δ.Ι.Ε.Κ.		Ι.Ι.Ε.Κ.				
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.			
Ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία	3,10	0,64	3,68	0,82	-4,408	121	0,000
Ικανοποίηση από το βαθμό ετοιμότητας	2,87	0,69	3,24	0,95	-2,453	121	0,016
Συνδρομή του ΠΣ στο βαθμό ετοιμότητας	3,09	0,75	3,38	0,74	-2,184	121	0,031

5^{ος} έλεγχος: Σχέση μεταξύ των τριών μεταβλητών και του χρόνου προϋπηρεσίας

Τέλος, ελέγχεται η σχέση της ικανοποίησης των αποφοίτων ΙΕΚ από τη μαθησιακή διαδικασία, της ικανοποίησης τους από το βαθμό ετοιμότητας για είσοδο στην αγορά εργασίας και της συνδρομής του προγράμματος σπουδών στο βαθμό ετοιμότητας τους, με βάση τα έτη προϋπηρεσίας που έχουν. Χρησιμοποιείται έλεγχος ANOVA λόγω του γεγονότος ότι η ανεξάρτητη μεταβλητή των ετών προϋπηρεσίας είναι ονομαστική περισσότερων των δύο κατηγοριών και οι εξαρτημένες μεταβλητές αριθμητικής κλίμακας (Dodge, 2008).

Σύμφωνα με τον έλεγχο, παρατηρείται ότι οι ερωτηθέντες που εργάζονται 6 έως 9 έτη σε ξενοδοχεία παρουσιάζουν σημαντικά υψηλότερο βαθμό ικανοποίησης από την ετοιμότητα τους για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας ($p = 0,013$), ιδιαίτερα σε σχέση με εκείνους που εργάζονται στον κλάδο περισσότερα από 10 έτη και σε δεύτερο βαθμό σε σχέση με εκείνους που εργάζονται σε αυτόν λιγότερα από 5 έτη.

Πίνακας 54: Έλεγχοι ANOVA με βάση τα έτη προϋπηρεσίας

	Χρόνια προϋπηρεσίας σε ξενοδοχείο								F	B.E.	p
	1-2		3-5		6-9		>10				
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.			
Ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία	3,35	0,84	3,38	0,74	3,73	0,51	2,87	0,70	1,908	122	0,132
Ικανοποίηση από το βαθμό ετοιμότητας	3,07	0,93	3,00	0,72	3,53	0,54	2,27	0,60	3,735	122	0,013
Συνδρομή του ΠΣ στο βαθμό ετοιμότητας	3,26	0,83	3,11	0,64	3,51	0,62	3,13	0,96	1,000	122	0,395

Κεφάλαιο 7^ο: ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την ανάλυση του οδηγού σπουδών της ειδικότητας των «Τεχνικών Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας», που παραθέσαμε παραπάνω (βλ. κεφ. 4), διαπιστώνουμε ότι πληρεί τα κριτήρια ενός οδηγού σπουδών, όπως τον ορίζει ο Harden (2001). Αυτό όμως δεν είναι αρκετό, ώστε να ισχυριστούμε, ότι ο οδηγός σπουδών πετυχαίνει τον στόχο του. Ότι δηλαδή η επιλογή των μαθημάτων και της ύλης έχουν γίνει με τα σωστά κριτήρια, προκειμένου ο σπουδαστής να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει τις γνώσεις και δεξιότητες που θα αποκομίσει, κατά την έναρξη της εργαστηριακής του δραστηριότητας ως επαγγελματίας;

Κατόπιν της παραπάνω έρευνας και στατιστικής ανάλυσης που διεξήχθη με βάση τα ερωτηματολόγια που διανεμήθηκαν, προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα:

Ως προς το πρώτο ερευνητικό μας ερώτημα, στον βαθμό που νιώθουν οι απόφοιτοι ικανοποιημένοι από τη μαθησιακή διαδικασία, το αποτέλεσμα έδειξε ότι ο βαθμός ικανοποίησής του είναι αρκετά υψηλός. Πιο συγκεκριμένα, βλέπουμε ότι ιδιαίτερα σημαντική θεωρούν τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, οι οποίες σύμφωνα με τον οδηγό σπουδών τους, διδάσκονται και στα τέσσερα εξάμηνα. Επιπλέον, θεωρούν ότι οι εκπαιδευτές τους παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο κατά τη μαθησιακή τους διαδικασία, μια και οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες κρίνουν, ότι είναι οι κατάλληλοι για να τους διδάξουν τα εκάστοτε μαθήματα. Επίσης, είναι πολύ ικανοποιημένοι με τον αριθμό των μαθημάτων που διδάσκονται κατά τα τέσσερα εξάμηνα, χωρίς να θεωρούν ότι υπάρχουν ελλείψεις σε μαθήματα ή ότι διδάσκονται περιττά μαθήματα. Τέλος, όσον αφορά την ύλη των μαθημάτων που διδάσκονται, την αξιολογούν επίσης ως κατάλληλη για το αντικείμενό τους. Αρνητικές είναι οι απόψεις των αποφοίτων όσον αφορά τα εργαστηριακά τους μαθήματα. Θεωρούν, ότι δε διδάσκονται αρκετά εργαστηριακά μαθήματα, που θα τους βοηθούσαν περισσότερο πάνω στο αντικείμενο της εργασίας τους. Επίσης, απογοητευμένοι δηλώνουν οι περισσότεροι από τη διαμόρφωση και τον εξοπλισμό των εργαστηρίων των εκπαιδευτικών οργανισμών, στους οποίους φοίτησαν. Περίμεναν να συναντήσουν καλύτερες εγκαταστάσεις με πλούσιο εξοπλισμό, δυστυχώς όμως οι προσδοκίες τους διαψεύστηκαν.

Το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα που θέσαμε, ήταν σε τι βαθμό συμβάλλει το πρόγραμμα σπουδών στην απόκτηση γνώσεων και την προετοιμασία των σπουδαστών ως επαγγελματίες του κλάδου. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν, μας έδειξαν ότι ο βαθμός ικανοποίησης των αποφοίτων ως προς την ετοιμότητα, που τους διακρίνει μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους, δεν ήταν ιδιαίτερα υψηλός, αλλά χαρακτηρίζεται μάλλον ως επαρκής. Θεωρούν ως μεγάλο μειονέκτημα το γεγονός, ότι δεν έχουν συχνή επαφή και γνωριμία με το προσωπικό, αλλά και τις εγκαταστάσεις ξενοδοχείων. Η διαπίστωση αυτή φέρνει στην επιφάνεια το μεγάλο κενό που υπάρχει μεταξύ τουριστικής εκπαίδευσης και πραγματικών αναγκών της τουριστικής βιομηχανίας, το οποίο όπως είδαμε, αναφέρουν αμέτρητοι συγγραφείς στη διεθνή βιβλιογραφία (Jugmoohan, 2010; Zehrer & Mössenlechner, 2009; Wang et al., 2010; Cecil & Krohn, 2012 κ.α.). Επιπλέον, δυσαρεστημένοι δηλώνουν οι απόφοιτοι από το γεγονός, ότι οι σπουδές τους δεν τους πρόσφεραν ικανοποιητικές γνώσεις σε πρακτικό επίπεδο. Ικανοποιημένοι δηλώνουν αντίθετα, από τις θεωρητικές γνώσεις που αποκόμισαν, τόσο σε ποσότητα όσο και σε ποιότητα, και τέλος, βλέπουμε ότι ως θετικό κρίνουν και το γεγονός, ότι οι σπουδές τους διαρκούν δύο χρόνια. Θεωρούν, ότι το διάστημα αυτό είναι αρκετό, προκειμένου να προετοιμαστούν κατάλληλα, προκειμένου να ξεκινήσουν τη δική τους επαγγελματική σταδιοδρομία.

Από την ανάλυση που πραγματοποιήσαμε για όλα τα μαθήματα του οδηγού σπουδών, και κατά πόσο αυτά συμβάλλουν στην ετοιμότητά τους ως επαγγελματίες, προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα. Πάρα πολύ υψηλή κρίνουν οι απόφοιτοι τη συμβολή των μαθημάτων και των δύο ξένων γλωσσών, που διδάσκονται (Αγγλικά και Γερμανικά). Ακολουθεί το μάθημα της Πρακτικής Άσκησης και το μάθημα της Οργάνωσης, Λειτουργίας Ξενοδοχείων, που αφορά γενικότερα τη λειτουργία των τμημάτων του ξενοδοχείου, την υποδοχή κλπ. Τα μαθήματα που οι απόφοιτοι κρίνουν ως τα λιγότερο σημαντικά ως προς την προετοιμασία τους είναι η Λογιστική, η Διοίκηση Επιχειρήσεων, το Marketing, το Μαγειρείο, η Υγιεινή και το μάθημα Τροφογνωσία-Εδεσματολόγιο. Η στατιστική ανάλυση μας έδειξε, ότι η συνολική συμβολή των μαθημάτων του οδηγού σπουδών στην ετοιμότητα των σπουδαστών με βάση τις απαντήσεις των ερωτηθέντων δεν κρίνεται ως υψηλή, αλλά τη διακρίνει σχετική επάρκεια.

Εδώ πρέπει να αναφέρουμε μία ακόμα διαπίστωση, στην οποία προβήκαμε. Παρατηρήσαμε λοιπόν, ότι ερωτηθέντες που τους χαρακτηρίζει υψηλός βαθμός ικανοποίησης από τη μαθησιακή διαδικασία, διαθέτουν επίσης υψηλό βαθμό ικανοποίησης επαγγελματικής ετοιμότητας, καθώς και υψηλό βαθμό ικανοποίησης από τη συνδρομή του οδηγού σπουδών στον βαθμό ετοιμότητας. Αντίστοιχα, όσοι διαθέτουν υψηλό βαθμό ικανοποίησης από τον βαθμό ετοιμότητας, βλέπουμε ότι κρίνουν ως ικανοποιητική και τη συνδρομή του οδηγού σπουδών σ' αυτήν.

Το επόμενο ερευνητικό μας ερώτημα είχε να κάνει με τις αντιλήψεις των αποφοίτων ως προς την ικανοποίησή τους από τη μαθησιακή διαδικασία σε σχέση με το φύλο τους, την ηλικία τους, και τον φορέα αποφοίτησής τους (δημόσιος ή ιδιωτικός). Η στατιστική ανάλυση μας έδειξε, ότι δεν υπάρχει καμία διαφοροποίηση στις αντιλήψεις των αποφοίτων ως προς το φύλο. Όσον αφορά την ηλικία όμως, συναντάμε μία περίεργη διαφοροποίηση. Συγκεκριμένα, βλέπουμε ότι απόφοιτοι μεγαλύτερης ηλικίας, δηλαδή πάνω από 42 χρονών, δηλώνουν μεγαλύτερη ικανοποίηση από τη μαθησιακή διαδικασία. Ακολουθούν οι απόφοιτοι ηλικίας μεταξύ 31-35 χρονών, ενώ ιδιαίτερα χαμηλή ικανοποίηση παρουσιάζουν οι απόφοιτοι της ηλικιακής ομάδας 36-40. Μία πιθανή ερμηνεία για την ικανοποίηση των μεγαλύτερων σε ηλικία αποφοίτων, θα ήταν ίσως το γεγονός, ότι ενδεχομένως για τους περισσότερους να έχουν περάσει πολλά χρόνια από τότε που ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους, και υπήρχαν διαφοροποιήσεις στη μαθησιακή διαδικασία τα χρόνια που σπούδαζαν εκείνοι, σε σχέση με το παρόν. Άλλη πιθανή ερμηνεία θα ήταν, ότι λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος που πέρασε από τότε που ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους, ίσως να μη θυμούνται πολύ καλά τα μαθήματα και τις υπόλοιπες συνθήκες της τότε μαθησιακής διαδικασίας. Ως προς τον φορέα αποφοίτησης τέλος, από την ανάλυση που κάναμε, διαπιστώνουμε ότι απόφοιτοι από ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς οργανισμούς δηλώνουν σημαντικά υψηλότερο βαθμό ικανοποίησης απ' ό,τι οι συνάδελφοί τους που αποφοίτησαν από δημόσιους φορείς. Η διαφοροποίηση αυτή ερμηνεύεται από το γεγονός, ότι όσον αφορά τις τουριστικές ειδικότητες, στα ιδιωτικά ΙΕΚ υπάρχουν σημαντικά καλύτερες εγκαταστάσεις και εργαστήρια απ' ό,τι στα δημόσια, στα οποία συχνά είναι ανύπαρκτα. Ως εκ τούτου και ο εξοπλισμός των ιδιωτικών ΙΕΚ είναι πολύ καλύτερος και διαθέσιμος, ενώ συχνά βλέπουμε στα δημόσια ΙΕΚ να εξαρτώνται από

επαγγελματικούς χώρους εστίασης, όπου ζητάνε να τους φιλοξενήσουν για κάποια μαθήματα, ή αν είναι τυχεροί και για όλο το εξάμηνο, προκειμένου να πραγματοποιήσουν το εργαστηριακό τους μάθημα. Επίσης, το εκπαιδευτικό προσωπικό στα ιδιωτικά ΙΕΚ υπόκειται σε συνεχή έλεγχο και αξιολόγηση, και καλείται να ανταποκριθεί σε πολλές περισσότερες απαιτήσεις απ'ότι στα δημόσια, στα οποία οι εκπαιδευτές αποκτούν την αίσθηση της «χαλαρότητας». Κατ'επέκταση και το μάθημα στα δημόσια ΙΕΚ γίνεται συνήθως σε πιο «ανέμελους» ρυθμούς. Τέλος, στα ιδιωτικά ΙΕΚ παρατηρείται ότι υπάρχει καλύτερη οργάνωση και ενημέρωση των σπουδαστών, σε σχέση με τα δημόσια. Όλα τα παραπάνω ενδεχομένως να συμβάλουν στην ενίσχυση της άποψης, ότι τα ιδιωτικά ΙΕΚ παρέχουν μία καλύτερη μαθησιακή διαδικασία.

Εκτός από τα τρία αυτά βασικά δημογραφικά χαρακτηριστικά, αναλύσαμε και τα άλλα δύο του ερωτηματολογίου, δηλαδή το επίπεδο εκπαίδευσης και τα έτη προϋπηρεσίας. Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης δεν παρατηρήθηκε καμία στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση του βαθμού ικανοποίησης από τη μαθησιακή διαδικασία. Ως προς τα έτη προϋπηρεσίας όμως, παρατηρούμε και πάλι μία περίεργη διαφοροποίηση. Συγκεκριμένα, βλέπουμε ότι απόφοιτοι με 6 έως 9 έτη προϋπηρεσίας παρουσιάζουν υψηλότερο βαθμό ικανοποίησης. Ακολουθούν αυτοί με λιγότερο από 5 έτη προϋπηρεσίας, ενώ αυτοί με την μεγαλύτερη προϋπηρεσία, δηλαδή πάνω από 10 χρόνια, δηλώνουν τον χαμηλότερο βαθμό ικανοποίησης. Μία πιθανή ερμηνεία για τον χαμηλό βαθμό ικανοποίησης θα ήταν, ότι καθώς οι επαγγελματίες αποκτούν όλο και μεγαλύτερη εμπειρία, τόσο περισσότερο διαπιστώνουν την αναντιστοιχία που υπάρχει μεταξύ εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας (Jugmohan, 2010; Zehrer & Mössenlechner, 2009; Wang et al., 2010; Cecil & Krohn, 2012 κ.α.), και επομένως συνειδητοποιούν, ότι οι σπουδές τους υπήρξαν ανεπαρκείς.

Το τελευταίο μας ερευνητικό ερώτημα επιχειρεί να διερευνήσει τους συσχετισμούς ανάμεσα στον βαθμό συμβολής του οδηγού σπουδών και των δημογραφικών χαρακτηριστικών φύλο, ηλικία και φορέας αποφοίτησης. Και σ'αυτόν τον έλεγχο που πραγματοποιήθηκε ως προς το φύλο, δε σημειώθηκε στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση. Στον έλεγχο που έγινε όσον αφορά την ηλικία όμως, προέκυψε η διαπίστωση, ότι και εδώ οι μεγαλύτεροι σε ηλικία

απόφοιτοι, αυτοί δηλαδή που είναι πάνω από 41 χρονών, είναι σε σημαντικό βαθμό περισσότερο ικανοποιημένοι ως προς τον βαθμό ετοιμότητας των σπουδών τους για την είσοδό τους στον επαγγελματικό βίο, ενώ τον πιο χαμηλό βαθμό ικανοποίησης παρουσίασε η ηλικιακή ομάδα μεταξύ 36 και 40. Παρατηρούμε και πάλι μία περίεργη διαφοροποίηση, όπου είναι δύσκολο να δοθεί ερμηνεία. Ίσως μία πιο ενδελεχής μελέτη που να ερευνά τα αίτια των διαφοροποιήσεων αυτών, να μπορούσε να ρίξει φως στο φαινόμενο αυτό. Όσον αφορά τον φορέα αποφοίτησης τέλος, και εδώ παρατηρούμε σημαντικά υψηλότερο βαθμό ετοιμότητας σε άτομα που αποφοίτησαν από ιδιωτικά ΙΕΚ. Η αιτία της αποτύπωσης αυτής της αντίληψης είναι η ίδια με αυτή που αφορά τον επίσης υψηλότερο βαθμό ικανοποίησης από τη μαθησιακή διαδικασία σε αποφοίτους ιδιωτικών ΙΕΚ. Οι καλύτερες εγκαταστάσεις, πιο αυστηροί και καταρτισμένοι εκπαιδευτές και το πιο «αυστηρό» μάθημα στα ιδιωτικά ΙΕΚ εξηγούν ενδεχομένως τις αντιλήψεις αυτές.

Ρίχνοντας μια σύντομη ματιά και στα άλλα δύο δημογραφικά χαρακτηριστικά, βλέπουμε ότι ο βαθμός ετοιμότητας δε διαφοροποιείται ούτε και εδώ από το επίπεδο εκπαίδευσης των ερωτηθέντων. Ως προς τα έτη προϋπηρεσίας όμως, βλέπουμε ακριβώς τις ίδιες διαφοροποιήσεις με αυτές που συναντήσαμε στη μαθησιακή διαδικασία. Δηλαδή και εδώ άτομα με προϋπηρεσία μεταξύ 6 και 9 ετών παρουσιάζουν τον μεγαλύτερο βαθμό ικανοποίησης, ακολουθούν τα άτομα με λιγότερο από 5 έτη προϋπηρεσίας, και τον χαμηλότερο βαθμό παρουσιάζουν οι απόφοιτοι που έχουν πάνω από 10 χρόνια προϋπηρεσίας.

Επιπλέον, η πιο εξειδικευμένη ανάλυση των μαθημάτων του οδηγού σπουδών που κάναμε, έδειξε σημαντικές στατιστικά διαφοροποιήσεις στον φορέα αποφοίτησης, όπου και εδώ φάνηκε ότι απόφοιτοι των ιδιωτικών ΙΕΚ παρουσιάζουν μεγαλύτερο βαθμό ικανοποίησης από τη συνδρομή του οδηγού σπουδών στον βαθμό ετοιμότητάς τους.

Συνοψίζοντας, βλέπουμε ότι από την έρευνά μας προκύπτει, ότι οι απόφοιτοι δηλώνουν αρκετά ικανοποιημένοι από τη μαθησιακή διαδικασία, όχι όμως από τον βαθμό ετοιμότητας που προκύπτει απ'αυτήν. Χαμηλή είναι και η ικανοποίησή τους από τη συνδρομή των μαθημάτων του οδηγού σπουδών στην ετοιμότητά τους για την ένταξή τους στον χώρο εργασίας.

Επομένως, η απάντηση στην ερώτηση, αν ο οδηγός σπουδών επιτυγχάνει τον σκοπό του, είναι ότι τον πετυχαίνει σε μέτριο βαθμό. Η πιο πιθανή αιτία για τον λόγο αυτό, είναι όπως ήδη αναφέραμε η αναντιστοιχία μεταξύ εκπαίδευσης και αναγκών της τουριστικής αγοράς. Σ'αυτήν παραπέμπουν εξάλλου και οι δηλώσεις των αποφοίτων σχετικά με την ελλιπή επαφή με τις εγκαταστάσεις και τους επαγγελματίες του ξενοδοχειακού κλάδου, όπως και η μέτρια ικανοποίηση από τα μαθήματα που διδάσκονται. Αμέτρητοι συγγραφείς που μίλησαν εκτεταμένα για το πρόβλημα, έχουν καταθέσει και προτάσεις επίλυσής του, όπως η ανάπτυξη κατάλληλων δεξιοτήτων και ικανοτήτων (Zehrer & Mössenlechner, 2009), καλύτερη επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών οργανισμών και επαγγελματιών του τουρισμού (Wang et al., 2010), αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευομένων, καθηγητών, πανεπιστημιακών και επαγγελματιών του τουρισμού (Milman, 2001; Felisitas & Clotildah, 2012), οδηγό σπουδών που θα βασίζεται σε ικανότητες (Cecil & Krohn, 2012) κ.α. Ειδικότερα για τη συνεργασία τουριστικής εκπαίδευσης και τουριστικής βιομηχανίας, οι Wang et al. (2010) διατυπώνουν τρεις πολύ εύστοχες προτάσεις:

- α. Ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ εκπαίδευσης και βιομηχανίας μέσω της δημιουργίας ενός συμβουλευτικού φόρουμ, μέλη του οποίου μπορούν να είναι εκπρόσωποι τουριστικών ενώσεων κύρους ή σχετικών φορέων και ιδρυμάτων.
- β. Ανάπτυξη ενός επαγγελματικού προγράμματος ανταλλαγών, που θα επιτρέπει στους φορείς της εκπαίδευσης (εκπαιδευτές, καθηγητές κλπ) να αποκτήσουν εμπειρία στην τουριστική βιομηχανία, και ταυτόχρονα θα επιτρέπει σε επαγγελματίες να εργαστούν μέσα στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς ως καθηγητές ή εισηγητές.
- γ. Ανάπτυξη διαδικασιών ανάπτυξης οδηγών σπουδών, που θα ενσωματώνουν τη συμβουλευτική, προκειμένου να ενημερώνουν και να καθοδηγούν τη διαδικασία.

Θα ήταν καλό λοιπόν, η αρμόδια υπηρεσία (Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν.) να μελετήσει όλες αυτές τις προτάσεις, και να υιοθετήσει ενδεχομένως τις πλέον κατάλληλες για τα πλαίσια εκπαίδευσης του ελληνικού χώρου.

Επιπλέον, μία πολύ σημαντική παράλειψη είναι αυτή της ανανέωσης και επικαιροποίησης των οδηγών σπουδών, στην οποία αναφερθήκαμε στο θεωρητικό μέρος, και η οποία δυστυχώς χαρακτηρίζει την Ελλάδα. Ο οδηγός σπουδών της

ειδικότητας συντάχθηκε το 1992. Έκτοτε έγινε μία επανέκδοση το 2017, κατά την οποία άλλαξε μεν η μορφοποίηση του οδηγού, όσον αφορά τα μαθήματα όμως και το περιεχόμενο όλου του οδηγού δεν έχει γίνει καμία αλλαγή, γεγονός ανεπίτρεπτο, μια και οι οδηγοί σπουδών πρέπει, όπως είδαμε, συνεχώς να επανεξετάζονται και να αξιολογούνται (Harden 2001), και να είναι σε θέση να ενσωματώνουν περιεχόμενα που μεταβάλλονται συνεχώς (Cooper, 2002).

Η χαρτογράφηση, για την οποία κάναμε λόγο (Al-Eyd et al., 2018) και είδαμε πόσο σημαντικό ρόλο παίζει, αγνοείται επίσης από τη Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν. Παρόμοια δεν αξιοποιούνται τόσο άλλοι παράγοντες που είδαμε στο πρώτο μέρος της εργασίας, και που θα μπορούσαν να βοηθήσουν σε έναν ιδιαίτερα επωφελή σχεδιασμό ενός οδηγού σπουδών. Ένας απ'αυτούς είναι η συνεργασία μεταξύ διαφόρων τμημάτων (Rawle et al., 2017), που οδηγεί σε μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ των επιπέδων των μαθημάτων, στην ανανέωση τους, στην αποφυγή επαναλήψεων περιεχομένων μαθημάτων κλπ. Επίσης, βλέπουμε ότι δεν συμπεριλαμβάνονται όροι που θα'πρεπε οπωσδήποτε να ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό του οδηγού σπουδών, όπως η βιωσιμότητα (Boley, 2011; Boyle et al., 2014; Sharpley, 2014), και η παγκοσμιοποίηση (Smith & Cooper, 2000), στις οποίες αναφερθήκαμε.

Μελετώντας τη βιβλιογραφία, διαπιστώνουμε ότι και τα μαθήματα που έχουν επιλεγεί στον οδηγό σπουδών της ειδικότητας, παρουσιάζουν ελλείψεις. Απουσιάζουν για παράδειγμα μαθήματα όπως η εξυπηρέτηση πελατών και οι πωλήσεις (Renfors et al., 2020), οι ερευνητικές δεξιότητες (Wang et al., 2010), οι γραπτές δεξιότητες επικοινωνίας, η ηθική και κοινωνική ευθύνη, η επιχειρηματικότητα και καινοτομία (Koh, 1995), ή οι ανθρωπιστικές επιστήμες που προτείνει ο Tribe (1997). Επιπλέον, δεν μπορούμε να ισχυριστούμε, ότι ο οδηγός σπουδών διαθέτει την σύνδεση και με την κοινωνία, για την σπουδαιότητα της οποίας μιλήσαμε στο θεωρητικό μέρος (Wattanacharoensil, 2014).

Εν κατακλείδι, διαπιστώνουμε ότι οι απόψεις των αποφοίτων, όπως μας τις κατέθεσαν στο ερωτηματολόγιο, επιβεβαιώνουν την ανεπάρκεια του υφιστάμενου οδηγού σπουδών της ειδικότητας «*Τεχνικών Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας*», την οποία μπορούσαμε να αντιληφθούμε αρχικά βάσει της βιβλιογραφίας. Ο βαθμός ικανοποίησης δεν είναι βέβαια σημαντικά χαμηλός, αλλά ούτε και σημαντικά υψηλός. Αυτό μας δείχνει, ότι ο οδηγός μάλλον δεν καταφέρνει

να αποφύγει τη διαμόρφωση επαγγελματιών με περιορισμένες προοπτικές της τουριστικής βιομηχανίας.

7.1. Περιορισμοί της Έρευνας

Σημαντικός περιορισμός της παρούσας έρευνας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ο μικρός αριθμός του δείγματος, ο οποίος προφανώς δεν μπορεί να σημαίνει απόλυτη αποδοχή και γενίκευση των αποτελεσμάτων. Δυστυχώς παρατηρήθηκε σημαντική έλλειψη ανταπόκρισης των αποφοίτων.

Άλλη αδυναμία θα μπορούσε να θεωρηθεί το ιδιαίτερα μεγάλο ποσοστό συμμετεχόντων που ανήκουν σε πολύ μικρή ηλικιακή ομάδα (97 άτομα), σε αντίθεση με τους μεγαλύτερους (>36), που ήταν μόνο δέκα άτομα. Κατ'επέκταση το δείγμα δεν ήταν αντιπροσωπευτικό για όλες τις ηλικιακές ομάδες.

Τέλος, υπάρχει η πιθανότητα σε σχετικά σημεία του ερωτηματολογίου να συγχέουν οι ερωτηθέντες την εξάμηνη Πρακτική Άσκηση με το μάθημα «Πρακτική Άσκηση» που διδάσκεται στο Δ' εξάμηνο των σπουδών τους. Παρατηρήθηκε, ότι ίσως δε διευκρινίστηκε με κατάλληλο τρόπο.

7.2. Εκπαιδευτικές Εφαρμογές

Η παρούσα έρευνα ευελπιστούμε, ότι θα μπορούσε να καταστεί ιδιαίτερα χρήσιμη τόσο στη Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν., που είναι ο αρμόδιος φορέας για την σύνταξη των οδηγιών σπουδών των ΙΕΚ, όσο και για τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς, και τους ίδιους τους εκπαιδευτές.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφέρουμε και μία σημαντική εξέλιξη, που προέκυψε λίγο πριν την κατάθεση της παρούσας εργασίας. Με απόφαση, που υπέγραψε πριν λίγες μέρες ο Γενικός Γραμματέας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Δια Βίου Μάθησης και Νεολαίας, η οποία καθορίζει τις ειδικότητες που θα παρέχουν τα ΙΕΚ κατά το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023, ο τίτλος της ειδικότητας από «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας (Υπηρεσία Υποδοχής – Υπηρεσία Ορόφων – Εμπορευματογνωσία)», μετονομάζεται σε «Στέλεχος Μονάδων Φιλοξενίας» (Απόφαση Κ5/63547/2022). Αν και μέχρι και την ημέρα κατάθεσης της παρούσας εργασίας, δεν έχει υπάρξει καμία επίσημη ανακοίνωση σχετικά με επικείμενη ανανέωση ή επικαιροποίηση του υπάρχοντος

οδηγού σπουδών της ειδικότητας, ίσως αυτή θα ήταν η κατάλληλη ευκαιρία για την Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν. να λάβει υπόψη της τις αντιλήψεις των αποφοίτων, όπως αυτές καταγράφονται στην παρούσα έρευνα, και σε συνδυασμό με τις αναφορές στη διεθνή βιβλιογραφία σχετικά με τους οδηγούς σπουδών των τουριστικών επαγγελματιών, να προβεί σε μία ανανέωση του υφιστάμενου οδηγού σπουδών. Θα είχε σημασία να μελετήσει τα αποτελέσματα της έρευνας όσον αφορά την υψηλή ή χαμηλή ικανοποίηση των αποφοίτων όσον αφορά τα μαθήματα, τις εγκαταστάσεις, τους εκπαιδευτές, και να προσαρμόσει ανάλογα τις εκάστοτε παραμέτρους. Ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να κάνει στη διαφοροποίηση του βαθμού ικανοποίησης που δείχνουν οι απόφοιτοι δημοσίων και ιδιωτικών ΙΕΚ και να διερευνήσει τα αίτια, ώστε να προβεί στις ανάλογες βελτιώσεις.

Πέρα από τη Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν., τα αποτελέσματα της έρευνας θα έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο μελέτης και για τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς, δημόσιους και ιδιωτικούς, οι οποίοι θα έπρεπε να δράσουν την ευκαιρία και να θέσουν σε εφαρμογή τροποποιήσεις, στα πλαίσια που τους επιτρέπεται, όπως π.χ. παροχή κάποιου επιπλέον μαθήματος που δε διδάσκεται, έστω σε μορφή σεμιναρίου, πιο συχνή επαφή με επαγγελματίες του ξενοδοχειακού κλάδου, μεγαλύτερη βαρύτητα σε εργαστηριακά μαθήματα, πιο συνετή επιλογή προσωπικού κ.α.

Οι εκπαιδευτές τέλος, ειδικά όσοι διδάσκουν τα βασικά μαθήματα της ειδικότητας, θα μπορούσαν να επωφεληθούν επίσης σε μεγάλο βαθμό από τα αποτελέσματα της έρευνας και να διαμορφώσουν ανάλογα το μάθημά τους με το να εστιάζουν περισσότερο στο πρακτικό κομμάτι απ'ότι στο θεωρητικό, με το να επιδιώκουν μεγαλύτερη επικοινωνία των σπουδαστών με επαγγελματίες του κλάδου, να οργανώνουν επισκέψεις σε επαγγελματικούς χώρους του κλάδου της φιλοξενίας κ.α.

7.3. Προτάσεις για Μελλοντική Έρευνα

Η παρούσα έρευνα θα μπορούσε να διευρυνθεί και να εφαρμοστεί σε μεγαλύτερη κλίμακα, προκειμένου να καλύψει ένα περισσότερο αντιπροσωπευτικό δείγμα πληθυσμού. Ιδιαίτερα χρήσιμο θα ήταν μία τέτοιου είδους έρευνα να διενεργείται από την ίδια τη Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν. στους αποφοίτους της ειδικότητας

σε πανελλαδικό επίπεδο, και μάλιστα σε τακτά χρονικά διαστήματα, προκειμένου τα συμπεράσματα να συμβάλουν στην κατάλληλη και συχνή ανανέωση του οδηγού σπουδών, όπως θα έπρεπε να γίνεται.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα παρουσίαζε μία περισσότερο εξειδικευμένη έρευνα, που θα μελετούσε τις αντιλήψεις των αποφοίτων δημόσιων και ιδιωτικών ΙΕΚ, και θα αναδείκνυε τις διαφορές μεταξύ των διαφορετικών φορέων. Η έρευνα αυτή θα μπορούσε να επιφέρει βελτιώσεις και στις δύο πλευρές.

Άλλη έρευνα που θα μπορούσε να υλοποιηθεί με βάση τα αποτελέσματα της παρούσης έρευνας, είναι η λεπτομερειακή ανάλυση των μαθημάτων που διδάσκονται. Θα μπορούσαν να μελετηθεί η ύλη του κάθε μαθήματος, η χρησιμότητα, οι αντιλήψεις των σπουδαστών σχετικά με αυτά τα μαθήματα (π.χ. βαθμός δυσκολίας, χρησιμότητα κλπ) ή να τους ζητήσουν να προτείνουν νέα μαθήματα, που κατά τη γνώμη τους θα έπρεπε να διδάσκονται. Τα αποτελέσματα θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη στην επιλογή ή απόρριψη μαθημάτων κατά τη διαμόρφωση ενός επικαιροποιημένου οδηγού σπουδών.

Τέλος, μία άλλη πολύ σημαντική έρευνα, που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί, θα ήταν αυτή που θα αφορούσε εργοδότες της τουριστικής βιομηχανίας σε σχέση με τους αποφοίτους ΙΕΚ που προσλαμβάνουν. Θα μπορούσε να μελετηθεί ο βαθμός ικανοποίησης των εργοδοτών από τις γνώσεις τους σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, την αντίληψή τους όσον αφορά τις διαστάσεις του τουρισμού, την επαγγελματική συμπεριφορά τους κ.α. Επίσης οι εργοδότες θα έπρεπε να επισημάνουν ελλείψεις που διαπιστώνουν, και όλα αυτά θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη στο σχεδιασμό του οδηγού σπουδών. Η έρευνα αυτή θα ήταν πολύ σημαντική στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ εκπαίδευσης και αναγκών της τουριστικής αγοράς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- Αλιφέρης, Π. (2018). *Τα Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.ΙΕΚ) στην Ελλάδα την περίοδο 2010-2017: Μελέτη Ικανοποίησης εκπαιδευτικών αναγκών και προοπτικές προώθησης στην αγορά εργασίας*. Διπλωματική Εργασία, Π.Μ.Σ. Σπουδές στην Εκπαίδευση, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Απόφαση Κ5/63547/2022. *Ειδικότητες Παράλληλου Μηχανογραφικού Δελτίου για την Εισαγωγή Καταρτιζόμενων στα Δημόσια Ι.Ε.Κ*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 2662/Β/30-5-2022).
- Αυγερινόπουλος, Π. (2020). *Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.ΙΕΚ) και Αγορά Εργασίας: Διερεύνηση των απόψεων αποφοίτων Δημοσίων ΙΕΚ της Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας για τη σχέση κατάρτισης και απασχόλησης*. Διπλωματική Εργασία, Π.Μ.Σ. στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (2013). *Έκθεση 2012 για τη δια βίου μάθηση στην Ελλάδα*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης.
- Γεωργιάδης, Δ. (2007). *Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης και αγορά εργασίας (1993-2003): Μια εμπειρική έρευνα στο νομό Αχαΐας*. Διδακτορική διατριβή, Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας, Τομέας Παιδαγωγικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Δημητρίου, Β. (2019). *Μελέτη ικανοποίησης των εκπαιδευτικών αναγκών των εκπαιδευομένων στα Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.ΙΕΚ): Η περίπτωση της ειδικότητας «Φύλακας μουσείων και αρχαιολογικών χώρων»*. Διπλωματική Εργασία, Π.Μ.Σ. στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) (2021). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ).

- Κανελλόπουλος Κ.Ν., Μαυρομαρά Κ.Γ., Μητράκος Θ.Μ. (2004). *Εκπαίδευση και Αγορά Εργασίας*. Αθήνα: Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών.
- Κασσιώτη, Δ. (2008). *Η αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων σε σχέση με τη στρατηγική καταπολέμησης της ανεργίας. Η περίπτωση του ΙΕΚ Κω*. Διπλωματική Εργασία, Π.Μ.Σ. Σπουδές στην Εκπαίδευση, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Κέδρακα, Κ. & Φίλλιπς Ν. (2017). *Σχεδιασμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων: πρακτικός οδηγός για νέους εκπαιδευτές ενηλίκων*. Θεσσαλονίκη: Εκδ. Κυριακίδη.
- Κοβούση, Χ. (2017). *Η συμβολή της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην ανάπτυξη των προσόντων του ανθρώπινου δυναμικού στον τουριστικό τομέα. Μελέτη περίπτωσης: Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης ΙΕΚ ειδικότητας Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων και Επιχειρήσεων Φιλοξενίας*. Διπλωματική Εργασία, Π.Μ.Σ. στη Διοίκηση Τουρισμού και Τουριστικών Επιχειρήσεων, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Κόκκος, Α. (2008). *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Θεωρητικές Προσεγγίσεις*. Τόμος Α΄. Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Κωτσίκης, Β. (2007), *Εκπαιδευτική Διοίκηση & Πολιτική, Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Συστημάτων & Συστημάτων Επαγγελματική Εκπαίδευσης και Κατάρτισης*, Αθήνα: Έλλην
- ΚΥΑ Κ5/97484/2021. *Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021).
- Λαζαρίδου, Τ. (2010). *Η Εκπαίδευση στην Τρίτη Ηλικία*. Αθήνα: Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Mezirow, J. (2007). *Η Μετασχηματίζουσα Μάθηση* (Γ.Α. Κουλαουζίδης, Μετ.). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Νόμος 2009/1992. *Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 18/Α/14-2-1992).
- Νόμος 2525/1997. *Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ188/Α/23-9-1997).

- Νόμος 3879/2010. *Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 163/Α/21-9-2010).
- Νόμος 4186/2013. *Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 193/Α/17-09-2013).
- Νόμος 4763/2020. *Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28^{ης} Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελματιών (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020).
- Οδηγός Σπουδών (2017). *Ειδικότητα «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας (Υπηρεσία Υποδοχής – Υπηρεσία Ορόφων – Εμπορευματογνωσία)*. Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς.
- Παμπούρη, Α. (2016). *Η συμβολή της πρακτικής άσκησης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και η σύνδεσή της με την αγορά εργασίας: μια αξιολογική μελέτη περίπτωσης στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων*. Διδακτορική Διατριβή, Τμήμα Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Παναγοπούλου, Μ. (2021). *Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των Δημόσιων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.Ι.ΕΚ) από την πλευρά των εκπαιδευομένων: Η περίπτωση των σπουδαστών στην ειδικότητα «Προπονητής Αθλημάτων»*. Διπλωματική Εργασία, Π.Μ.Σ. στις Επιστήμες της Αγωγής, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Παπαγεωργίου, Ι. (2015). *Θεωρία Δειγματοληψίας*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Παπαευαγγέλου, Α. (2015). *Η ιδιωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα υπό το πρίσμα του εθνικού και ενωσιακού δικαίου*. Διδακτορική διατριβή, Τμήμα Νομικής, Τομέας Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης, Α.Π.Θ.
- Παπαναστασίου Ε.Κ. & Παπαναστασίου Κ. (2016). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Λευκωσία: Ε.Κ. Παπαναστασίου, Κ. Παπαναστασίου.

- Παυλίδου Ο. (2017). *Οι Απόψεις των Υποψήφιων Δασκάλων (Φοιτητών/τριών) για τα Προγράμματα Σπουδών των ΠΤΔΕ: Μια Απόπειρα Χαρτογράφησης και Συγκριτικής Αποτίμησης*. Διπλωματική Εργασία, Π.Μ.Σ. στις Επιστήμες της Αγωγής, Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Πολυζωάκη, Α. (2018). *Απόψεις καταρτιζομένων Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης αναφορικά με την ικανοποίηση από τις παρεχόμενες υπηρεσίες και την αποτελεσματικότητα της κατάρτισής τους: Μία έρευνα στα Ι.Ε.Κ. του νομού Θεσσαλονίκης*. Διπλωματική Εργασία, Π.Μ.Σ. στη Δια Βίου Μάθηση, Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Rogers, A. (1999). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων* (Μ.Κ. Παπαδοπούλου & Μ. Τόμπρου, Μετ.). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Στρωτός, Η. (2017). *Απόψεις καταρτιζόμενων των Δημοσίων Ι.Ε.Κ. σε σχέση με την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων επαγγελματικής Κατάρτισης στον Τομέα της Πληροφορικής*. Διπλωματική Εργασία, Π.Μ.Σ. στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Σφακιανάκη, Α. (2017). *Απόψεις Εκπαιδευτών Ενηλίκων ΙΕΚ σχετικά με την αποτελεσματικότητα των Προγραμμάτων Σπουδών*. Διπλωματική Εργασία, Π.Μ.Σ. στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Χατζηγεωργίου, Γ. (2004). *Αναλυτικά προγράμματα: Προβλήματα και προοπτικές*. Στο Γ. Μπαγάκης (Επιμ.). *Ο εκπαιδευτικός και το Αναλυτικό Πρόγραμμα*, 511-522. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Χατζοπούλου, Α. (2021). *Αξιολόγηση προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων: Η περίπτωση του εκπαιδευτικού προγράμματος «Βοηθός Φαρμακείου» σε δημόσια Ι.Ε.Κ. στην περιοχή της Πέλλας και της Ημαθίας*. Διπλωματική Εργασία, Π.Μ.Σ. στην Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- ΥΑ 5954/2014. *Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Δία Βίου Μάθησης (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.)*. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 1807/Β/2-7-2014).

ΥΑ Κ5/160259/2021. Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας (Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν.). Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 5837/Β/15-12/2021).

Ξενόγλωσση

- Al-Eyd, G., Achike, F., Agarwal, M., Atamna, H., Atapattu, D. N., Castro, L., Estrada, J., Ettarh, R., Hassan, S., Lakhan, S.E., Nausheen, F., Seki, T., Stegeman, M., Suskind, R., Velji, A., Yakub, M. & Tenore, A. (2018). Curriculum mapping as a tool to facilitate curriculum development: a new School of Medicine experience. *BMC medical education*, 18(1), 1-8.
- Arafeh, S. (2016). Curriculum mapping in higher education: a case study and proposed content scope and sequence mapping tool. *Journal of Further and Higher Education*, 40(5), 585-611.
- Becton, S., & Graetz, B. (2001). Small business—small minded? Training attitudes and needs of the tourism and hospitality industry. *International Journal of Tourism Research*, 3(2), 105-113.
- Boley, B. B. (2011). Sustainability in hospitality and tourism education: Towards an integrated curriculum. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 23(4), 22-31.
- Boyle, A., Wilson, E., & Dimmock, K. (2014). Space for sustainability? Sustainable education in the tourism curriculum space. In: D. Dredge, D. Airey & M.J. Gross (Ed.), *The Routledge Handbook of Tourism and Hospitality Education* (pp. 551-564). London: Routledge.
- Brelik, A. (2018). Globalization in tourism. In: *Economic Science for Rural Development Conference Proceedings*, No 47, 42-48.
- Caton, K. (2014). Underdisciplinarity: Where are the humanities in tourism education?. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 15, 24-33.
- Cecil, A., & Krohn, B. (2012). The process of developing a competency-based academic curriculum in tourism management. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 12(2), 129-145.
- Chaffin, A., & Harlow, S. (2005). Cognitive Learning Applied to Older Adult Learners and Technology. *Educational Gerontology*, 31(4), pp. 301-329.

- Collins, B.A., Songur G.A. & Dogan S. (2021). Marketing Tourism and Hotel Management Schools in the Context of Higher Education Globalization and Student Mobility through Improved Curriculum and Industrial Training Offerings. *Journal of Global Education and Research*, 5(2), 121-135.
- Cooper, C. (2002). Curriculum planning for tourism education: From theory to practice. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 2(1), 19-39.
- Dodge, Y. (2008). *The concise encyclopedia of statistics*. Springer Science & Business Media.
- Felicitas, C. & Clotildah, K. (2012). The hospitality and tourism honours degree programme: Stakeholders perceptions on competencies developed. *Journal of Hospitality Management and Tourism*, 3(1), 12-22.
- Go, F.M. (2012). Globalization and emerging tourism education issues. In: W.F. Theobald (Ed.), *Global Tourism* (pp. 447-475). Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Hallak, J. & Poisson, M. (2000). Education and Globalization. Learning to live together. In: D.B. Rao (Ed.), *Globalization and Living Together* (pp. 6-18). New Delhi: DPH.
- Harden, R. M. (1999). An introduction to outcome-based education: AMEE Guide No 14, part 1. *Medical Teacher*, 21(1), 7-14.
- Harden, R. M. (2001). Curriculum mapping: A tool for transparent and authentic teaching and learning. AMEE Guide No. 21. *Med Tech*, 23(2), 123-137.
- Heath, E. (2001). Globalisation of the tourism industry: future trends and challenges for South Africa. *South African Journal of Economic and Management Sciences*, 4(3), 542-569.
- Jugmohan, S. N. (2010). Curriculum responsiveness in tourism programmes. *The Journal of Independent Teaching and Learning*, 5(1), 34-41.
- Koh, K. (1995). Designing the four-year tourism management curriculum: A marketing approach. *Journal of Travel Research*, 34(1), 68-72.
- Laanemets, U. (2003). Learning for the future in Estonia: Content Revisited and Reconceptualized. In: W.F. Pinar (Ed.), *International Handbook of Curriculum Research* (pp. 285-299). New York: Routledge.
- Milman, A. (2001). Hospitality and tourism curriculum development: A qualitative case-study approach. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 1(4), 65-76.

- Prideaux, D. (2003). Curriculum design. *Bmj*, 326(7383), 268-270.
- Rahimi, A., Borujeni, S. A. M., Esfahani, A. R. N., & Liaghatdar, M. J. (2010). Curriculum mapping: a strategy for effective participation of faculty members in curriculum development. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 2069-2073.
- Rawle, F., Bowen, T., Murck, B., & Hong, R. (2017). Curriculum mapping across the disciplines: differences, approaches, and strategies. *Collected Essays on Learning and Teaching*, 10, 75-88.
- Renfors, S. M., Veliverronena, L., & Grinfelde, I. (2020). Developing tourism curriculum content to support international tourism growth and competitiveness: An example from the central Baltic area. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 32(2), 124-132.
- Sharpley, R. (2014). Teaching responsible tourism. In: *The Routledge Handbook of Tourism and Hospitality Education*, 171-180.
- Smith, G., & Cooper, C. (2000). Competitive approaches to tourism and hospitality curriculum design. *Journal of Travel Research*, 39(1), 90-95.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Harcourt, Brace & World.
- Tribe, J. (1997). The indiscipline of tourism. *Annals of Tourism Research*, 24(3), 638-657.
- Tribe, J. (2001). Research paradigms and the tourism curriculum. *Journal of Travel Research*, 39(4), 442-448.
- Tribe, J. (2006). Tourism, knowledge and the curriculum. In: *An International Handbook of Tourism Education* (pp. 59-72). Routledge.
- Wang, J., Ayres, H., & Huyton, J. (2010). Is tourism education meeting the needs of the tourism industry? An Australian case study. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 22(1), 8-14.
- Wattanacharoensil, W. (2014). Tourism Curriculum in a Global Perspective: Past, Present, and Future. *International Education Studies*, 7(1), 9-20.
- Yusuf, M., Samsura, D. A. A., & Yuwono, P. S. H. (2018). Toward a framework for an undergraduate academic tourism curriculum in Indonesian Universities: Some perspectives from stakeholders. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 22, 63-74.

Zehrer, A. & Mössenlechner, C. (2009). Key competencies of tourism graduates: The employers' point of view. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 9(3-4), 266-287.

Δικτυογραφία:

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Δια Βίου Μάθησης & Νεολαίας (Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν.) (χ.χ.). Ανακτήθηκε 24 Απριλίου 2022 από: <http://www.gsae.edu.gr/el/>

Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) (χ.χ.). Ανακτήθηκε 12 Μαρτίου 2022 από: <https://www.eoppep.gr/index.php/el/>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017). Ανακτήθηκε 17 Μαρτίου 2022 από: https://ec.europa.eu/eures/public/what-vet-and-why-should-it-matter-me-2017-03-22_el

IBM (χ.χ.). Ανακτήθηκε 03 Ιουνίου 2022 από: <https://www.ibm.com/analytics/spss-statistics-software>

Ιδρυμα Νεολαίας & Δια Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) (2016). Ανακτήθηκε 29 Απριλίου 2022 από: <https://www.inedivim.gr>

Μπίτης, Α. Κ. (2019). Χρηματοδότηση των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ). Η περίπτωση της Ελληνικής Βιοτεχνικής Εταιρείας-Διπλαρείου Σχολής. *Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Οικονομία*, 2, 533-550. Ανακτήθηκε 30 Μαρτίου 2022 από: <file:///C:/Users/User/AppData/Local/Temp/MicrosoftEdgeDownloads/04127df1-ead6-487b-9079-1418acd22edf/1466-5671-1-PB.pdf>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Α. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΦΥΛΟ: Άνδρας Γυναίκα

ΗΛΙΚΙΑ: 21-30 31-35 36-40 41<

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Απόφοιτος ΙΕΚ Απόφοιτος ΑΕΙ
 Απόφοιτος ΤΕΙ Κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου

ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ «ΤΕΧΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ»:

Δημοσίου Ι.Ε.Κ. (Δ.Ι.Ε.Κ.) Ιδιωτικού Ι.Ε.Κ. (Ι.Ι.Ε.Κ.)

ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ: 1-2 3-5 6-9 10<

B. ΚΑΛΥΨΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

α/α	Διατυπώσεις	καθόλου	λίγο	επαρκώς	πολύ	πάρα πολύ
I. ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ						
1.	Σε τι βαθμό θεωρείτε, ότι οι σπουδές σας ήταν οργανωμένες;	1	2	3	4	5
2.	Θεωρείτε, ότι τα συγκεκριμένα μαθήματα που διδάχθηκαν έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευσή σας;	1	2	3	4	5
3.	Θεωρείτε, ότι τα μαθήματα που διδάχθηκαν, κάλυπταν τις ανάγκες για όλα τα τμήματα ενός ξενοδοχείου;	1	2	3	4	5
4.	Θεωρείτε, ότι το πρόγραμμα σπουδών σας παρείχε ισομερή κατανομή των μαθημάτων για την κάλυψη των διαφόρων τμημάτων του ξενοδοχείου;	1	2	3	4	5
5.	Θεωρείτε, ότι το πρόγραμμα σπουδών σας περιελάμβανε έναν ικανοποιητικό/επαρκή αριθμό μαθημάτων;	1	2	3	4	5
6.	Θεωρείτε, ότι το πρόγραμμα σπουδών περιελάμβανε μόνο τα απαραίτητα μαθήματα (όχι περιττά μαθήματα);	1	2	3	4	5
7.	Θεωρείτε, ότι το πρόγραμμα σπουδών περιελάμβανε επαρκή αριθμό εργαστηριακών μαθημάτων;	1	2	3	4	5
8.	Θεωρείτε, ότι ήταν σημαντική η διδασκαλία των μαθημάτων των ξένων γλωσσών που διδαχθήκατε;	1	2	3	4	5
9.	Θεωρείτε, ότι η ύλη των μαθημάτων που διδαχθήκατε ήταν η κατάλληλη;	1	2	3	4	5
10.	Θεωρείτε, ότι οι εκπαιδευτές που σας δίδασκαν ήταν	1	2	3	4	5

	κατάλληλοι στο αντικείμενό τους;					
11.	Θεωρείτε, ότι τα εργαστήρια του εκπαιδευτικού οργανισμού, στον οποίο φοιτούσατε, ήταν κατάλληλα διαμορφωμένα και εξοπλισμένα;	1	2	3	4	5

α/α	Διατυπώσεις	καθόλου	λίγο	επαρκώς	πολύ	πάρα πολύ
II. ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ						
12.	Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από το πρόγραμμα σπουδών της ειδικότητάς σας;	1	2	3	4	5
13.	Με το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών νιώθετε, ότι έχετε προετοιμαστεί επαρκώς επαγγελματικά;	1	2	3	4	5
14.	Θεωρείτε, ότι τα δύο έτη των σπουδών σας ήταν ικανοποιητικό διάστημα, ώστε να προετοιμαστείτε εγκαίρως ως επαγγελματίας;	1	2	3	4	5
15.	Πόσο θεωρείτε, ότι σας βοήθησαν οι σπουδές σας σε θεωρητικό επίπεδο (απόκτηση γνώσεων), ώστε να προετοιμαστείτε επαρκώς επαγγελματικά;	1	2	3	4	5
16.	Πόσο θεωρείτε, ότι σας βοήθησαν οι σπουδές σας σε πρακτικό/εργαστηριακό επίπεδο (απόκτηση δεξιοτήτων), ώστε να προετοιμαστείτε επαρκώς επαγγελματικά;	1	2	3	4	5
17.	Θεωρείτε, ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών σας υπήρξε επαρκής πληροφόρηση ως προς τις συνθήκες εργασίας σε ένα ξενοδοχείο;	1	2	3	4	5
18.	Θεωρείτε, ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών σας υπήρξε ικανοποιητική επαφή και γνωριμία με τους πραγματικούς χώρους και εγκαταστάσεις ξενοδοχείων;	1	2	3	4	5
19.	Θεωρείτε, ότι κατά τη διάρκεια των σπουδών σας υπήρξε ικανοποιητική επαφή και γνωριμία με προσωπικό	1	2	3	4	5

	ξενοδοχείων;					
20.	Σε τι βαθμό θεωρείτε, ότι τα παρακάτω μαθήματα σας βοήθησαν στην ετοιμότητά σας ως επαγγελματίας;					
	ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ	1	2	3	4	5
	ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΑΓΕΙΡΕΙΟΥ	1	2	3	4	5
	ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	1	2	3	4	5
	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	1	2	3	4	5
	ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ	1	2	3	4	5
	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	1	2	3	4	5
	MARKETING	1	2	3	4	5
	BAR	1	2	3	4	5
	ΟΙΝΟΛΟΓΙΑ	1	2	3	4	5
	ΤΡΟΦΟΓΝΩΣΙΑ-ΕΔΕΣΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	1	2	3	4	5
	ΥΓΙΕΙΝΗ & ΑΣΦΑΛΕΙΑ	1	2	3	4	5
	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ Η/Υ	1	2	3	4	5
	ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	1	2	3	4	5
	ΑΓΓΛΙΚΑ	1	2	3	4	5
	ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ	1	2	3	4	5
	ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ	1	2	3	4	5

α/α	Διατυπώσεις	καθόλου	λίγο	επαρκώς	πολύ	πέρα πολύ
III. ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ						
21.	Πόσο δύσκολο θεωρείτε, ότι ήταν γενικά το επίπεδο των μαθημάτων που διδαχθήκατε;	1	2	3	4	5
22.	Σε τι βαθμό πιστεύετε, σας βοήθησε η Πρακτική Άσκηση;	1	2	3	4	5
23.	Θεωρείτε, ότι θα ήσασταν καλύτερα προετοιμασμένοι για	1	2	3	4	5

	την έναρξη της επαγγελματικής σας πορείας, αν επιλέγατε να φοιτήσετε σε διαφορετικό εκπαιδευτικό οργανισμό από αυτόν που αποφοιτήσατε;					

Πηγή: Παυλίδου, 2017.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ – ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Αγαπητοί/ες απόφοιτοι.

Στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας με τίτλο *«Οι αντιλήψεις των αποφοίτων της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας» των Ι.Ε.Κ. σχετικά με τον βαθμό προετοιμασίας τους ως επαγγελματίες του κλάδου, βάσει του προγράμματος σπουδών τους»* για το μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής» του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, διεξάγεται έρευνα σχετικά με τις απόψεις των αποφοίτων Ι.Ε.Κ. της ειδικότητας «Τεχνικός Τουριστικών Μονάδων & Επιχειρήσεων Φιλοξενίας» ως προς τον βαθμό ικανοποίησής τους από το πρόγραμμα σπουδών της ειδικότητάς τους, και κατά πόσο αυτό συνέβαλε στην προετοιμασία τους για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Στόχος του ερωτηματολογίου είναι να διερευνηθεί ο βαθμός απόκτησης γνώσεων και ο βαθμός ετοιμότητας ως επαγγελματίες του κλάδου.

Για τον λόγο αυτό θα σας παρακαλούσα να αφιερώσετε λίγο από τον χρόνο σας για την συμπλήρωση του παρακάτω ερωτηματολογίου. Όποιος από τους συμμετέχοντες το επιθυμεί, μπορεί να ενημερωθεί για τα αποτελέσματα που θα προκύψουν.

Το ερωτηματολόγιο σχετίζεται με την εκπαιδευτική σας εμπειρία και είναι ανώνυμο. Οι απαντήσεις σας είναι εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς της έρευνας. Δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις.

Για τη συμπλήρωση του χρειάζονται λιγότερο από δεκαπέντε λεπτά, και σας παρακαλώ να απαντήσετε όσο πιο ειλικρινά μπορείτε.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τον χρόνο και τη συνεργασία σας.